सक्षम र मर्यादित कानून व्यवसायमार्फत विधिको शासन प्रवर्द्धन

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को

पहिलो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना

२०७८/०७९-२०८२/०८३

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्

कुपन्डोल, ललितपुर

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् पहिलो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना

प्रकाशक : नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्

प्रकाशित प्रति : १०००

प्रकाशन मिति : २०७८, असार

ISBN : 978-9937-0-9199-2

सक्षम र मर्यादित कानून व्यवसायमार्फत विधिको शासन प्रवर्द्धन

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को पहिलो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना

(२०७८/०७९-२०८२/०८३)

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्

कुपन्डोल, ललितपुर

परिषद्का पदाधिकारीहरू

रमेश बडाल
अध्यक्ष

चण्डेश्वर श्रेष्ठ
उपाध्यक्ष

निर्मला पौडेल
पार्षद्

प्रा.डा. बिजय सिंह सिजापति
पार्षद्

डा. चन्द्र कान्त ज्ञवाली
पार्षद्

प्रेमप्रसाद पोखरेल
पार्षद्

मुकुन्दराज अर्याल
पार्षद्

श्यामकुमार मिश्र
पार्षद्

बाबुराम पाण्डे
पार्षद्

प्रकाशबहादुर पाण्डेय
पार्षद्

रामबाबु बि.सी.
पार्षद्

भिमबहादुर गुरुङ
पार्षद्

सुनिता सुन्दर चौधरी
पार्षद्

मोना सिंह
सचिव

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को प्रथम रणनीतिक योजनाको प्रतिवेदन परिषद्का अध्यक्ष श्री रमेश बडालज्यू समक्ष रणनीतिक योजना निर्देशक समितिका संयोजक वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठबाट हस्तान्तरण हुँदै ।

परिषद्का पदाधिकारीहरूसँग रणनीतिक योजना निर्देशक समिति र योजना तर्जुमा समितिका सदस्यहरू

मन्तव्य

वि.सं. २०५० सालमा नेपाल कानूनी व्यवसायी परिषद् ऐन जारी भएपछि अविच्छिन्न उत्तराधिकार वाला स्वशासित संस्थाको रूपमा कानून व्यवसायीको पेसालाई नियमन गर्ने जिम्मेवारी नेपाल कानुन व्यवसायी परिषद्ले गरिरहेको छ। कानून व्यवसायीको हकहितको संरक्षण गरी समाजप्रति बढी जिम्मेवारीपूर्ण सेवा सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले आजभन्दा अट्ठाइस वर्षअगाडि स्थापना भएको परिषद्ले स्थापनादेखि नै कानून व्यवसायी परीक्षा सञ्चालन गर्दै आएको छ। यस अतिरिक्त परिषद्ले कानून व्यवसायीहरूलाई वृत्ति विकासको लागि प्रशिक्षण तथा तालिमको आयोजना गर्ने, कानून व्यवसायी प्रमाणपत्र अद्यावधिक गर्ने, कानून व्यवसायीको विरुद्धमा परेका उजुरी उपर छानबिन गरी आवश्यक कारबाही गर्ने समेतका केही सीमित कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको भए तापनि परिषद् लाई कानूनले दिएका सबै जिम्मेवारी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउन सकिएको थिएन। कानून व्यवसायको क्षेत्रमा समयक्रमसँगै विकास भएका अभ्यासका आधारमा अवसरको खोजी गर्न र चुनौतीको सम्बोधन गर्नका लागि परिषद्लाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाउनु पर्ने आवश्यकता निक्कै अगाडिदेखि महसुस गरिएका थियो। यसको लागि विभिन्न समयमा विभिन्न नयाँ योजना अगाडि सारिएको भए तापनि आवधिक रणनैतिक योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने कामको प्रारम्भ हुन सकेको थिएन।

हामीलाई जानकारी छ कि न्यायपालिकासँग कानून व्यवसायको अन्योन्याश्रित सम्बन्ध हुन्छ। नेपालको संविधानले स्वतन्त्र, निष्पक्ष र सक्षम न्यायपालिकाको परिकल्पना गरेको छ। न्याय प्रशासनलाई छिटोछरितो, सर्वसुलभ, मितव्ययी, निष्पक्ष, प्रभावकारी र उत्तरदायी बनाउने राज्यको नीति रहेको छ। संविधानमा उल्लेखित नीतिहरूको कार्यन्वयनका लागि सक्षम कानून व्यवसायीको आवश्यक्ता पर्दछ। संविधानमा रहेको न्यायसम्वन्धी हक अन्तर्गत कानून व्यवसायीको सल्लाह लिन पाउने, त्यस्तो सल्लाह गोप्य हुने, कानून व्यवसायीद्वारा पुर्पक्ष गर्ने, असमर्थ पक्षलाई कानून बमोजिम निःशुल्क कानूनी सहायता पाउने, स्वतन्त्र, निष्पक्ष र सक्षम अदालत वा न्यायिक निकायबाट स्वच्छ सुनुवाइ हुने कुराको प्रत्याभूति गरिएको छ। सो हकको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि सक्षम र व्यावसायिक कानून व्यवसायी हुनु अनिवार्य हुन्छ। यसका लागि व्यावसायकिता विकासका कार्यक्रमहरू सघनरूपमा सञ्चालन गरिनु पर्दछ। हामीलाई थाहा छ, कानूनी राज्यको प्रवर्द्धन, मानव अधिकार, मौलिक हक तथा कानूनी अधिकारको संरक्षण तथा स्वच्छ एवम् निष्पक्ष न्याय सम्पादनको लागि सक्षम र निष्ठावान् कानून व्यवसायीहरूको नियामक निकायको रूपमा परिषद्लाई विकास गर्न रणनीतिक सुधार आवश्यक हुन्छ।

कानून व्यवसायीको सक्षमता र व्यावसायिकता विकासका लागि गुणस्तरीय कानून शिक्षा, प्रभावकारी परीक्षा प्रणाली, निरन्तर सिकाइ आवश्यक हुन्छ। यसका लागि जिम्मेवार निकायको रूपमा रहेको नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् को संस्थागत विकास अपरिहार्य हुन्छ। त्यसैले कानून व्यवसायीको व्यावसायिकता विकास र परिषद्को संस्थागत सुदृढीकरणलाई योजनाबद्ध रूपमा अगाडि बढाउनु आवश्यक छ। यही आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्नका लागि नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्द्वारा आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ देखि लागु हुने गरी यो प्रथम पञ्चवर्षीय रणनैतिक योजना तर्जुमा गरिएको हो।

योजनामा परिषद्को परिदृश्य (Vision), परिलक्ष्य (Mission), र मूल्यहरू (Values) परिभाषित गरिएको छ। "**सक्षम र मर्यादित कानून व्यवसायमार्फत विधिको शासन प्रवर्द्धन**" लाई परिदृश्यको रूपमा राखिएको छ। "**कानूनको शासन र न्यायमा पहुँचको सुनिश्चितताका लागि व्यावसायिक रूपमा सक्षम र नैतिकरूपमा निष्ठावान् कानून व्यवसायीको नियामक निकायको रूपमा स्थापित हुने**" परिलक्ष्य किटान गरिएको छ। रणनैतिक योजनाको मूल्यहरूमा **स्वच्छ सुनुवाइ, कार्यसम्पादनमा स्वच्छता,**

सदाचार र निष्ठा, मर्यादा र सम्मान, व्यावसायिक प्रतिनिधित्व, गुणस्तरीय सेवा, समावेशिता, न्यायमा पहुँच, निरन्तर सिकाइ अङ्गीकार गरिएको छ।

योजनाले परिकल्पना गरेका परिदृश्य र परिलक्ष्य हासिल गर्नका लागि **छ वटा लक्ष्यहरू, सत्ताइस वटा रणनीतिहरू र एकसय बीस वटा क्रियाकलापहरू** राखिएको छ। योजना कार्यान्वयनका लागि स्पष्ट कार्य योजना र खर्चको अनुमान पनि गरिएको छ। यस योजनाले पहिलो लक्ष्य कानून व्यवसायको स्रोतलाई नै सुधार गर्ने कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नु रहेको छ। दोस्रो लक्ष्य कानून व्यवसायी परीक्षामा सुधार, कानुन व्यवसायीको अभिलेखीकरण र आचार संहिताको प्रभावकारी नियमन गरी मर्यादित र विश्वासिलो कानून व्यवसाय कायम गर्नु रहेको छ। यसरी नै तेश्रो लक्ष्यमा कानून व्यवसायीको दक्षता, क्षमता र सीप विकासलाई राखिएको छ। यसमार्फत कानून व्यवसायी प्रतिष्ठानको स्थापना र संस्थागत प्रबन्ध गर्नेदेखि निरन्तर सिकाइलाई अगाडि बढाउने विषय समावेश छ। यसरी नै चौथो लक्ष्य अन्तर्गत कानून व्यवसायीको पेसागत हकहितको सुरक्षामा जोड दिइएको छ। यसै गरी पाचौँ लक्ष्य अन्तर्गत न्यायमा पहुँच अभिवृद्धिका लागि समन्वय गर्ने, व्यावसायिक सामाजिक उत्तर दायित्व निर्वाह गर्न कानून व्यवसायीलाई उत्प्रेरित गर्ने लगायतका विषय समावेश गरिएको छ। छैटौ लक्ष्य अन्तर्गत उल्लेखित सबै कार्य गर्नका लागि परिषद्को संस्थागत सुदृढीकरणमा जोड दिइएको छ। यस अन्तर्गत आवश्यक कानूनको पुनरावलोकन, जनशक्तिको व्यवस्थापन, विभिन्न समितिको क्रियाशीलता, भौतिक पूर्वाधार विकास जस्ता विषय समावेश छन्। यसै लक्ष्य अन्तर्गत सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गर्ने उद्देश्यले **ई एडभोकेट** कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकतामा राखिएको छ।

योजना आफैमा साध्य होइन, साधन मात्र हो। योजना आफैमा अनुशासन पनि हो। कुनै पनि योजनाको सफलताका लागि यसको इमानदारीपूर्वक कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता आवश्यक पर्दछ। योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोतको प्रबन्ध गर्नु र प्राप्त भएको स्रोतलाई उपलब्धिमूलक रूपमा प्रयोग गर्नु अपरिहार्य हुन्छ। यसका लागि परिषद्को नेतृत्व प्रतिबद्ध रहेको छ। सरोकारवाला सबै निकायसँग योजना कार्यान्वयनका लागि परिषद्ले सहकार्य गरेर अगाडि बढ्नेछ भन्ने विश्वास दिलाउन चाहन्छु। योजना कार्यान्वयनमा सम्पूर्ण कानून व्यवसायीहरूको साथ सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने अपेक्षा प्रकट गर्दछु। योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोतको व्यवस्थापनका लागि नेपाल सरकारले प्राथमिकता दिनेछ भन्ने अपेक्षा राखेको छु। न्यायिक क्षेत्रको सुधार र कानूनको शासनको सुनिश्चितताका लागि क्रियाशील राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सरकारी एवं गैर सर कारी संस्थाहरू एवम् विकास साझेदार निकायहरूसँगको सहयोग, सहकार्य र समझदारीका लागि परिषद् प्रयत्नशील रहनेछ।

अन्त्यमा, रणनीतिक योजना तर्जुमाका लागि कार्य प्रारम्भ गर्नुहुने परिषद्का **पूर्व अध्यक्ष श्री अग्नि प्रसाद खरेललाई आदरपूर्वक स्मरण** गर्दछु। योजना तर्जुका लागि नीतिगत मार्गदर्शन गर्ने योजना तर्जुमा निर्देशक समितिका संयोजक नेपाल बार एशो सिएशनका **अध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ** र निर्देशक समितिका पदाधिकारीहरू, योजना तर्जुमा समितिका संयो जक **वरिष्ठ अधिवक्ता डा. श्री चन्द्रकान्त ज्ञवाली** र सो समितिका पदाधिकारीहरू, परिषद्का पार्षदहरू र योजना निर्माण कार्य समूहमा पदाधिकारीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु। योजना तर्जुमाको क्रममा विद्युतीय माध्यमबाट आबद्ध भई अमूल्य राय सल्लाह र सुझाव उपलब्ध गराउनु हुने राष्ट्रिय कार्यशाला र प्रादेशिक कार्यशालाका सहभागी माननीय न्यायाधीशज्यूहरू, वरिष्ठ अधिवक्ता एवम् अधिवक्ताज्यूहरू, परिषद्का पूर्वपदाधिकारीहरू लगायतका सम्पूर्ण महानुभावहरूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। योजना तर्जुमाकोको क्रममा निरन्तर क्रियाशील रहने परिषद्का सचिव र कर्मचारीहरू लाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

धन्यवाद।

रमेश बडाल
अध्यक्ष
नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्

२०७८ असार ६

मन्तव्य

वि.सं. २०१३ सालमा सर्वोच्च अदालत नियमावलीबाट निर्देशित र व्यवस्थित कानून व्यवसायलाई कानून व्यवसायी ऐन, २०२५ मार्फत पहिलो पटक कानूनी रूपमा संस्थागत विकास हुन गएको देखिन्छ । कानून व्यवसायीको प्रमाणपत्र जारी गर्ने, आचारसंहिता उल्लङ्घनमा कारबाही गर्ने सर्वोच्च अदालतबाटै हुँदै आएकोमा कानून व्यवसायीको हकहित संरक्षण गरी समाजप्रति बढी जिम्मेवारीपूर्ण सेवा प्रदान गर्न नेपाल बार एशोसिएशनको २०३४ सालदेखिको निरन्तर प्रयासको फलस्वरूप नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० जारी भई लागू भएको छ । यस ऐनले सर्वोच्च अदालतका अभिलेखहरू परिषद्मा पठाउने वरिष्ठ अधिवक्ताको उपाधि सर्वोच्च अदालत पूर्ण बैठकले गर्ने र कानून व्यवसायी आचारसंहिता स्वीकृत गर्ने कार्य सर्वोच्च अदालतबाट हुने र कानून व्यवसायी परीक्षा र दर्ता लगायतका अन्य थप व्यवस्था नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्ले गर्ने गरी परिषद्को गठन र सञ्चालन हुँदै आएको आज करिब २८ वर्ष पूरा भएको छ ।

नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेको संवैधानिक जिम्मेवारीलाई प्रभावकारी र नतिजामुखी बनाउने उद्देश्यले नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्ले पहिलो पटक पहिलो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना (२०७८/०७९-२०८२/०८३) तर्जुमा गरेको छ । नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्ले सम्पादन गर्ने कार्यहरू प्रभावकारी र परिणाममूखी बनाई संविधान तथा कानूनद्वारा सुम्पिएको जिम्मेवारी राज्य, समाज र नागरिकको अपेक्षा अनुसार प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि संस्थागत, संरचनागत र कार्यगत सुधार गर्न योजनाबद्ध बाटोमा लाग्नुको विकल्प छैन । नागरिकका संवैधानिक एवं कानूनी हक अधिकार प्रचलन गराई न्याय सम्पादन प्रक्रियामा प्रत्यक्ष सहयोग पुर्याउने दायित्व कानून व्यवसायीमा रहेको छ । कानून व्यवसायी पेसा जिम्मेवारीपूर्ण एवं व्यावसायिक प्रकृतिको भएकाले कानून व्यवसायीहरूको आचरण स्वअनुशासित एवं मर्यादित हुनु अति नै जरुरी हुन्छ ।

प्रस्तुत योजनाले नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्लाई "कानूनको शासन र न्यायमा पहुँचको सुनिश्चितताका लागि व्यावसायिक रूपमा सक्षम र नैतिक रूपमा निष्ठावान् कानून व्यवसायीको नियामक निकायको रूपमा स्थापित गर्ने" परिलक्ष्य तय गरेको छ ।

अन्त्यमा, यो रणनीतिक योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा आफ्नो मौखिक र लिखित रूपमा अमूल्य सल्लाह र सुझाब दिनुहुने र योजना तर्जुमा गर्न सहयोग पुर्याउनु हुने योजना तर्जुमा निर्देशक समिति, योजना तर्जुमा समिति, योजना निर्माण कार्य समूहमा रहनुभएका सम्पूर्ण पदाधिकारीज्यूहरू, न्यायपालिका र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, योजना तर्जुमा विज्ञहरू, परिषद्का पार्षद्ज्यूहरू, योजना तर्जुमाको मस्यौदा तयार गर्ने क्रममा सातवटै प्रदेशबाट विद्युतीय माध्यमबाट जोडिनु हुने नेबाए र सम्पूर्ण बार एकाइ पदाधिकारीहरू, वरिष्ठ अधिवक्ताज्यूहरू र अधिवक्ताज्यूहरू तथा परिषद्का कर्मचारीहरू प्रति आभार व्यक्त गर्दै धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

योजनाले राखेका उद्देश्यहरू पूरा गर्न परिषद् पदाधिकारी, कर्मचारी तथा अन्य सबै सरोकारवाला निकाय, व्यक्ति तथा पदाधिकारीहरूको उचित एवं यथोचित सहयोग प्राप्त हुने नै छ र नेपालको कानून व्यावसाय थप मर्यादित र व्यावसायिक रूपमा सक्षम भै राज्यले ऐन मार्फत राखेको समाजप्रति जिम्मेवारपूर्ण सेवा दिने लक्ष्य प्राप्तिका लागि सबैबाट अर्थपूर्ण सहयोग र सद्भावको अपेक्षा समेत लिएको छु । धन्यवाद

चण्डेश्वर श्रेष्ठ
संयोजक
योजना तर्जुमा निर्देशक समिति,
नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्

मन्तव्य

पहिलो पञ्चवर्षीय योजनाको बारेमा भन्नु पर्दा स्पष्ट दिशानिर्देश बेगर कुनै पनि संस्थाको संस्थागत विकास हुन सक्दैन । संस्थाको परिदृश्य, परिलक्ष्य, मूल्य, उद्देश्य, रणनीति, पहुँच र रणनीतिक कौशलतामा नै संस्था गतिशील हुन पुग्दछ ।

रणनीतिक कार्य योजना कार्यान्वयन गर्ने दृढ सङ्कल्प गर्दै, उद्देश्यलाई प्राथमिकतामा राख्दै, रणनीतिक योजना विकसित गर्दै, योजनाको ब्यवस्थापन र कार्यान्वयन गर्दै, समय समयमा योजनालाई परिमार्जन र पुनरावलोकन गर्दै चौबाटोमा नअल्झी गगन चुम्ने परिलक्षित हुनुपर्दछ । रणनीतिक योजना आफैँमा साध्य नभई केवल साधन मात्र हो ।

नेपाल बार काउन्सिल स्थापना भएको २८ वर्षपछि पहिलो पटक पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना निर्माण भएको छ र त्यत्तिकै महत्वाकांक्षी पनि छ । यसको कार्यान्वयनमा त्यतिकै अवसर र चुनौती पनि छन् ।

सक्षम र मर्यादित कानून ब्यवसाय मार्फत विधिको शासन, सक्षम न्यायपालिका र प्रणालीको संस्थागत विकास हुँदा स्वतः कानून व्यवसायीको पनि व्यावसायिक सक्षमता, मर्यादा र गरिमा बढ्न गई राज्यले उनीहरूलाई अव सामाजिक अभियन्ता मात्र होइन, बौद्धिक पुञ्ज (Think Tank) कै रूपमा लिई राज्यलाई अतुलनिय योगदान पुर्याउन सक्ने छन् ।

डा.चन्द्र कान्त ज्ञवाली
संयोजक
योजना तर्जुमा समिति
नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्

संक्षिप्तरूप

आ.व.	आर्थिक वर्ष
का.वा.	कार्य वाहक
डा.	डाक्टर
नि.नं	निर्णय नम्बर
नि.व.	निवर्तमान
नेबाए	नेपाल बार एशोसिएशन
प्रा.	प्राध्यापक
म.न्या.का.	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय
रा.न्या.प्र.	राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान
स.अ.	सर्वोच्च अदालत
त्रि.वि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
WTO	World Trade Organization

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्का पदाधिकारीहरू

माननीय श्री रमेश बडाल, महान्यायाधिवक्ता	अध्यक्ष
श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ, अध्यक्ष, नेपाल बार एशोसिएसन	उपाध्यक्ष
श्री निर्मला पौडेल, रजिष्ट्रार, सर्वोच्च अदालत	पार्षद्
प्रा.डा. श्री बिजय सिंह सिजापति, डीन, कानून संकाय, त्रि.वि.वि.	पार्षद्
डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवाली, वरिष्ठ अधिवक्ता (बागमती प्रदेश)	पार्षद्
श्री प्रेमप्रसाद पोखरेल, अधिवक्ता (प्रदेश नं १)	पार्षद्
श्री मुकुन्दराज अर्याल, अधिवक्ता (गण्डकी प्रदेश)	पार्षद्
श्री श्यामकुमार मिश्र, अधिवक्ता (प्रदेश नं २)	पार्षद्
श्री बाबुराम पाण्डे, अधिवक्ता (लुम्बिनी प्रदेश)	पार्षद्
श्री प्रकाशबहादुर पाण्डेय, अधिवक्ता (सुदूरपश्चिम प्रदेश)	पार्षद्
श्री रामबाबु बि.सी., अधिवक्ता (कर्णाली प्रदेश)	पार्षद्
श्री भीम बहादुर गुरुङ्ग, अधिवक्ता	पार्षद्
श्री सुनिता सुन्दर चौधरी, अधिवक्ता	पार्षद्

योजना तर्जुमा निर्देशक समिति

श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्का उपाध्यक्ष, वरिष्ठ अधिवक्ता	संयोजक
श्री उदयराज सापकोटा, सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	सदस्य
श्री निर्मला पौडेल, रजिष्ट्रार, सर्वोच्च अदालत	सदस्य
प्रा. श्री पूर्णमान शाक्य, अध्यक्ष, सर्वोच्च अदालत बार एशोसिएशन	सदस्य
श्री लिलामणि पौडेल, महासचिव, नेपाल बार एशोसिएशन	सदस्य
श्री श्यामकुमार भट्टराई, नायब महान्यायाधिवक्ता, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	सदस्य
श्री मोना सिंह, सचिव, नेपाल कानून व्यवसायी पार्षद्	सदस्य सचिव

योजना तर्जुमा समिति

डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवाली, पार्षद् एवं वरिष्ठ अधिवक्ता	संयोजक
श्री गीता पाठक सङ्ग्रौला, वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
श्री विजयकान्त मैनाली, वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
श्री उषा मल्ल पाठक, वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
श्री सुरेन्द्र कुमार महतो, वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
श्री केदार कार्की, अधिवक्ता	सदस्य
श्री सुनिल कुमार पोखरेल, अधिवक्ता	सदस्य
श्री गोविन्द बन्दी, अधिवक्ता	सदस्य
श्री विजयप्रसाद मिश्र, अधिवक्ता	सदस्य
श्री युवराज भण्डारी, अधिवक्ता	सदस्य
श्री शंकर लिम्बू, अधिवक्ता	सदस्य
श्री लक्ष्मण थपलिया, अधिवक्ता	सदस्य
डा. श्री दिनमणि पोखरेल, अधिवक्ता	सदस्य
श्री बिनिता कार्की, अधिवक्ता	सदस्य
श्री योगिता राई, अधिवक्ता	सदस्य
श्री रामचन्द्र गौतम, अधिवक्ता	सदस्य
श्री मोना सिंह	सदस्य सचिव

योजना तर्जुमा कार्य समूह

श्री श्यामकुमार भट्टराई, नायब महान्यायाधिवक्ता	संयोजक
श्री शिव वाग्ले, सहायक न्यायाधिवक्ता	सदस्य
श्री राजन कुमार के.सी. अधिवक्ता	सदस्य

कार्यकारी सारांश

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० बमोजिम गठन भएको यस परिषद्ले करिब २८ वर्षपछि औपचारिक रूपमा ऐनको **दफा ८ बमोजिम** परिषद्को काम, कर्तव्य तथा अधिकारहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सक्षम र मर्यादित कानून व्यवसायमार्फत विधिको शासन प्रवर्द्धन गर्ने परिदृश्यसहित प्रस्तुत **प्रथम पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना (२०७८/०७९-२०८२/०८३)** जारी गरिएको छ। **प्रस्तुत** रणनीतिक योजनाको तर्जुमाका लागि आवश्यक मार्गनिर्देशन गर्न परिषद्का उपाध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठको संयोजकत्वमा ७ सदस्यीय निर्देशक समिति गठन गरिएको थियो। रणनीतिक योजनाको तर्जुमा गर्नका लागि परिषद्का पार्षद् वरिष्ठ अधिवक्ता डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवालीको संयोजकत्वमा १७ सदस्यीय योजना तर्जुमा समिति गठन गरिएको थियो। यसै गरी योजना तर्जुमाका लागि श्री श्यामकुमार भट्टराईको संयोजकत्वमा श्री शिव वाग्ले र राजन कुमार के.सी. अधिवक्ता सदस्य सहितको कार्य समूहलाई जिम्मेवारी दिइएको थियो। उक्त कार्य समूहले नेपालको न्याय प्रशासनसँग सम्बद्ध अध्ययन अनुसन्धान प्रतिवेदनहरूका साथै सरोकारवाला निकायहरूका रणनीतिक योजनालाई समेत सर्वेक्षण गरी यो योजनाको मस्यौदा तयार गरिएको थियो। रणनीतिक योजनाको मस्यौदाका बारेमा बार एशोशिएसनका पदाधिकारीहरू र सरोकारवाला निकायका अधिकारीहरूसँग प्रदेशहरूमा प्रादेशिक रूपमा परामर्श कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी राय सुझाब सङ्कलन गरिनुका साथै सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूको प्रतिनिधिमूलक सहभागिता रहेको राष्ट्रिय कार्यशाला आयोजना गरी योजनाको मस्यौदा उपर पृष्ठपोषण र सुझाब सङ्कलन गरी योजनालाई अन्तिमरूप प्रदान गरिएको छ।

यस रणनीतिक योजनामा सात परिच्छेद रहेका छन्। प्रस्तुत रणनीतिक योजनामा वस्तुस्थिति विश्लेषणका लागि SWOT (Strength, Weakness, Opportunity and Threat) विधिको प्रयोग गरिएको छ। यस विधिमा सङ्गठन भित्रका सवल र कमजोर पक्ष तथा वाह्य वातावरणमा रहेका अवसर र चुनौतीहरूको पहिचान गरिएको छ।

प्रस्तुत योजनाको परिदृष्य सक्षम र मर्यादित कानून व्यवसायमार्फत विधिको शासन प्रवर्द्धन रहेको छ भने कानूनको शासन र न्यायमा पहुँचको सुनिश्चितताका लागि व्यावसायिक रूपमा सक्षम र नैतिक रूपमा निष्ठावान् कानून व्यवसायीको नियामक निकायको रूपमा स्थापित हुने परिलक्ष्य तय गरिएको छ। स्वच्छ सुनुवाइ, कार्य सम्पादनमा स्वच्छता, समानता र अविभेद, सदाचार र निष्ठा, मर्यादा र सम्मान, व्यावसायिक प्रतिनिधित्व, गुणस्तरीय सेवा, समावेशिता र समानुपातिक सहभागिता, लोकतन्त्र र स्वतन्त्र न्यायपालिकाप्रतिको प्रतिबद्धता, न्यायमा पहुँच, निरन्तर सिकाइलाई मूल्यको रूपमा लिइएको छ।

योजनाले परिकल्पना गरेका परिदृश्य र परिलक्ष्य हासिल गर्नका लागि ६ वटा लक्ष्यहरू २७ रणनीतिहरू र १२० क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको छ। लक्ष्य १: कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि अन्तर्गत ३ वटा रणनीति र १८ वटा क्रियाकलापहरू, लक्ष्य २: प्रभावकारी परीक्षा प्रणालीको विकास अन्तर्गत २ वटा रणनीति र ७ वटा क्रियाकलापहरू, लक्ष्य ३: मर्यादित कानून व्यवसायको विकास ५ वटा रणनीति र २६ वटा क्रियाकलापहरू, लक्ष्य ४: कानूनका लागि व्यवसायीको

सक्षमता अभिवृद्धि ५ वटा रणनीति र १९ वटा क्रियाकलापहरू, लक्ष्य ५: न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि ४ वटा रणनीति र १६ वटा क्रियाकलापहरू र लक्ष्य ६: परिषद्को संस्थागत सुदृढीकरणका लागि ८ वटा रणनीति र ३४ वटा क्रियाकलापहरू तय गरिएको छ ।

रणनीतिक योजनाले निर्धारण गरेको परिदृश्य र परिलक्ष्य बमोजिम लक्ष्य तथा रणनीतिक कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन र लक्ष्य प्राप्तिको लागि तय गरिएको रणनीति र रणनीति अन्तर्गतको क्रियाकलाप र यसको कार्य सम्पादन सूचक लाग्ने समय अर्थात् अवधिका साथै उक्त क्रियाकलापहरू सम्पन्न गर्नका लागि सम्बन्धित समितिलाई जिम्मेवारी उल्लेख गरी रणनीतिहरूको कार्यान्वयन योजना तयार गरिएको छ।

रणनीतिक योजनाले निर्धारित गरेका लक्ष्यहरू प्राप्तिका लागि प्रक्षेपण गरेका रणनीतिक बमोजिमका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनका लागि कुल २६ करोड १८ लाख ६० हजार आवश्यक पर्ने अनुमान गरिएको छ। योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन स्रोत साधनको अभावमा कार्यान्वयन गर्न नसकिने जोखिमको सम्भावना हुन सक्छ। अत: योजना कार्यान्वयन अवधिमा प्रक्षेपित कार्यक्रम अनुसारको आर्थिक स्रोतको उपलब्धता, आवश्यक जनशक्तिको आपूर्ति/उपलब्धता, सरोकारवाला निकायसँगको समन्वय र प्रतिबद्धता र काबुबाहिरको परिस्थिति सिर्जना जस्ता जोखिमहरू आउन सक्छन् र ती जोखिमको प्रभाव कस्तो हुन सक्छ, उक्त जोखिमलाई कसरी न्यूनीकरण गर्ने भन्ने बारेमा विश्लेषण गरी न्यूनीकरण सम्बन्धी योजना तयार गरिएको छ।

योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि "योजना कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०७८" तयार गरिने र सोही बमोजिम आवधिक रूपमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिने व्यवस्था गरिएको छ। योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि परिषद्बाट ५ सदस्यीय योजना कार्यान्वयन समिति गठन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। यसै गरी योजनाको मध्यावधि मूल्याङ्कन योजनाको तेस्रो वर्ष आ.व. (२०८०/०८१) मा विज्ञ समूहबाट मध्यावधि अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिने र योजनाको अन्तिम वर्षको अर्थात् आ.व. २०८२/०८३ अन्त्यमा विज्ञ समूहबाट समग्र योजनाको प्रभाव मूल्याङ्कन गरी दोस्रो योजना तर्जुमा गरिने व्यवस्था गरिएको छ।

विषय सूची

परिच्छेद एक
परिचय

१.१ पृष्ठभूमि १

१.२ नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को ऐतिहासिक विकासक्रम २

१.३ योजना निर्माणको उद्देश्य ५

१.४ योजना तर्जुमाका लागि समिति गठन र योजना तर्जुमा विधि ५

१.४.१ योजना तर्जुमा निर्देशक समिति ५

१.४.२ योजना तर्जुमा समिति ६

१.४.३ विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदनहरूको सर्वेक्षण ७

१.४.४ सरोकारवाला निकायका रणनीतिक योजनाको सर्वेक्षण तथा अध्ययन ७

१.४.५ राय सुझाब सङ्कलन ७

१.४.६ राष्ट्रिय कार्यशाला ८

१.४.७ रणनीतिक योजनाको संरचना ८

परिच्छेद दुई
वस्तुस्थिति विश्लेषण

२.१ विषय प्रवेश ९

२.२ वस्तुस्थिति विश्लेषणको विधि ९

२.३ योजनाले सम्बोधन गर्नुपर्ने रणनीतिक सवालहरू १३

२.४ परिषद्को आन्तरिक कार्य वातावरण १३

२.५ परिषद्को बाह्य कार्य वातावरण १८

परिच्छेद तीन
योजनाको परिदृय, परिलक्ष्य, मूल्य, लक्ष्य र रणनीतिहरू

३.१ परिदृष्य २५

३.२ परिलक्ष्य २५

३.३ मूल्यहरू २५

३.४ लक्ष्य र रणनीतिहरू २५

परिच्छेद चार
रणनीतिहरूको कार्यान्वयन योजना

४.१ रणनीतिक योजनाको कार्यान्वयन योजना २७

परिच्छेद पाँच
रणनीतिक योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेटको प्रक्षेपण

५.१ रणनीतिक योजनाको अनुमानित बजेट ४३

परिच्छेद छ
जोखिम विश्लेषण तथा न्यूनीकरणको योजना

६.१ प्रक्षेपित कार्यक्रम अनुसारको आर्थिक स्रोतको उपलब्धता ४८

६.२ आवश्यक जनशक्तिको आपूर्ति/उपलब्धता ४८

६.३ सरोकारवाला निकायसँगको समन्वय र प्रतिबद्धता ४८

६.४ काबु बाहिरको परिस्थिति सिर्जना ४९

परिच्छेद सात
योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

७.१ योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ५०

७.२ योजना कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ५०

७.२.१ योजना कार्यान्वयन समिति ५०

७.२.२ योजना कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ५०

७.२.३ योजनाको मध्यावधि मूल्याङ्कन र दोस्रो योजनाको तर्जुमा ५०

७.३ मूल्याङ्कनका आधारहरू ५१

सन्दर्भ सामग्री ५२

अनुसूची १

परामर्श कार्यक्रम र राष्ट्रिय कार्यशालाका सहभागीहरूको विवरण ५४

अनुसूची २

परिषद्का समितिहरूको नामावली ६६

अनुसूची ३

कानुन व्यवसायीहरूको विस्तृत विवरण ६९

अनुसूची ४

परिषद्को वार्षिक आर्थिक विवरण ७०

अनुसूची ५
परिषद्का हालसम्मका सचिवहरूको विवरण ७२

अनुसूची ६
परिषद्को जनशक्तिको दरबन्दी सम्बन्धी विस्तृत विवरण ७३

अनुसूची ७
कर्मचारीहरूको कार्य विभाजन विवरण ७४

अनुसूची ८
परिषद्को भौतिक पूर्वाधारको विवरण ७५

अनुसूची ९
परिषद्को सङ्गठनात्मक स्वरूप ७६

अनुसूची १०
हालसम्म निर्वाचित र मनोनीत हुनुभएका पार्षद्ज्यूहरूको विवरण ७७

अनुसूची ११
हालसम्म कानून व्यवसायी परीक्षामा सहभागी भएका परीक्षार्थीहरूको विवरण ८३

अनुसूची १२
परिषद्बाट हालसम्म सम्मानीत र पुरस्कृत हुनु भएका महानुभावहरूको नामावली ८५

अनुसूची १३
The Meeting of the Leaders of the Bar Council of SAARC Region (Resolution) ८६

परिच्छेद एक
परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

कानून व्यवसायीहरूको हकहितको संरक्षण गरी समाजप्रति बढी जिम्मेवारीपूर्ण सेवा सञ्चालन गर्न नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० अनुसार नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को स्थापना भएको हो । परिषद् एक अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित एवम् सँगठित संस्था हो । परिषद् स्थापना हुनुअघि तत्काल लागू रहेको कानून व्यवसायी ऐन, २०२५ बमोजिम कानून व्यवसायीहरूको प्रमाणपत्र दिने, दर्ता अभिलेख राख्ने र व्यावसायिक अनुशासनमा नरहेका कानून व्यवसायीलाई सजाय गर्ने कार्य सर्वोच्च अदालतबाट हुँदै आएको थियो । परिषद्ले कानून व्यवसायमा प्रवेश गर्नेहरूको परीक्षा लिने, कानून व्यवसायीमा नाम दर्ता गर्ने, व्यावसायिक आचारसंहिता निर्धारण गर्ने, तोकिएको व्यावसायिक आचारसंहिताअनुरूप कानून व्यवसायीले काम गरे नगरेको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने, व्यावसायिक आचरण विरुद्ध कार्य गरेमा अनुशासनमा कारबाही गर्ने, व्यवसायमा संलग्न कानून व्यवसायीहरूको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने, व्यवसायलाई गरिमामय बनाउन आवश्यक प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्ने, कानून व्यवसायीको इज्जत, प्रतिष्ठा, सुरक्षा, हकहित तथा सुविधाको संरक्षण गर्ने, कानून व्यवसायीको हित अभिवृद्धि गर्न अध्ययन, छलफल, सभा, गोष्ठी, प्रवचन आदिको व्यवस्था गर्ने र आवश्यक प्रकाशनको व्यवस्था गर्ने तथा स्तरीय कानूनी शिक्षालाई प्रोत्साहन दिन कानून व्यवसायको लागि उपयुक्त शैक्षिक मापदण्ड सिफारिस गर्ने समेतका जिम्मेवारी ऐनबाट प्राप्त गरेको छ ।

पन्ध्रौं राष्ट्रिय योजनाको न्याय प्रणाली शीर्षक अन्तर्गत नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को संस्थागत क्षमता सुदृढीकरणसँग सम्बन्धित रणनीति र कार्यनीतिहरूलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ । यस्तै सो योजनामा कानून व्यवसायीको पेसागत मर्यादा र दक्षता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, कानूनी शिक्षा र यससँग सम्बन्धित शिक्षण संस्थालाई गुणस्तरीय, प्रतिस्पर्धी र समाजको आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने गरी कानूनी शिक्षा प्रणालीको विकास, व्यवस्थापन र नियमन गर्न कानून विश्वविद्यालयको स्थापना एवम् सञ्चालन गर्ने तथा कानूनी शिक्षा र शिक्षण प्रणालीलाई प्रविधियुक्त बनाई नागरिक शिक्षासँग जोड्ने कार्यनीति लिइएको छ ।

परिषद् स्थापना भएको लामो समयसम्म यसले परीक्षा सञ्चालन र कानून व्यवसायीको विरुद्धमा परेका उजुरी किनारामा मात्र बढी केन्द्रित भई कार्य सम्पादन गरेको सन्दर्भमा परिषद्लाई अझ प्रभावकारी बनाउनका लागि योजनाबद्ध सुधार प्रक्रियामा जानु पर्ने आवश्यकता महसुस गरियो । कानून प्रणालीका अवयवहरू न्यायपालिका र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय तथा नेपाल बार एशोसिएशन योजनाबद्ध विकासको प्रक्रियामा अगाडि बढेको सन्दर्भमा नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् पनि रणनीतिक सुधारका लागि क्रियाशील हुनु पर्ने आवश्यकताबोध गरियो । सोही आवश्यकता पूरा गर्नका लागि कानून व्यवसायीहरूको सङ्गठन संरचना, कार्य प्रणाली र कार्यशैलीमा सुधार गर्दै कानून व्यवसायीहरूलाई सक्षम र व्यावसायिक बनाउन र कानून व्यवसायीहरूको हकहित संरक्षण गर्नका लागि यो रणनीतिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा गर्नुपर्ने अवस्था छ ।

परिषद्ले सम्पादन गर्ने कार्यहरू प्रभावकारी र परिणाममुखी बनाई कानूनद्वारा सुम्पिएका जिम्मेवारी सरोकारवालाहरूको अपेक्षा अनुसार प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि परिषद्को विद्यमान वस्तुस्थितिको विश्लेषण गरी सवल र कमजोर (Strength and Weakness) पक्षहरू तथा अवसर र चुनौतीहरू (Opportunity and Threat) को पहिचान गरी संस्थागत सुदृढीकरण एवम् परिषद्को कानूनी जिम्मेवारी अनुरूपको कार्य निश्चित समय सीमाभित्र सम्पादन गर्न सकियोस् भन्ने उद्देश्यले पहिलो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना तर्जुमा गरिएको हो ।

१.२ नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को ऐतिहासिक विकासक्रम

कानून व्यवसाय आफ्नो पक्षप्रति जिम्मेवारी र जबाफदेहिता निर्वाह गर्नुपर्ने महत्वपूर्ण पेसा हो । सुरुसुरुमा नेपालमा कानूनी शिक्षाको अवसर नभएकोले लामो समयसम्म लेखापढीको काम गरेको अनुभवको आधारमा क्रमशः कानून व्यवसाय पेसाको विकास भएको हो । मुलुकी ऐन, १९१० को अदालती बन्दोबस्त महलको १६ नं. मा रहेको व्यवस्था[१] नै नेपालमा कानून व्यवसायको उन्नयनको आधार थियो भन्न सकिन्छ । पछि कानूनी शिक्षाको प्रारम्भ भएपश्चात सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०१३ को परिच्छेद ३ मा "वकिल" सम्बन्धी व्यवस्था गरियो । उक्त नियमावलीले सिनियर एडभोकेट, एडभोकेट, प्लीडर र एजेन्ट गरी चार तहमा वकिलको श्रेणी विभाजन गर्यो ।

यसै गरि सो नियमावलीमा वकिलको रूपमा दरिनका लागि सर्वोच्च अदालतमा निश्चित दस्तुरसहित निवेदनपत्र पेस गर्नुपर्ने र सो निवेदनपत्र एवम् निजको शैक्षिक प्रमाणपत्र समेत अध्ययन गरेपश्चात सर्वोच्च अदालतको स्टेंन्डिङ्ग कमिटीले निजलाई वकिलको रूपमा प्रमाणपत्र दिई नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशन गरिने व्यवस्था गरिएको पाइन्छ । नियमावलीले प्लिडरसम्मले मात्र सर्वोच्च अदालतमा बहस गर्न पाउने, वकिलको फी समेत अदालतले खर्चको रूपमा हार्ने पक्षबाट जित्ने पक्षलाई भराई दिने एवम् वकिललाई मुद्दाका हिसाबले फी बापतको खर्च भराउने, वकिलको पोशाकका सम्बन्धमा समेत व्यवस्था गरेको पाइन्छ ।यसरी हेर्दा नेपालमा कानून व्यवसायलाई व्यवस्थित तुल्याउने व्यवस्थाका रूपमा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०१३ लाई लिन सकिन्छ । यही नियमावलीका आधारमा नै नेपालमा कानून व्यवसायीको वर्गीकरण प्रारम्भ गरी कानून व्यवसायीलाई प्रमाणपत्र दिन प्रारम्भ गरिएको पाइन्छ ।नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को अभिलेख अनुसार सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०१३ बमोजिम मिति २०१३ साल कार्तिक ७ गते वकिलको पहिलो प्रमाणपत्र रामलखनप्रसाद रौनियारलाई प्रदान गरिएको थियो ।

कानून व्यवसायीहरूको वर्गीकरण, योग्यता, आचरण तथा अधिकार एवम् कर्तव्यको व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले मिति २०२५ साल कार्तिक २६ गते कानून व्यवसायी ऐन, २०२५ लागू भयो । कानून व्यवसायी ऐन, २०२५ लागू भएपछि कानून व्यवसायीले संस्थागत मान्यता पाएको हो । यो ऐनले पहिलो पटक कानून व्यवसायी शब्दको परिभाषा गरेको पाइन्छ । यस ऐनले कानून व्यवसायीहरूलाई वरिष्ठ अधिवक्ता, अधिवक्ता, अभिवक्ता र अभिकर्ता गरी चार तहको कानून व्यवसायीको रूपमा वर्गीकरण गरेको थियो । यस ऐनले कानून व्यवसायी हुनका लागि लिखित परीक्षा लिने व्यवस्था गरेको पाइन्छ । यस ऐनले पनि कानून व्यवसायीको प्रमाणपत्र सर्वोच्च अदालतले नै प्रदान गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिएको पाइन्छ । नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् स्थापना हुनुअघि तत्कालीन कानून व्यवसायी ऐन, २०२५ अनुसार कानून व्यवसायीहरूलाई प्रमाणपत्र दिने, दर्ता अभिलेख राख्ने र व्यावसायिक अनुशासनमा नरहेका कानून व्यवसायीलाई सजाय गर्ने कार्य सर्वोच्च अदालत प्रशासनबाट हुँदै आएको थियो ।

१ "यो मानिसले मेरो मुद्दाको सबै व्यहोरा जानेको हुनाले मेरो मुद्दा छलफल गर्दा र साक्षी बक्दासमेत यसलाई राखी पाउँ भनी दरखास्त साथ आफ्नो मानिस ल्यायो भने सो मानिस त्यस मुद्दाको बेसरोकार रहेछ भने पनि त्यसको मुद्दामा छलफल गर्दा र साक्षी भकाउँदा समेत सो झगडियाले ल्याएको मानिससमेत राखिदिनुपर्छ"।

नेपाल बार एशोसिएशनको २०३४/१/२५ र २६ मा सम्पन्न प्रथम अखिल नेपाल कानून व्यवसायी सम्मेलनबाट बार काउन्सीलको माग पारित भई नेपाल बार एशोसिएशनबाट २०३४/८/१७ मा बार काउन्सील विधेयकको मसौदा गर्न वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भुप्रसाद ज्ञवालीको संयोजकत्वमा वरिष्ठ अधिवक्ता कुसुम श्रेष्ठ, अधिवक्ता गणेशराज शर्मा, कानून प्राध्यापक कृष्णप्रसाद गौतम उपाध्याय र अधिवक्ता दमननाथ ढुंगाना रहेको मसौदा समिति गठन भई २०३५।३।२३ मा विधेयकको मसौदा सहितको प्रतिवेदन पेश भएको थियो (न्यायदूत अंक २८)। पछि नेबाए अध्यक्ष राधेश्याम अधिकारीको अध्यक्षतामा बसेको नेबाएको २०४८/११/२३ को बैठकबाट बार प्रवेश परीक्षाको प्रवन्धयुक्त बार काउन्सील ऐन, संसदको अधिवेशनमा जारी गराउन हरसम्भव प्रयास गर्ने यसका लागि पहिले नै मसौदा भईरहेको बार काउन्सील विधेयकलाई अद्यावधिक बनाई परिमार्जन गर्न चुडामणिराज सिंह मल्लको संयोजकत्वमा भरतराज उप्रेती र बद्रीबहादुर कार्की सदस्य रहेको समिति गठन गर्ने निर्णय भएको थियो। २०४९/३/१९ को निर्णयले कानून व्यवसायी परिषद् ऐनको मसौदामा पुनरविचार गर्न राधेश्याम अधिकारी, चुडामणिराज सिंह मल्ल, भरतराज उप्रेती, प्रकाश वस्ती, बद्रीबहादुर कार्की र हरिकृष्ण कार्की रहेको समिति गठन भई तयार गरिएको मसौदा २०४९ साउन ४, ५ र ६ गते विराटनगरमा सम्पन्न प्रथम कार्यकारिणी परिषद्को बैठकमा पेश भई केन्द्रीय समितिबाट परिमार्जन गरी श्री ५ को सरकारमा पठाउने गरी पारित गरियो। केन्द्रीय समितिको २०४९/४/१६ को बैठकबाट सो विधेयक मसौदामा आवश्यक संशोधन सहित अनुमोदन गरी सम्बन्धित निकायमा पठाउने निर्णय गरिएको थियो र विधेयक कानून आयोगमार्फत नेपाल सरकारमा प्रस्तुत भई सरकारी विधेयकको रुपमा संसदबाट पारित भई नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० जारी भएको हो।

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० मिति २०५०/८/७ मा प्रारम्भ भएको हो। उक्त ऐनको दफा १ र ४ सोही मितिदेखि नै र अन्य दफाहरू २०५१/४/२७ देखि लागू भएका हुन्। कानून व्यवसायी ऐन, २०२५ ले अभिकर्ता, अभिवक्ता, अधिवक्ता र वरिष्ठ अधिवक्ता गरी चार तहका कानून व्यवसायी राखेकोमा नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० ले अभिकर्ताको व्यवस्था खारेज गरी बाँकी तीन तहका कानून व्यवसायी मात्र रहने व्यवस्था गरेको छ। नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० ले कानून व्यवसायीका लागि परीक्षा दिनु पर्ने व्यवस्था लागू गरेपछि कानूनमा प्रमाणपत्र तह वा स्नातक गरेका आधारमा मात्र सिधै कानून व्यवसायीको प्रमाणपत्र पाउने अवस्थाको अन्त्य भएको हो। कानूनको शिक्षा हासिल गरेकै भरमा मात्र कानून व्यवसायीको प्रमाणपत्र लिन पाउने व्यवस्था अन्त गर्दै कानून व्यवसायी परीक्षा उत्तीर्णलाई मात्र यस्तो प्रमाणपत्र दिने व्यवस्था भयो। नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० ले अभिवक्ता र अभिकर्ताको व्यवस्था क्रमशः खारेज गर्दै जाने नीति लिएको छ।

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० को दफा ८ ले परिषद्को काम कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम रहेको छ:

(क) कानून व्यवसायमा प्रवेश गर्नेहरूको परीक्षा लिने।

(ख) कानून व्यवसायीमा नाम दर्ता गर्ने सम्बन्धी कार्यविधिको व्यवस्था गर्ने।

(ग) योग्यता पुगेको व्यक्तिलाई कानून व्यवसायीमा दर्ता गर्ने।

(घ) कानून व्यवसायीको लागि तोकिएका व्यावसायिक आचरण संहिता अनुरूप कानून व्यवसायीले काम गरे नगरेको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने।

(ङ) कानून व्यवसायीले व्यावसायिक आचरण विरुद्ध गरेको कार्य सम्बन्धी उजूरी लिने र कारबाहीका लागि अनुशासन समितिमा पठाउने।

(च) अनुशासन समिति र अन्य समितिले अपनाउनु पर्ने कार्यविधि तोक्ने।

(छ) यस ऐनको व्यवस्था विरुद्धमा काम गर्नेहरू उपर मुद्दा चलाउने।

(ज) कानून व्यवसायीको इज्जत, प्रतिष्ठा, सुरक्षा, हकहित तथा सुविधाको संरक्षण गर्ने।

(झ) स्तरीय कानून शिक्षालाई प्रोत्साहन दिन विश्वविद्यालयसँग परामर्श गरी कानून व्यवसायका लागि उपयुक्त शैशिक मापदण्ड सिफारिस गर्ने।

(ञ) परिषद्का लागि आवश्यक कर्मचारीहरू नियुक्त गर्ने र उनीहरूको पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधाको व्यवस्था गर्ने।

(ट) कानून व्यवसायीलाई कानून व्यवसायको व्यावहारिक अनुभव दिनलाई कानून व्यवसायलाई गरिमामय बनाउन आवश्यक प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्ने।

(ठ) कानून व्यवसायीको हित अभिवृद्धि गर्न अध्ययन, छलफल, सभा, गोष्ठी, प्रवचन आदिको व्यवस्था गर्ने र आवश्यक प्रकाशनको व्यवस्था गर्ने।

(ड) परिषद्को कोषको प्रबन्ध गर्ने।

(ढ) यस ऐनद्वारा निर्धारित अन्य कार्य गर्ने, र

(ण) यस ऐनको उद्देश्य पूरा गर्न आवश्यक पर्ने अन्य कार्यहरू गर्ने।

यसका अतिरिक्त ऐनको खण्ड (ण) बमोजिम ऐनको उद्देश्य परिपूर्तिका लागि कानून व्यवसायीहरूको अद्यावधिक गर्ने, अद्यावधिकका आधारहरू तोक्ने र आचार संहिता कार्यान्वयनका लागि आचार संहिताअनुरूप मर्यादित कानून व्यवसायीहरूको ल फर्महरू दर्ता गर्ने जस्ता कार्यहरूलाई परिषद्ले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र समाविष्ट गरेको पाइन्छ।

अन्तर्राष्ट्रिय दस्तावेजमा गरिएका व्यवस्था

संयुक्त राष्ट्रसंघको बडापत्र १९४५ मा मानव अधिकार र मूलभूत स्वतन्त्रताको सम्मानको प्रवर्द्धन र प्रोत्साहन गर्ने मूल परिलक्ष्य तय गरिएको छ भने मानव अधिकारसम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणापत्र, १९४८ ले कसूरको अभियोग लागेका हरेकलाई प्रतिरक्षाका लागि आवश्यक सबै प्रत्याभूतिका सिद्धान्तहरूको संरक्षण गरेको पाइन्छ। यसै गरी नागरिक तथा राजनैतिक अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६ को दफा १४ अनुसार पर्याप्त कानूनी सहायताको अधिकार सुनिश्चत गरेको छ। साथै आर्थिक तथा सामाजिक अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६ ले मानव अधिकार र स्वतन्त्रताको विश्वव्यापी आदर र परिपालनाको प्रवर्द्धन गर्नु राज्यको दायित्व हो भनी उल्लेख गरिएको छ। बन्दीहरूप्रति गरिने व्यवहार संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय न्यूनतम मापदण्डको नियमावली, १९५५ मा पुर्पक्ष भई नसकेका बन्दीका लागि कानूनी सहायता र परामर्शदातासँग गोपनीयतापूर्वक कुराकानी आदिका बारेमा उल्लेख गरिएको छ। जुनसुकै स्वरूपको थुनछेक वा कैद सजाय अन्तर्गतका सबै व्यक्तिको संरक्षणसम्बन्धी सिद्धान्त सँग्रह, १९८८ को सिद्धान्त १७ मा थुनिएको व्यक्तिलाई कानुनी परामर्शको सहायता लिने अधिकार हुने, पारिश्रमिक दिन असमर्थ भएमा नि:शुल्क पाउने र सिद्धान्त १८ मा थुनिएको वा कैद ठेकिएको व्यक्तिलाई कानूनी परामर्शदातासँग संवाद, सम्पर्क र परामर्शको हक हुने व्यवस्थासमेत उल्लेख छ।

अपराध तथा अख्तियारको दुरूपयोग पीडितका लागि न्यायका आधारभूत सिद्धान्तको घोषणापत्र, १९८५ ले पनि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तहमा अपराध पीडित उपरको स्वच्छ व्यवहार, क्षतिपूर्ति र सहायता तथा न्यायको पहुँचमा सुधार ल्याउन सिफारिस गरेको छ। यिनै दस्तावेजहरूमा कानून व्यवसाय र कानून व्यवसायी सम्बन्धी व्यवस्थाहरूलाई समेट्दै क्युवाको हवानामा १९९० अगष्ट २७ देखि सेप्टेम्बरमा अपराधको रोकथाम तथा कसूरदार व्यवहार सम्बन्धी आठौ राष्ट्रसङ्घीय काङ्ग्रेसद्वारा "कानून व्यवसायको भूमिका सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त, १९९०" जारी गर्यो। यस सिद्धान्तको मुख्य उद्देश्य कानून व्यवसायीको उचित भूमिकाको सुनिश्चित तथा प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा सदस्य राष्ट्रहरूलाई मद्दत गर्ने रहेको थियो। यस सिद्धान्तमा खास गरी कानून व्यवसायी र कानुनी सेवाका सुलभता, फौजदारी न्यायसम्बन्धी कुरामा विशेष सुरक्षा, योग्यता र तालिम, कर्तव्य र जिम्मेवारी, कानून व्यवसायीका काममा प्रत्याभूति, अभिव्यक्ति र सङ्गठनको स्वतन्त्रता, कानून व्यवसायीको पेसागत सङ्गठन र अनुशासनात्मक कारबाहीका बारेमा उल्लेख गरिएको पाइन्छ।

१.३ योजना निर्माणको उद्देश्य

कानून व्यवसाय आफैँमा बौद्धिक पेसा हो। यो पेसा मर्यादित र प्रतिष्ठित हुनु अनिवार्य हुन्छ। बर्सेनी यो पेसामा आकर्षित हुने कानून व्यवसायीको सङ्ख्यामा पनि वृद्धि भइरहेको देखिन्छ। कार्य सम्पादनको हिसाबले कानून व्यवसायको कार्य क्षेत्र पनि विस्तार भएकोले कानून व्यवसाय र यसका व्यवसायीको हकहितको संरक्षण तथा सुरक्षाका सम्बन्धमा प्रभावकारी नियमनका साथै व्यवस्थित तथा योजनाबद्ध तरिकाले सङ्गठन सञ्चालन गर्न सहयोग पर्याउने ध्येयले प्रस्तुत रणनीतिक योजना तर्जुमा गरिएको हो। यो रणनीतिक योजनाले परिषद्को कानूनी जिम्मेवारी अझ प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्ने उद्देश्यले विभिन्न लक्ष्य र रणनीति निर्धारण गरेको छ। परिषद्का तत्कालीन अध्यक्ष **श्री अग्निप्रसाद खरेल**को कार्यकालमा यो योजना तयार गर्ने नीतिगत निर्णय भएको थियो। सोही अनुसार विभिन्न समितिहरू गठन भई योजना तर्जुमा गरिएको हो।

१.४ योजना तर्जुमाका लागि समिति गठन र योजना तर्जुमा विधि

योजना तर्जुमाका लागि निर्देशक समिति योजना तर्जुमा समिति र कार्य समूह गठन गरी सहभागितामूलक रूपमा यो योजना तर्जुमा गरिएको छ। मूलतः यस क्रममा सम्बद्ध सबै तहका सरोकारवालाहरूको सहभागिता र विज्ञहरू समेतको सहयोग लिई देहायका विधिहरू अवलम्बन गरिएको छः

१.४.१ योजना तर्जुमा निर्देशक समिति

रणनीतिक योजनाको तर्जुमाका लागि आवश्यक मार्गनिर्देशन गर्न परिषद्को मिति २०७६/११/१४ को निर्णयानुसार परिषद्का उपाध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठको संयोजकत्वमा ७ सदस्यीय निर्देशक समिति गठन गरिएको थियो। निर्देशक समितिका पदाधिकारीहरू विवरण यस प्रकार रहेको छः

श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्का उपाध्यक्ष, वरिष्ठ अधिवक्ता	संयोजक
श्री उदयराज सापकोटा, सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	सदस्य
श्री निर्मला पौडेल, रजिष्ट्रार, सर्वोच्च अदालत	सदस्य
प्रा. श्री पूर्णमान शाक्य, अध्यक्ष, सर्वोच्च अदालत बार एशोसिएशन	सदस्य

श्री लिलामणि पौडेल, महासचिव, नेपाल बार एशोसिएशन	सदस्य
श्री श्यामकुमार भट्टराई, नायब महान्यायाधिवक्ता, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	सदस्य
श्री मोना सिंह, सचिव, नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्	सदस्य सचिव[२]

१.४.२ योजना तर्जुमा समिति[2]

रणनीतिक योजनाको तर्जुमा गर्नका लागि नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को मिति २०७६/११/१४ र २०७७/५/२८ को निर्णयानुसार पार्षद् वरिष्ठ अधिवक्ता डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवालीको संयोजकत्वमा १६ सदस्यीय योजना तर्जुमा समिति गठन गरिएको थियो। निर्देशक समितिको निर्देशनमा रही सो समितिले नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को रणनीतिक योजना तर्जुमा गरेको हो। योजना तर्जुमा समितिका पदाधिकारीहरूको विवरण यस प्रकार रहेको छ

डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवाली, पार्षद् एवं वरिष्ठ अधिवक्ता	संयोजक
श्री गीता पाठक सँग्रौला, वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
श्री विजयकान्त मैनाली, वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
श्री उषा मल्ल पाठक, वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
श्री सुरेन्द्र कुमार महतो, वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
श्री सुनिल कुमार पोखरेल, अधिवक्ता	सदस्य
श्री केदार कार्की,	सदस्य
श्री गोविन्द बन्दी, अधिवक्ता	सदस्य
श्री विजयप्रसाद मिश्र, अधिवक्ता	सदस्य
श्री युवराज भण्डारी, अधिवक्ता	सदस्य
श्री शंकर लिम्बू, अधिवक्ता	सदस्य
श्री लक्ष्मण थपलिया, अधिवक्ता	सदस्य
डा. श्री दिनमणि पोखरेल, अधिवक्ता	सदस्य
श्री बिनिता कार्की, अधिवक्ता	सदस्य
श्री योगिता राई, अधिवक्ता	सदस्य
श्री रामचन्द्र गौतम, अधिवक्ता	सदस्य

यो समितिको कार्यादेश यस प्रकार रहेको छ।

१. नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को कार्य सम्पादनमा गर्नुपर्ने रणनीतिक सुधारका क्षेत्रहरू पहिचान गरी रणनीतिक योजनाको प्रारम्भिक खाका तयार गर्ने,

२. उक्त योजनाको सम्बन्धमा सरोकारवाला निकायहरू र कानून व्यवसायीहरूसँग छलफल गर्ने,

३. प्रत्येक प्रदेशमा परिषद्को रणनीतिक योजनाको मस्यौदा उपर छलफल गर्ने,

४. सरोकारवाला निकायहरू र कानून व्यवसायीहरूसँगको छलफलबाट आएका सुझाबहरू समेतलाई समेटी योजनालाई

२ मिति २०७८/१/६ भन्दा अगाडि सदस्य सचिवको रूपमा परिषद्का सचिव श्री रामहरि शर्मा काफ्लेले काम गर्नु भएको थियो।

अन्तिमरूप दिने,

५. समितिले २०७८ साल जेठ मसान्तभित्र योजना निर्माण गरी पेस गर्नुपर्ने,

६. तर्जुमा समितिलाई परिषद् सचिव लगायतका कर्मचारीहरूले कार्य सम्पन्न गर्न सहयोग गर्ने ।

योजना तर्जुमा कार्य समूह

योजना तर्जुमा समितिले योजनाको मस्यौदा तयार गर्नका लागि देहाय बमोजिमको कार्य समूह गठन गरी जिम्मेवारी दिएको थियो ।

श्री श्यामकुमार भट्टराई, नायब महान्यायाधिवक्ता	संयोजक
श्री शिव वाग्ले, सहायक न्यायाधिवक्ता	सदस्य
श्री राजन कुमार के.सी. अधिवक्ता	सदस्य

सो समूहले परिषद्का पदाधिकारीहरू एवम् योजना तर्जुमा समितिका पदाधिकारीहरूको निर्देशन र परामर्शमा योजनाको मस्यौदा तयार पारेको थियो । सो मस्यौदा उपर प्रादेशिक तहमा भएको छलफलबाट प्राप्त सुझाब र योजना तर्जुमा निर्देशक समिति एवम् योजना तर्जुमा समितिले दिएको निर्देशनमा रही प्रारम्भिक मस्यौदामा पुनरावलोकन गरी योजना तर्जुमा समितिमा पेस गरेको हो ।

१.४.३ विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदनहरूको सर्वेक्षण

योजना तर्जुमाको क्रममा अन्य सरोकारवाला निकायहरूबाट नेपालको न्याय प्रशासनसँग सम्बद्ध अध्ययन अनुसन्धानहरूको सर्वेक्षण गरी सुधारका क्षेत्रहरू पहिचान गरिएको छ । यो क्रममा कानून व्यवसायीका बारेमा भएका विभिन्न प्रकाशनहरू समेत सर्वेक्षण गरिएको छ ।

१.४.४ सरोकारवाला निकायका रणनीतिक योजनाको सर्वेक्षण तथा अध्ययन

योजना तर्जुमाका क्रममा सरोकारवाला निकायहरूका रणनीतिक योजनालाई समेत सर्वेक्षण गरिएको छ । सो क्रममा न्यायपालिकाको चौथो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठानको दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना, नेपाल प्रहरीको अपराध अनुसन्धान कार्ययोजना तथा नेपाल बार एशोसिएशनको रणनीतिक योजनाको सर्वेक्षण गरिएको छ ।

१.४.५ राय सुझाब सङ्कलन

परिषद्को रणनीतिक योजना तयार गर्न आवश्यक पर्ने विवरण तथा सूचना परिषद्को अभिलेख र सो विषयमा जानकारी राख्ने पदाधिकारी एवम् सदस्यबाट सङ्कलन गरिएको छ ।

नेपाल बार एशोसिएशन, सर्वोच्च अदालत बार एशोशिएसनका पदाधिकारीहरू र उपत्यकाका सबै बार एकाइका पदाधिकारीहरूसँग परामर्श गरी सुझाब सङ्कलन गरिएको छ । योजनालाई सहभागितामूलक रूपमा तर्जुमा गर्न एवं विभिन्न क्षेत्रमा रहेका समस्याहरू पहिचान गर्नका लागि सरोकारवाला निकायका अधिकारीहरूसँग प्रादेशिक रूपमा परामर्श कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी राय सुझाब सङ्कलन गरिएको थियो । प्रादेशिक परामर्श कार्यक्रममा सम्बन्धित

क्षेत्रका पार्षद्को नेतृत्वमा पूर्व पार्षद्हरू एवम् सो प्रदेशमा पर्ने सबै बार एकाइका पदाधिकारीहरूको सक्रिय सहभागिता रहेको थियो ।

रणनीतिक योजनाको मस्यौदाका बारेमा सम्बद्ध सरोकारवाला निकायका पदाधिकारीहरूसँग समेत परामर्श गरिएको थियो । योजना तर्जुमाको प्राथमिक चरणदेखि नै योजनाका विज्ञहरू सर्वोच्च अदालतका माननीय न्यायाधीशहरू श्री हरिप्रसाद फुयाल, प्रा.डा. श्री श्रीकृष्ण श्रेष्ठ, प्रा.डा. श्री ऋषिकेश वाग्ले र सर्वोच्च अदालतका मुख्य रजिष्टार श्री लालबहादुर कुँवरज्यूसँग छलफल गरी योजना तर्जुमाका विषयमा सुझाब सङ्कलन गरिएको छ ।

१.४.६ राष्ट्रिय कार्यशाला

योजना तर्जुमा समितिले तयार पारेको योजनाको मस्यौदा उपर न्यायपालिका चौथो रणनीतिक योजनाका संयोजक माननीय न्यायाधीश श्री हरिकृष्ण कार्की लगायत सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूको प्रतिनिधिमूलक सहभागिता रहेको राष्ट्रिय कार्यशाला आयोजना गरी योजनाको मस्यौदा उपर पृष्ठपोषण र सुझाब सङ्कलन गरिएको थियो ।

परामर्श कार्यक्रम र राष्ट्रिय कार्यशालाका सहभागीहरूको विवरण **अनुसूची १** मा राखिएको छ ।

१.४.७ रणनीतिक योजनाको संरचना

योजनमा विभिन्न सात परिच्छेद रहेका छन् ।

परिच्छेद एकमा परिचय अन्तर्गत योजना निर्माणको उद्देश्य, योजना तर्जुमा विधि र योजनाको संरचना उल्लेख गरिएको छ ।

परिच्छेद दुईमा वस्तुस्थिति विश्लेषण अन्तर्गत परिषद्को आन्तरिक र बाह्य कार्य वातावरण र योजनाले सम्बोधन गरेका रणनीतिक सवालहरू राखिएको छ ।

परिच्छेद तीनमा योजनाको परिदृष्य, परिलक्ष्य, मूल्य, लक्ष्य र रणनीतिहरू छन् ।

परिच्छेद चारमा रणनीतिहरूको कार्यान्वयन योजना रहेको छ ।

परिच्छेद पाँचमा रणनीतिक योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेटको प्रक्षेपण उल्लेख गरिएको छ ।

परिच्छेद छमा जोखिम विश्वेषण तथा न्यूनीकरणको योजना रहेको छ ।

परिच्छेद सातमा योजना कार्यान्वयनको अनुगमन र मूल्याङ्कनको खाका प्रस्तुत गरिएको छ ।

अन्त्यमा विभिन्न अनुसूचीहरूमा विवरण र जानकारीमूलक विषय समावेश गरिएको छ ।

परिच्छेद दुई
वस्तुस्थिति विश्लेषण

२.१ विषय प्रवेश

सङ्गठनको उद्देश्य हासिल गर्न मानवीय तथा भौतिक स्रोत साधन, प्रविधि, संरचना र क्रियाकलापहरूको समन्वयात्मक परिचालन आवश्यक पर्दछ। सङ्गठनलाई प्राप्त जिम्मेवारी अपेक्षित र प्रभावकारी रूपले वहन गर्नका लागि स्पष्ट परिदृष्य र परिलक्ष्य परिभाषित गरी स्थापित मूल्य मान्यताका आधारमा कार्य सञ्चालन गर्नु पर्दछ। सो अनुसार आवश्यक लक्ष्य, रणनीति, क्रियाकलापको प्रक्षेपण गरी योजनाबद्ध कार्य सञ्चालन गर्नु आवश्यक हुन्छ। सोका लागि सङ्गठन भित्रका सबल पक्ष तथा कमजोर पक्ष र सङ्गठनभन्दा बाहिरका अवसर तथा चुनौतीहरूको पहिचान गरी विश्लेषण गर्नु जरुरी हुन्छ। नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना पहिलो पटक बन्दै रहेको सन्दर्भमा सरोकारवालाबाट प्राप्त पृष्ठपोषण, सुझावहरू, सरोकारवालाहरूसँग विभिन्न चरणमा गरिएका अन्तरक्रिया, छलफल, परामर्शबाट प्राप्त पृष्ठपोषणसमेतका आधारमा वस्तुस्थिति विश्लेषण गरिएको छ। परिषद्को वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने परिपाटी नभएको हुँदा उपलब्ध प्रकाशन एवम् अन्य विवरण र अभिलेखबाट प्राप्त सूचनाका आधारमा विश्लेषण गरिएको छ।

२.२ वस्तुस्थिति विश्लेषणको विधि

वस्तुस्थिति विश्लेषणका लागि विभिन्न विधि, पद्धतिहरू प्रचलनमा रहेका छन्। रणनीतिक योजना तर्जुमाको क्रममा वस्तुस्थिति विश्लेषण गर्दा SWOT (Strength, Weakness, Opportunity and Threat) विधि अवलम्बन गरेको पाइन्छ। यस पद्धतिमा सङ्गठन भित्रका सबल र कमजोर पक्ष तथा सङ्गठन भन्दा बाह्य वातावरणमा रहेका अवसर र चुनौतीहरूको पहिचान गरिन्छ। नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को पहिलो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना तर्जुमाको क्रममा वस्तुस्थिति विश्लेषण गर्दा मूलतः सोही पद्धतिमा गरिएको छ।

कानून व्यवसायीहरूको आचारसंहिताको नियमन र विषयगत समितिहरू

परिषद्का कार्यहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि विभिन्न विषयगत समिति गठन गरिएका छन्। यी समितिहरूले आफ्नो कार्यक्षेत्र पर्ने कार्यहरूलाई प्रभावकारी ढंगले कार्य सञ्चालनका निमित्त लागि कार्यक्षेत्रको परिधि अनुकुल एक जना सदस्यको संयोजकत्वमा आवश्यकता अनुसार सदस्यहरू रहने गरी अनुशासन समिति र परीक्षा समितिका अतिरिक्त अन्य विषयगत समितिहरू गठन गर्न सकिने व्यवस्था छ।[1] ऐन बमोजिम गठित अनुशासन समिति र परीक्षा समितिको कामकारबाहीमा कतैबाट प्रभाव नपर्ने उद्देश्यका लागि पूर्ण स्वायत्तता प्रदान गरिएको छ।

अनुशासन समिति

परिषद्ले निश्चित कार्यावधि तोकी एकजना पार्षद्को अध्यक्षतामा अनुशासन समिति[2] गठन गर्दछ।हाल महान्यायाधिवक्ताको

१. नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन २०५० दफा १२

२. नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० दफा ११

अध्यक्षतामा ३ सदस्यीय अनुशासन समिति रहेको छ। कुनै कानून व्यवसायीद्वारा परिषद्को ऐन, नियम वा आचारसंहिता उल्लंघन भयो भनी उजुरी पर्यो वा कुनै स्रोतबाट जानकारी प्राप्त हुन आयो भने अनुशासन समितिले कानून व्यवसायी आचारसंहिता २०५१, अनुशासन समिति (कार्य व्यवस्था) नियमावली, २०५८ समेतको अधीनमा रही आवश्यक छानबिन गरी आवश्यक कारबाही गर्दछ। अनुशासन समितिले प्रारम्भिक रूपमा आवश्यक जाँचबुझ गरी आचारसंहिता उल्लङ्घन हुने कार्य गरी गरे बिराएको जस्तो देखिएमा सजाय प्रस्तावित गरी प्रतिवाद गर्ने मौका दिन्छ र आचारसंहिता उल्लंघन भएको देखिएमा कसूर हेरी नसिहत दिने, कुनै खास अवधिका लागि कानून व्यवसाय गर्न नपाउने गरी निलम्बन गर्ने, कानून व्यवसायीको प्रमाणपत्र रद्द गर्ने निर्णय गर्न सक्दछ। अनुशासन समितिको निर्णय उपर चित्त नबुझेमा सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। कुनै कानून व्यवसायी कानून व्यवसायको प्रमाणपत्र प्राप्त गर्नुभन्दा पहिले नै कानून व्यवसायी हुन अयोग्य भएको तथ्य पछिबाट प्रमाणित हुन आएमा त्यस्तो कानून व्यवसायीको प्रमाणपत्र परिषद्ले रद्द गर्न सक्नेछ।

परिषद् स्थापनादेखि २०७७ साल चैत्र मसान्तसम्म ६३ जना कानून व्यवसायीहरूलाई परिषद्ले कारबाही गरेको तथ्याङ्क रहेको छ। कानून व्यवसाय पेसामा शुद्धीकरणका लागि परिषद्ले छानबिन र कारबाहीलाई प्राथमिकता दिएको पाइन्छ। खास गरी उजुरीहरूको प्रकृति हेर्दा मुद्दामा सम्बन्धित कानून व्यवसायीले तारिख गुजारी मुद्दा डिसमिस हुन गएको, पक्षले दिएको वारेसनामा अन्य प्रयोजनका लागि प्रयोग गरेको, पक्षले दिएको लिफामा तमसुक बनाएको, सङ्घ/संस्थाको रकम हिनामिना गरेको, पक्ष विपक्षी दुवैको तर्फबाट मस्यौदा गरेको, व्यहोरा ढाँटी कानून व्यवसायी प्रमाणपत्र लिएको, लागू औषध मुद्दामा सजाय पाएको, भ्रष्टाचार मुद्दामा सजाय पाएको व्यक्तिले व्यहोरा लुकाई कानून व्यवसायी प्रमाणपत्र लिएको, कीर्ते प्रमाणपत्र पेस गरी कानून व्यवसायी प्रमाणपत्र लिएको, अभिवक्ताले अधिवक्ता लेखी कानून व्यवसाय गरेको, प्रमाणपत्र नपाएको गैर व्यक्तिले कानून व्यवसाय गरेको, सरकारी छाप दस्तखत कीर्तेमा सजाय पाएको, गलत दफा प्रयोग गरी पक्षको अहित गरेको, एकै ल फर्मका दुई व्यक्तिले एउटै मुद्दाको पक्ष र विपक्षमा कानून व्यवसाय गरेको जस्ता विषय देखिन्छन्। त्यसै गरि न्यायाधीशलाई घुस खान सहयोग पुर्याएको, कीर्ते जालसाजी मुद्दामा सजाय पाएको, कर्मचारीले कार्यालयको स्वीकृती नलिई कानून व्यवसायी गरेको, ठगी गरेको, आफूले लेखक साक्षी भएको लिखत उपर कानून व्यवसाय गरेको, अर्को व्यक्तिले लेखेको मस्यौदा प्रमाणित गरेको, मुद्दा जिताई दिन्छु भनी पक्षलाई प्रलोभनमा पारी ठगी गरेको, पक्षको लिफा विपक्षीलाई दिई आफ्नो पक्षका अहित गरेको, पक्षलाई झुक्याएर एउटा मुद्दा भनी अन्य कागजातमा सही राई आफ्नो पक्षको अहित गरेको, पत्रपत्रिकामा आफ्नो पेसाको विज्ञापन गरेको, मुद्दा चल्दैको अवस्थामा आफ्नो परिवारको नाममा विवादित जग्गा नामसारी गरी लिएको, एउटै मुद्दामा दोहोरो दावी लेखेको, विपक्षीको कानून व्यवसायीलाई अभद्र व्यवहार गरेको, साइन बोर्डमा आफ्नो पूर्व हैसियत उल्लेख गरेको, गलत कानूनी सल्लाह दिएको जस्ता आरोपमा पनि छानबिन भई कारबाही भएको देखिन्छ।

परीक्षा समिति

कानून व्यवसायीमा दर्ता गरिनु पूर्व परिषद्बाट निर्धारित पाठ्यक्रमका आधारमा सञ्चालित परीक्षामा उत्तीर्ण गरेको हुनु पर्दछ। त्यस्तो कानून व्यवसायी परीक्षा सञ्चालनका लागि परिषद्बाट कानूनी क्षेत्रका विशेषज्ञहरू रहेको परीक्षा समिति गठन गरिएको हुन्छ। परीक्षा समितिले पाठ्यक्रम तथा परीक्षा सञ्चालन नियमावलीको अधीनमा रही आफ्नो कार्य सम्पन्न गर्न कानून व्यवसायी परीक्षा सञ्चालन निर्देशिका बनाएको छ र अन्य कार्यविधि समिति आफैँले निर्धारण गरे बमोजिम हुने व्यवस्था रहेको पाइन्छ।

कार्य सम्पादन समिति

परिषद्बाट भएका निर्णय कार्यान्वयन गर्न एवम् परिषद्को दैनिक कार्य सम्पादनका लागि परिषद्का उपाध्यक्ष्यको संयोजकत्वमा मा कार्य सम्पादन समिति रहेको हुन्छ । यो समितिमा बागमती प्रदेशका पार्षद् सदस्य र परिषद्का सचिव सदस्य सचिव रहने व्यवस्था छ । सो समितिले अनुशासन समिति र परीक्षा समिति बाहेकका परिषद्का समितिहरूको काम कारबाहीलाई समेत सहजीकरण गर्दछ ।

अन्य समितिहरू

परिषद्को कार्य सञ्चालनलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि अन्य विभिन्न समितिहरू रहेका छन् । वृत्ति विकास समिति, पुरस्कार समिति, कानून शिक्षा समिति, प्रकाशन समिति, अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समिति र अनुगमन समिति गठन गरिएका छन् । परिषद्का समितिहरूको नामावली **अनुसूची २** मा उल्लेख गरिएको छ ।

कानून व्यवसायीहरूको सङ्ख्यात्मक विवरण

कानून व्यवसायी परिषद्मा वरिष्ठ अधिवक्ता, अधिवक्ता र अभिवक्ता गरी ३ किसिमका कानून व्यवसायीहरू दर्ता हुने व्यवस्था रहेको देखिन्छ ।[३] तर परिषद्को अभिलेख अनुसार ३०,४५९ (महिला ३,७०७ र पुरुष २६,७५२) कानून व्यवसायी दर्ता भएका देखिन्छन् ।[४] जसमा ४४८ जना वरिष्ठ अधिवक्ता (महिला २८ र पुरुष ४२०) १८,९४४ जना अधिवक्ता (महिला २,९६० र पुरुष १५,९८४) ९,९७४ जना अभिवक्ताहरू (महिला ७१४ र पुरुष ९,२६०) १,०९३ जना अभिकर्ताहरू (महिला ५ र पुरुष १,०८८) रहेका छन् । दर्ता भएको देखिन्छ । जसमा वरिष्ठ अधिवक्ता, अधिवक्ताहरू गरी ११,७१९ जना कानून व्यवसायीहरूले मात्र अद्यावधिक भएको देखिन्छ । कानून व्यवसायीहरूको विस्तृत विवरण **अनुसूची ३** मा उल्लेख गरिएको छ ।

स्रोत साधन

परिषद्को स्रोत साधनको विश्लेषण गर्दा यसमा कार्यरत जनशक्ति, भौतिक तथा अन्य पूर्वाधार र वित्तीय स्रोत साधनको अवस्था यस प्रकार रहेको छ:

वित्तीय स्रोत साधन

परिषद्को मुख्यः आर्थिक स्रोत भनेको परिषद्ले आवधिक रूपमा सञ्चालन गर्ने कानून व्यवसायीको परीक्षा र प्रमाणपत्र वितरणबाट प्राप्त हुने आम्दानी नै हो । यसका अतिरिक्त कार्यसञ्चालनका लागि नेपाल सरकारबाट बर्सेनी करिब ५ लाख रकम अनुदानस्वरूप प्राप्त हुँदै आएकोमा आ.व. २०७६/०७७ मा अनुदान प्राप्त भएन भने यस चालु आ.व. २०७७/०७८ मा रु. पाँच लाख भएको छ भने आगामी आ.व. २०७७/०७८ का लागि मा पच्चीस लाख अनुदान प्राप्त हुनेछ । खास गरी परिषद्को आम्दानीको स्रोतमा परीक्षा दस्तुर, परीक्षा फाराम/सिलेबस बिक्री, ल फर्म दर्ता दस्तुर, घरभाडा, अद्यावधिक तथा नवीकरणका साथै मुद्धतिको व्याज नै प्रमुख देखिन्छ ।

---

३ नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० दफा २३ र २६

४ अधिवक्ताहरूले वरिष्ठ अधिवक्ताको र अभिवक्ताले अधिवक्ताको प्रमाणपत्र लिएको सङ्ख्यासमेत यथावत गणना गरिएको छ । सङ्ख्या गणनाभित्र एकै व्यक्तिको अभिवक्ता, अधिवक्ता र वरिष्ठ अधिवक्तामा समेत गणना भएको छ । प्रमाणपत्रको लगत कट्टा गर्ने अभ्यास नभएकोले पेसामा नरहेका कानून व्यवसायीहरू समेत यथावत गणनामा परेको अवस्था छ ।

परिषद् भवनका केही कोठा तथा फ्ल्याटहरू नेपाल मध्यस्थता परिषद्, एशोसिएशन अफ प्राइभेट हेल्थ इन्टिच्युसन अफ नेपाल, राष्ट्रिय निजी तथा आवासीय विद्यालय एशोसिएशन नेपाल, नेपाल नोटरी पब्लिक परिषद् र Green Tree Developers Pvt. Ltd जस्ता संस्थाहरूबाट करिब ३ लाख ३२ हजार प्रतिमहिना भाडा बापत आम्दानी भई रहेको देखिन्छ ।

परिषद्ले अन्य खर्चको अनुपातमा कर्मचारी भत्ता, परीक्षा सञ्चालन खर्च, प्रशिक्षण खर्च, मसलन्द तथा छपाई र प्रकाशनमा खास खर्च भएको देखिन्छ । परिषद्को विभिन्न वाणिज्य बैकहरूमा करिब २ करोड ११ लाख मुद्धति खातामा रहेको देखिन्छ । आ.व. २०७६/०७७ को लेखा परीक्षण अनुसार रु ३,००,०००।०० को ज्ञवाली अक्षय कोष स्थापना भएको देखिन्छ । नागरिक लगानी कोषमा रु.२३,६६,२०२।१४ रहेको देखिन्छ भने कर्मचारी कल्याण कोषमा रु. ४४,०२,९४०।४८ र कानून व्यवसायी वृत्तिविकास कोष रु. ९४,५६,०२८।४८ रहेको देखिछ ।

परिषद्को आम्दानी खर्चको वार्षिक कारोवार करिब ३ करोड रहेको देखिन्छ भने भने कुल सम्पत्ति तथा दायित्वको रकम ८,१७,९२,५७५।२४ रहेको देखिन्छ । परिषद्को वार्षिक आर्थिक विवरण **अनुसूची ४** मा उल्लेख गरिएको छ । रणनीतिक योजनाले प्रक्षेपण गरेका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि प्राथमिकतापूर्वक स्रोत सङ्कलन तथा परिचालन रणनीति बनाउनु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

मानव संसाधन

परिषद्को प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा एक जना सचिव रहने र सो पदमा परिषद्ले कम्तीमा कानूनमा स्नातक भएको व्यक्तिलाई नियुक्ति गर्न वा परिषद्को अनुरोधमा नेपाल सरकारले राजपत्राङ्कित कर्मचारीलाई सचिवको रूपमा कार्य गर्ने गरी खटाउने कानूनी व्यवस्था अनुसार हाल नेपाल सरकारद्वारा खटाइएका राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीका कर्मचारी सचिवको रूपमा कार्यरत रहँदै आउनु भएको छ । वि.सं. २०५१ देखि हालसम्म १४ जना विभिन्न पदाधिकारीहरूबाट परिषद्को कार्य गरिसकेका छन् । परिषद्का हालसम्मका सचिवहरूको विवरण **अनुसूची ५** मा उल्लेख गरिएको छ ।

सचिवका अतिरिक्त परिषद्मा वरिष्ठ प्रशासकीय अधिकृत लगायत गरी १० जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेको अवस्था छ । परिषद्को जनशक्तिको दरबन्दी सम्बन्धी विस्तृत विवरण **अनुसूची ६** मा उल्लेख गरिनुका साथै कर्मचारीहरूको कार्य विभाजन विवरण **अनुसूची ७** मा उल्लेख गरिएको छ । परिषद्को कार्यबोझमा भएको विस्तार एवम् रणनीतिक योजना कार्यान्वयनका लागि परिषद्को जनशक्ति पुनरावलोकन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

भौतिक पूर्वाधार

परिषद्को नाममा ललितपुर जिल्लास्थित कुपण्डोल बागमती नदी किनारमा कित्ता नं. ५३१/५३२/५५९ को क्षेत्रफल १-१२-२-१ रोपनी रहेको जग्गा रहेको छ । यसको वर्तमान मूल्य रु. ८६,२५,०००।०० कायम गरिएको छ भने उक्त जग्गामा निर्मित २ वटा भवनहरू रहेका छन् जसको मूल्य रु. १,६८,८७,०१८।३९[५] कायम गरिएको देखिन्छ । परिषद्को भौतिक पूर्वाधारको विस्तृत विवरण **अनुसूची ८** मा उल्लेख गरिएको छ ।

---

५ आ व २०७६/०७७ को लेखा परीक्षण ।

२.३ योजनाले सम्बोधन गर्नुपर्ने रणनीतिक सवालहरू

माथि गरिएको वस्तुस्थिति विश्लेषणका आधारमा यो रणनीतिक योजनाले सम्बोधन गर्नु र्ने रणनीतिक सवालहरू यस प्रकार रहेका छन्

- कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि
- कानून व्यवसायीको पेसागतरूपमा दक्षता विकास
- कानून व्यवसायी परीक्षा प्रणालीमा सुधार
- कानून व्यवसायीको हकहित संरक्षण
- कानून व्यवसायी सेवामा विषयगत विशिष्टीकरण
- आचारसंहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमित अनुगमन
- परिषद्को सेवा प्रवाहमा सुधार
- कानून व्यवसायी प्रतिष्ठानको स्थापना र संस्थागत प्रवन्ध
- कानून र न्यायसँग सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रकाशन
- मर्यादित कानून व्यवसायको सुनिश्चतता
- न्यायमा सहज पहुँच अभिवृद्धि
- संस्थागत सुदृढीकरण (ऐन तथा नियमावलीहरूको पुनरावलोकन समेत)
- स्वचालित सूचना तथा प्रविधि प्रणालीको स्थापना
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बद्ध निकायबीच सम्बन्ध विकास
- सम्वद्ध निकायबीच कार्यक्षेत्र र सहकार्यका क्षेत्रहरू पहिचान तथा आपसी सहयोग र समन्वय विकास
- नेपाल कानूनको वार्षिक सर्वेक्षण।

२.४ परिषद्को आन्तरिक कार्य वातावरण

परिषद्को आन्तरिक कार्य वातावरणले यसको कार्य सञ्चालन र सुधार योजनालाई प्रभाव पारेको हुन्छ। खास गरी परिषद्को कार्यबोझ, भौतिक पूर्वाधार, मानव संसाधन र वित्तीय स्रोत साधनको उपलब्धता र तिनको वितरणको अवस्थाले आन्तरिक कार्य वातावरण निर्माण गर्दछ। परिषद्ले स्थापना कालदेखि कानून व्यवसायीहरूलाई कानून व्यवसाय गर्ने अनुमतिका लागि लिएका परीक्षामार्फत करिब १३,८७४ जना कानून व्यवसायीहरूले अनुमतिको प्रमाणपत्र लिएका देखिन्छन्। कानूनी शिक्षामा भएको विस्तार, कानून र न्यायको क्षेत्रको व्यापकताले गर्दा पछिल्लो समयमा कानून पेसामा प्रवेश गर्नेको सङ्ख्यामा क्रमश वृद्धि हुँदै गई रहेको देखिन्छ। कानून शिक्षामा भएको विस्तार र कानून व्यवसायमा प्रवेशको सङ्ख्या बढ्दै जाँदा परिषद्को कार्यबोझ बर्सेनी बढ्दै गएको देखिन्छ। परिषद्मा स्तरीय तालिम सञ्चालन गर्ने हल एवम् सुहाउँदो फर्निचरहरू उपलब्ध गराउन सकिएको छैन। जनशक्ति र स्रोत साधनको उपलब्धता पनि कार्यबोझको तुलनामा अपर्याप्त नै रहेको छ। साथै कर्मचारीको वृत्ति विकास र उत्प्रेरणाका लागि विशेष व्यवस्था हुन सकेको छैन।

सबल र कमजोर पक्षहरू

सबल पक्ष

मूलतः परिषद्को आन्तरिक वातावरणमा रहेका सबल पक्षहरू देहाय बमोजिम रहेको पाइन्छः

स्पष्ट जिम्मेवारी सहित कानूनद्वारा स्थापित अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला र स्वशासित

नेपालको संविधानको धारा २० अन्तर्गतको न्याय सम्बन्धी हकमा कानूनी व्यवसाय पेसाको व्यवस्था गरी कानून व्यवसायीको परिभाषा समेत गरिएको छ । यसै गरि कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० ले दिएको अख्तियारी बमोजिम नै परिषद्को कार्यसञ्चालन गर्दै आएको छ । परिषद्को कार्य सञ्चालन मूलतः नियमक एवम् प्रशासनिक कार्य गर्ने गरेको छ । यद्यपी नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्द्वारा मौजुदा ऐनमा पहिलो संशोधनको प्रस्ताव सहित विधेयक कानून न्याय तया संसदीय व्यवस्था मन्त्रालयमा मिति २०७८/१/५ मा पत्राचार भएको अवस्था रहेको छ । परिषद्को कार्य सञ्चालन देहायका ऐन नियमहरूका[६] आधारमा गरिने व्यवस्था रहेको छ ।

- नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५०
- कानून व्यवसायीको आचारसंहिता, २०५१
- आन्तरिक (कार्यव्यवस्था) सञ्चालन नियमावली, २०५५
- पाठ्यक्रम तथा परीक्षा सञ्चालन नियमावली, २०५५,
- कानून व्यवसायी परीक्षा सञ्चालन निर्देशिका, २०५५,
- लेखापढी व्यवसायी सम्बन्धी नियमावली, २०५१,
- कर्मचारीको नियुक्ति र सेवा सम्बन्धी नियमावली, २०५५,
- आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०५५,
- अनुशासन समिति (कार्यव्यवस्था) नियमावली, २०५८,
- कानून व्यवसायीको कार्यालय दर्ता र सञ्चालन नियमावली, २०६९

स्थायी सङ्गठनात्मक संरचना र सरोकारवाला निकायका पदाधिकारी/अनुभवी व्यावसायिक कानून व्यवसायीको संलग्नता

परिषद्को सङ्गठनात्मक संरचना नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐनले नै व्यवस्थित गरेको छ । कानून व्यवसायी परिषद्मा १३ जना पार्षद्हरू रहने सङ्गठनात्मक संरचना रहेको छ । जसमा नेपाल राज्यका महान्यायाधिवक्ता पदेन अध्यक्ष, नेपाल बार एशोसिएशनको अध्यक्ष पदेन उपाध्यक्ष, सर्वोच्च अदालतको रजिष्ट्रार र त्रिभुवन विश्वविद्यालय कानून संकायका डिन पदेन पार्षद् रहने व्यवस्था छ । त्यसै गरी नेपाल राज्यका ७ प्रदेशबाट ५ वर्षे कार्यावधिको लागि सोही क्षेत्रमा कार्यरत वरिष्ठ अधिवक्ता र अधिवक्ताहरूको निर्वाचन मण्डलद्वारा १/१ जनाका दरले ७ जना पार्षद् निर्वाचित हुन्छन् भने नेपाल बार एशोसिएशनबाट २ जना पार्षद् २ वर्षे कार्यावधिका लागि मनोनीत हुने व्यवस्था रहेको छ । निर्वाचित र मनोनीत हुने पार्षद् कम्तीमा १० वर्ष कानून व्यवसायको काम गरिसकेको व्यावसायिक अनुभव प्राप्त

६ नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० को दफा २७।

वरिष्ठ अधिवक्ता वा अधिवक्ता हुनुपर्ने अनिवार्यता छ।[७] परिषद्को संरचनामा सबै सरोकारवाला निकायका उच्च तहका पदाधिकारी र अनुभवी कानून व्यवसायीको सहभागिता रहने व्यवस्था गरेको छ। परिषद्को सङ्गठनात्मक स्वरूप **अनुसूची ९** मा उल्लेख गरिएको छ भने हालसम्मको हालसम्म निर्वाचित र मनोनीत हुनु भएका पार्षद्ज्यूहरूको विवरण **अनुसूची १०** मा उल्लेख गरिएको छ।

कानून शिक्षा सुधार तथा गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि क्रियाशीलता

नेपालमा कानून शिक्षा अध्यापन गराउने विश्वविद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाहरूको वृद्धिसँगै कानूनी शिक्षालाई स्तरीय र प्रतिष्पर्धी बनाउन कानूनी शिक्षाको अध्ययन तथा अध्यापन गर्ने गराउने विश्वविद्यालयहरूसँग परामर्श गरी कानून व्यवसायको गुणस्तरीय मापदण्ड निधार्रण गरी सोको प्रचलन गराउने उद्देश्य सहित नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् (कानूनी शिक्षा) नियमावली, २०७७ जारी गर्दै कानून शिक्षामा सुधार तथा गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि कार्य प्रारम्भ भएको छ। सो नियमावली बमोजिम कानून शिक्षा समिति गठन भई कार्य प्रारम्भ भएको छ।

कानून व्यवसायीहरूका क्षमता एवम दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी प्रशिक्षणहरू सञ्चालन

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० ले प्रवेश परीक्षा लागू गरेपछि कानूनमा प्रमाणपत्र तह वा स्नातक गरेका आधारमा मात्र सिधै कानून व्यवसायीको प्रमाणपत्र पाउने अवस्थाको अन्त्य भएको छ।२०५५ सालदेखि ऐच्छिक रूपमा आधारभूत प्रशिक्षण प्रदान गर्दै आएकोमा २०७२ सालदेखि कानून व्यवसायी परीक्षा उत्तीर्ण परीक्षार्थीलाई प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पूर्व आधारभूत प्रशिक्षण अनिवार्य गरिएको छ। ऐनले निर्धारण गरेको व्यवस्था बमोजिम हालसम्म परिषद्को २८ वटा परीक्षामा सहभागी भएका २७,०१९ जना (महिला ५,३९९ र पुरुष २१,५१९) मध्ये १३,८४७ जना (महिला २,७३५ र पुरुष ११,११२) ले परीक्षा उत्तिर्ण भई अधिवक्ताको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको देखिन्छ। अर्थात् समग्रमा औषत करिब ५१ प्रतिशतले परीक्षा उत्तीर्ण भएको देखिन्छ। जसमा महिलामध्येबाट ५० प्रतिशत र पुरुषमध्येबाट पनि करिब ५१ प्रतिशतले उत्तीर्ण गरेको देखिन्छ। परिषद्बाट हालसम्म कानून व्यवसायी परीक्षामा सहभागी भएका परीक्षार्थीहरूको विवरण **अनुसूची ११** मा राखिएको छ।

कानून व्यवसायीको भूमिका र कार्यक्षेत्रमा वृद्धि

संविधानमा नै पहिलो पटक कानून व्यवसायीको परिभाषा गर्दै व्यक्तिलाई प्राप्त हुने न्यायसम्बन्धी हकको सुनिश्चिततामा कानून व्यवसायीसँग परामर्श गर्न पाउने विषयलाई समावेश गरिएको छ।[८] वि.सं. २०७५ भदौ १ गतेदेखि लागू भएका मुलुकी देवानी तथा फौजदारी संहिता एवम् अन्य ऐन कानूनले कानून व्यवसायीको भूमिका र कार्यक्षेत्रमा समेत वृद्धि गरेको पाइन्छ।

अनुसन्धानमूलक अध्ययन तथा जर्नलको नियमित प्रकाशन

परिषद्ले विभिन्न अनुसन्धानमूलक विषयमा लेखिएका लेखहरूलाई समेट्दै वार्षिक रूपमा अङ्ग्रेजी भाषामा Nepal Bar Council Journal प्रकाशित गर्दै आएको छ।[९] यसै गरि परिषद्ले नेपाली भाषामा नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् बुलेटिन

---

७ नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० दफा ४।

८ धारा २० को उपधारा २ मा पक्राउ परेका व्यक्तिलाई पक्राउ परेको समयदेखि नै आफूले रोजेको कानून व्यवसायीसँग सल्लाह लिन पाउने तथा कानून व्यवसायीद्वारा पुर्पक्ष गर्ने हक हुनेछ।

९ सन २००० देखि २००६ सम्म नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्ले Annual Survey of Nepalese Law प्रकाशन गर्दै आएकोमा सन् २००७ देखि वार्षिक रूपमा Nepal Bar Council Journal प्रकाशन गर्दै आएको छ।२०५५ सालदेखि वार्षिक रूपमा नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् बुलेटिन प्रकाशित गर्दै आएको छ।

पनि प्रकाशन गर्दै आइरहेको छ। हालसम्म २२ अङ्क बुलेटिन र १९ अङ्क जर्नल प्रकाशित भएका छन्। नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐनले परिषद्लाई कानूनको वार्षिक सर्वेक्षण गर्ने जिम्मेवारी दिएको छ। सो अनुसार प्रारम्भका केही वर्ष सर्वेक्षणका केही काम भएको देखिए पनि पछिल्ला वर्षहरूमा सो काम हुन सकेको देखिँदैन।

कानून र न्यायको क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पर्याउने कानून व्यवसायीहरूको सम्मान

कानून व्यवसायमा स्थापित भई लामो अवधि सेवा गरेका कानून व्यवसायीहरूलाई परिषद्ले वार्षिक रूपमा सम्मान गर्दै आएको छ। त्यसै गरि न्याय र कानूनको क्षेत्रमा प्रकाशित कृतिलाई पनि मूल्याङ्कन गरी प्रकाशन गर्दै आएको छ। परिषद्बाट हालसम्म सम्मानीत र पुरस्कृत हुनुभएका महानुभावहरूको नामावली **अनुसूची १२** मा राखिएको छ।

कमजोर पक्षहरू:

ऐन कानूनहरू समयानुसार संशोधन नहुनु

वि.सं. २०५० मा बनेको नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० ऐन लागू भएको करिब २७ वर्ष पूरा भैसकेको छ। मौजुदा ऐन, २०५० लाई पुनरावलोकन गरि संशोधन विधेयक तयार गर्न परिषद्का उपाध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठको संयोजकत्वमा वरिष्ठ अधिवक्ता श्री महेश कुमार नेपाल र अधिवक्ता श्री विजयप्रसाद मिश्र मस्यौदा कार्य समूहबाट तयार गरी परिषद्ले २०७८ वैशाख ५ गते त्यसलाई अन्तिम रूप दिई नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् (दोस्रो संशोधन) विधेयक, २०७८ कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पेस गरिएको छ। उक्त ऐनमा संशोधनसँगै नियमावली र निर्देशिकाहरू समेत परिवर्तन गरिनु आवश्यक छ।

परिषद्को परम्परागत परीक्षा प्रणाली

परिषद्ले आवधिक रूपमा सञ्चालन गर्ने कानून व्यवसायी परीक्षा सुरुदेखि नै लिखित परीक्षा र अन्तर्वार्ता प्रणालीबाट सञ्चालन भरहेको छ। सैद्धान्तिक, व्यावहारिकका साथ साथै प्रयोगात्मक परीक्षा प्रणाली जस्तैः अभ्यास अदालत, सामूहिक छलफल जस्ता आधुनिक विधिको प्रयोग मार्फत परीक्षा प्रणालीलाई सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ। परीक्षामा गुणात्मकताको समेत परीक्षण गर्नुपर्ने र सहानुभूतिपूर्वक नभई दक्षताका आधारमा उत्तीर्ण हुने व्यवस्था गर्नु पर्ने देखिन्छ।

आचारसंहितामा समयानुकुल पुनरावलोकन गरी संशोधन नहुनु

नेपाल बार एसोसिएशनबाट तयार गरिएको कानून व्यवसायी आचारसंहिताको मस्यौदा २२०५०/१/२२ र २३ गते बुटवलमा सम्पन्न दोस्रो कार्यकारिणी परिषद्को बैठकबाट छलफल गरी परिमार्जन सहित पारित भई कार्यान्वयन भएको भए तापनि यसको पुनरावलोकन गरिएको पाईदैन। तर सूचना र प्रविधिको विकासले गर्दा कानून व्यवसायीहरूका कामकारबाहीहरू विद्युतीय माध्यमबाट सम्पादन हुन थालेको धेरै भइसक्यो। कानून व्यवसायीका काम कारबाही र विकसित भएका अभ्यासहरूलाई समेत विचार गरी कानून व्यवसायीको आचारसंहितालाई समायानुकुल संशोधन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ। कार्य स्थलमा हुने यौन दुर्व्यवहार, सामाजिक सञ्जालको प्रयोग, छुवाछुत र जातीय विभेद आदि जस्ता विषयहरू आचारसंहितामा समावेश गर्नु पर्ने देखिन्छ।

योजनाबद्ध रूपमा सुधारका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न नसक्नु

कानून व्यवसायीको हकहितको सम्वर्द्धन एवम् कानून व्यवसाय नियमनको जिम्मेवारी प्राप्त गरेको परिषद्को सत्ताइस वर्ष पुरानो इतिहास छ । हालसम्म परिषद्का कामकारबाही परीक्षा सञ्चालन र अनुशासनको कारबाहीमा केन्द्रित रहेको छ । कानून व्यवसायीको वृत्ति विकास र हकहित संरक्षण तथा व्यावसायिकता प्रवर्द्धन गर्ने दिशामा ठोस काम गर्न बाँकी नै रहेको छ । त्यसैले यो योजनामा ती विषयहरू प्राथमिकतापूर्वक सम्पादन गर्ने गरी कार्यक्रम राख्नु पर्ने देखिएको छ ।

कानूनी पेसालाई मर्यादित एवम् सम्मानित बनाउन नसक्नु

कानून व्यवसाय पेसालाई मर्यादित तवरले सञ्चालन गर्नु प्रत्येक कानून व्यवसायीको कर्तव्य हो । तर केही कानून व्यवसायीले गरेको गैर व्यावसायिक क्रियाकलापका कारण कानून व्यवसायीलाई हेर्ने आम मानिसको दृष्टिकोण सकारात्मक हुन सकेको छैन । यसले पेसागत मर्यादामा र व्यावसायिक साखमा समेत असर परेको छ । परिषद्ले कानून व्यवसायीको पेसालाई मर्यादित बनाउन नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नु पर्दछ । आचरण र अनुशासनका नियमहरूको पालनाका साथै दक्षता विकासका लागि अभियानको रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्दछ ।

सबै कानून व्यवसायीहरूलाई आधारभूत र विशिष्टीकृत प्रशिक्षण दिन नसक्नु

कानून व्यवसायीहरूमा अझै पनि विषयगत विशेषज्ञता विकास हुन सकेको छैन । सबै प्रकारका परम्परागत मुद्दादेखि विद्युतीय अपराधसम्बन्धी जस्ता नवीनतम मुद्दामा कानून व्यवसायीहरूले अदालतमा बहस पैरवी गर्ने गरेको देखिन्छ । कानून व्यवसायीहरूलाई निजको रुचि अनुरूप विषयगत रूपमा विशिष्टीकृत गर्दै लैजानु पर्ने देखिन्छ । प्रशिक्षणबाट नै व्यावसायिक दक्षता क्षमता अभिवृद्धि र सीप विकास हुने भएकोले प्रत्येक कानून व्यवसायीलाई प्रशिक्षण दिनु पर्ने हुन्छ । स्रोत साधनको कमी साथै व्यवस्थापकीय कौशलता र कानून व्यवसायीहरूको सङ्ख्याले सबैले प्रशिक्षण प्राप्त गर्ने अवसर पाएका छैनन् । कुनै पनि व्यक्तिले सबै विषयमा ज्ञान हासिल गरेको पनि हुँदैन र सक्दैन । चिकित्सा इन्जिनियरीङ लगायतका पेसा झै कानून व्यवसायमा पनि विशिष्टीकरण हुनु आवश्यक छ । यसका लागि विभिन्न विषयमा विशिष्टीकरणसम्बन्धी प्रशिक्षणको आयोजना गरिनु पर्दछ ।

परिषद्को कार्य सञ्चालन तथा सम्पादनमा सूचना प्रविधिको न्यून प्रयोग

परिषद्को नेपाली र अङ्ग्रेजी भाषामा आफ्नै वेभसाइट रहेको छ । परिषद्मा दिइने उजुरी र परीक्षा फारामहरू वेभसाइटबाट नै डाउनलोड गरी प्राप्त गर्ने गरी व्यवस्था मिलाइएको छ । यद्यपि परिषद्का अभिलेख र परिषद्बाट हुने काम कारबाहीलाई सूचना प्रविधि पद्दतिमा आबद्ध गर्न सकिएको छैन । संस्थागत सुधारका कामलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन सूचना प्रविधि पद्दतिको अवलम्बन गर्न सकिएमा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन सक्ने र राजधानी बाहिरका कानून व्यवसायीहरूले पनि सेवा पाउन सहज हुने देखिन्छ ।

न्यून जनशक्ति र उत्प्रेरणाको अभाव

कानून व्यवसायप्रति युवा पिँढीको आकर्षण बढ्नु साथै कानून व्यवसायीको सङ्ख्यामा अभिवृद्धि भएको पाइन्छ । अधिवक्ताको प्रवेश परीक्षा वर्षमा २ पटक जसो सञ्चालन गर्नु परिरहेको छ । कानून व्यवसायीहरूको आचारसंहिता सम्बन्धी उजुरीहरूमा पनि वृद्धि भइरहेको अवस्था छ । हाल कायम भएका कर्मचारीबाट परीक्षा सञ्चालन बाहेकका अरु काम

गर्न सकिने अवस्था देखिँदैन । परिषद्को कार्य सम्पादनलाई प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न परिषद्को कर्मचारी दरबन्दी पुनरावलोकनका साथै परिषद्मा कार्यरत जनशक्तिको दक्षता विकाससमेत गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

कानून व्यवसायी प्रवेश परीक्षा उत्तीर्ण गरेका कानून व्यवसायीहरूलाई प्रदान गरिने आधारभूत प्रशिक्षणले व्यावसायिक कार्य सम्पादनका लागि मार्गदर्शन गर्नुपर्ने हुन्छ । तर हालसम्म सञ्चालन भएका प्रशिक्षणबाट प्रशिक्षणको पाठ्यक्रम र प्रशिक्षणको तरिकामा समेत पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिएको छ । व्यवसाय पूर्वको प्रशिक्षण औपचारिकतामा सीमित हुन दिनु हुँदैन । प्रशिक्षण व्यावहारिक विषयमा केन्द्रित हुनु पर्दछ । छोटो अवधिको प्रशिक्षणले मात्र व्यावसायिक जीवन अगाडि बढाउन सकिने अवस्थ नहुँदा इन्टर्नशीप अर्थात् अभ्यासवृत्तिको अवधारणालाई विस्तार गर्नु पर्दछ ।

परिषद्को अभिलेख बमोजिम वरिष्ठ अधिवक्ता, अधिवक्ता, अभिवक्ता र अभिकर्ता गरी ३०,४५९ जना कानून व्यवसायी दर्ता भएका देखिन्छन् । यस मध्ये ११,७१९ जना कानून व्यवसायीहरूले मात्र अद्यावधिक भएको देखिन्छ । कानून र न्यायको क्षेत्रमा कार्यरत जनशक्तिलाई प्रशिक्षण दिने उद्देश्यले राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठानले स्थापना काल देखि नै कानून व्यवसायीहरूलाई पनि विभिन्न विषयगत प्रशिक्षणका अतिरिक्त नव प्रवेशी कानून व्यवसायीहरूलाई समेत प्रशिक्षण दिदै आइरहेको छ । आ.व. २०६१/०६२ देखि आ.व. २०७७/०७८ सम्म करिब २,७८३ जना कानून व्यवसायीहरूलाई प्रशिक्षण दिई सकेको अवस्था देखिन्छ ।[१०]

२.५ परिषद्को बाह्य कार्य वातावरण

कानून व्यवसायी परिषद्, नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० द्वारा एउटा स्वायत्त संस्थाको रूपमा स्थापित निकाय हो । परिषद्को लागि आवश्यक पर्ने स्रोत साधन विनियोजन गर्न सरकार सदैव अनिच्छुक देखिने गरेको छ । स्रोत साधनको अभावले परिषद्ले गर्ने क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सकेको छैन ।स्रोतको उपलब्धता र कार्य सम्पादनमा सहकार्य र सहयोग जुटाउनका लागि परिषद्ले सम्बद्ध सरोकारवालाहरू सहयोग र समन्वय अभिवृद्धि गराउन आवश्यक देखिन्छ । यसै पृष्ठभूमिमा रही परिषद्का अवसर र चुनौतीका बारेमा विवेचना गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

अवसर र चुनौतीहरू

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को बाह्य वातावरणमा केही अवसर र चुनौतीहरू रहेका छन् ।बाह्य वातावरण अन्तर्गत रहेका विषयहरू सङ्गठनको प्रत्यक्ष नियन्त्रणमा रहँदैनन् । राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय परिवेश र स्थानीय सन्दर्भले बाह्य वातावरणको रूपमा प्रभाव पारेको हुन्छ । विकसित मुलुकहरूका बार काउन्सिलको अभ्यास तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा स्वीकृत तथा अवलम्बन गरिएका मान्यताहरू हाम्रो सन्दर्भमा पनि अनुकरणीय रहेका छन् । यसै गरि परिषद्को कामकारबाहीमा स्थानीय परिवेश र सन्दर्भले पनि प्रभाव पारेको हुन्छ ।सामाजिक मूल्य, मान्यता, बनोट, सामाजिक कानूनी र वातावरणीय विकास र प्रविधिको विकासले परिषद्को कामलाई प्रभावित पारेको छ ।अवसरहरूलाई सङ्गठनको हितमा बढी उपयोग गर्दै जाने र चनौतीहरूलाई कुशल ढङ्गबाट व्यवस्थापन गर्ने रणनीति अख्तियार गरी असरलाई न्यूनीकरण गर्दै जानपुर्ने हुन्छ । परिषद्को बाह्य वातावरणमा रहेको अवसर र चुनौतीलाई देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छः

१० राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, प्रशिक्षण महाशाखा २०७८।०२।३०

अवसरहरू

संविधानमा उल्लेख गरिएको पेसा

कानून व्यवसाय पेसालाई संविधानमा नै उल्लेख गरेको छ। न्याय सम्बन्धी हक अन्तर्गत कुनै व्यक्तिलाई आफूले रोजेको कानून व्यवसायीसँग सल्लाह वा परामर्श लिन पाउने तथा कानून व्यवसायीद्वारा मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने हक सुनिश्चित गरिएको पाइन्छ। पक्राउमा परेका व्यक्तिलाई पक्राउ परेको समयदेखि नै आफूले रोजेको कानून व्यवसायीसँग सल्लाह लिन पाउने तथा कानून व्यवसायी[११] द्वारा पुर्पक्ष गर्ने हक हुनेछ। त्यस्तो व्यक्तिले आफ्नो कानून व्यवसायीसँग गरेको परामर्श र निजले दिएको सल्लाह गोप्य रहनेछ। उपर्युक्त प्रयोजनका लागि "कानून व्यवसायी" भन्नाले कुनै अड्डा अदालतमा कुनै व्यक्तिको प्रतिनिधित्व गर्न कानूनले अधिकार दिएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ भनी स्पष्टीकरणमा नै उल्लेख छ।

राष्ट्रिय योजनामा सम्बोधन

मुलुकको पन्ध्रौं राष्ट्रिय योजनाको न्याय प्रणाली शीर्षक अन्तर्गत नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को संस्थागत क्षमता सुदृढीकरणसँग सम्बन्धित रणनीति र कार्यनीतिहरूलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ। यस्तै सो योजनामा कानून व्यवसायीको पेसागत मर्यादा र दक्षता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, कानूनी शिक्षा र यससँग सम्बन्धित शिक्षण संस्थालाई गुणस्तरीय, प्रतिस्पर्धी र समाजको आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने गरी कानूनी शिक्षा प्रणालीको विकास, व्यवस्थापन र नियमन गर्न कानून विश्वविद्यालयको स्थापना एवम् सञ्चालन गर्ने तथा कानूनी शिक्षा र शिक्षण प्रणालीलाई प्रविधियुक्त बनाई नागरिक शिक्षासँग जोड्ने कार्यनीति लिइएको छ।[१२] यसबाट राष्ट्रिय योजनाका मूलभूत लक्ष्य र प्राथमिकतासँग परिषद्को सुधार योजनालाई आबद्ध गर्दै अघि बढ्न सक्ने अवसर प्राप्त भएको छ।

राज्यद्वारा सङ्घीयता र समावेशिताको सिद्धान्त अङ्गीकार

सङ्घीयतालाई नेपालले आत्मसात् गर्दै संविधानले समतामूलक समाजको निर्माणको लागि लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई अङ्गीकार गरेको छ। यसका साथै राज्यका प्रत्येक निकायमा महिला, दलित, आदिवासी, जनजातिलगायतका समुदायको समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागिताको हक प्रत्याभूत गरेको छ। अतः नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्बाट कार्यान्वयन हुने सबै किसिमका क्रियाकलाप लगायत उपलब्ध हुने सेवा, सुविधा र सोको संरचनालाई लैङ्गिक मैत्री तथा सामाजिक समावेशीकरणको सिद्धान्त अवलम्बन गर्नुका साथै महिला तथा सीमान्तकृत वर्गको सहभागिता, सशक्तीकरण र क्षमता अभिवृद्धिमा केन्द्रित हुनुपर्ने देखिन्छ। यसका लागि परिषद्ले दिगोपनाको लागि लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तयार गर्नुका साथै सोका बारेमा अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू गर्नु पर्ने देखिन्छ।

कानून व्यवसायप्रति युवापुस्ताको आकर्षण

विगतको तुलनामा कानून शिक्षा एवम् कानून व्यवसायप्रति युवापुस्ताको आकर्षण बढ्दै गएको छ। विश्वव्यापीकरणको प्रभावसँगै स्थापना भएका बहुराष्ट्रिय कम्पनीहरू, सङ्गठनहरूमा कानूनी जनशक्तिको अनिवार्यता, मुद्दा मामिलाको सङ्ख्यामा भएको वृद्धि, अङ्ग्रेजी भाषामा समेत कानून शिक्षाको पठनपाठन हुने समेतका कारण पनि कानून व्यवसायीप्रति हालका युवापुस्ताको आकर्षण बढ्दै गएको पाइन्छ। जुनकुरा आवधिक रूपमा अहिले सञ्चालन भएका कानून व्यवसायीको

---

११ संविधानको धारा २०(२)

१२ पन्ध्रौं योजना २०७६।०७७ देखि २०८०।०८१ रणनीति ४ नं. को कार्यनीति ५ नं. पृष्ठ सङ्ख्या २९९

प्रवेश परीक्षाका सहभागीहरूबाट समेत देख्न सकिन्छ। कानून अध्ययन र पेसामा महिला सहभागिता पनि पछिल्लो समयमा उत्साह पूर्ण रूपमा अभिवृद्धि हुँदै आएको छ।

कानून अध्ययन अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय र शैक्षिक संस्थाको स्थापना

युवापुस्तामा बढ्दै गएको कानून शिक्षाप्रतिको आकर्षण बढ्दै गएको छ। सुरुमा त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा मात्र सीमित कानून विषयको पठनपाठन हुने गरेकोमा हाल अन्य विश्वविद्यालयमा समेत विस्तारित हुँदै गएको पाइन्छ। नेपालमा हाल कानूनी शिक्षाको अध्यापन त्रिभुवन विश्वविद्यालय, पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय, काठमाडौं विश्वविद्यालय, मध्यपश्चिमाञ्चल विश्वविद्यालय, राजर्षी जनक विश्वविद्यालय, खुला विश्वविद्यालय र लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालयबाट हुँदै आएको छ। यी विश्व विद्यालय अन्तर्गत सम्बन्धन प्राप्त तथा आङ्गीक क्याम्पसहरूमा स्नातक (एलएल.बी.) र स्नातकोत्तर (एलएल.एम.) तहका साथै विद्यावारिधिसम्मको कानून विषयमा अध्ययन तथा अध्यापन भइरहेको छ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत सम्बन्धन प्राप्त तथा आंगिक क्याम्पसहरू नेपाल ल क्याम्पस, (बागमती प्रदेश) काठमाडौं, नेशनल ल कलेज, ललितपुर (बागमती प्रदेश) ललितपुर, पृथ्वीनारायण क्याम्पस, पोखरा (गण्डकी प्रदेश), महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, बाँके (लुम्बिनी प्रदेश), महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, सुनसरी (१ नं प्रदेश), महेन्द्र विन्देश्वरी बहुमुखी क्याम्पस, सप्तरी (२ नं प्रदेश), बुटवल बहुमुखी क्याम्पस, रूपन्देही (लुम्बिनी प्रदेश) र हरिखेतान क्याम्पस, पर्सा (२ नं प्रदेश) ले कानून शिक्षा अध्यापन गराई रहेका छन्। यसै गरी पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय अन्तर्गत सम्बन्धन प्राप्त तथा आङ्गीक क्याम्पसहरू काठमाडौँ स्कुल अफ ल, भक्तपुर (बागमती प्रदेश), चक्रवर्ति हवि एकेडेमी काठमाडौं (३ नं प्रदेश) ब्राइट भिजन कलेज काठमाडों (वागमती प्रदेश) ले पनि कानून विषयको अध्यापन गराई रहेका छन्। काठमाडौं विश्वविद्यालयले सन् २०१३ देखि कानूनमा विविएम पाँच वर्षे एलएल.वि. सुरू गरेको छ। सुदूर पश्चिम विश्वविद्यालय अन्तर्गत केन्द्रीय क्याम्पस महेन्द्रनगर, कैलाली बहुमुखी क्याम्पस धनगढीले पनि कानून अध्यापन प्रारम्भ गरेका छन्। विगत केही वर्षदेखि उच्च माध्यमिक तहमा समेत कानून विषयको अध्यापन हुने क्रम सुरु भएसँगै देशभर कानून शिक्षाको अध्ययन गर्ने अवसर विस्तार भएको छ।

कानूनी शिक्षाको स्तरमा सुधार

नेपालमा अध्ययन अध्यापन हुने कानून विषयको स्नातक तथा स्नातकोत्तर तहको पाठ्यक्रम स्तरीय रहेको पाइन्छ। तथापि भर्ना प्रणालीलाई व्यवस्थापन गर्न नसक्दा र नियमित अध्ययनमा सहभागिता जनाउन नसक्दा केही प्रश्न उठेका छन्। परीक्षा प्रणालीमा सुधार हुन नसक्दा र व्यावहारिक विषयहरू कम समावेश गरिँदा उत्पादित जनशक्तिको गुणस्तरमा समस्या देखा परेको कुरालाई अस्वीकार गर्न सकिँदैन। तथापि सबै जनशक्तिलाई एउटै डालोमा राखेर टिप्पणी गर्न मिल्ने अवस्था छैन। विभिन्न देशहरूमा आयोजना हुने अभ्यास अदालत (Moot Court) प्रतिसपर्धामा नेपालका विद्यार्थीहरूले उत्कृष्टता हासिल गरिरहेका छन्। स्तरीय कानूनी शिक्षाका कारण नै नेपाली विद्यार्थीहरूले विदेशका प्रख्यात विश्वविद्यालयहरूमा उच्च शिक्षाको अध्ययनका लागि छात्रवृत्ति प्राप्त गर्नुका साथै ठूलाठूला अन्तर्राष्ट्रिय फोरमहरूमा आफूलाई प्रस्तुत गर्ने अवसर प्राप्त गरेका छन्।

कानून व्यवसाय पेसाको क्षेत्र विस्तार

कानून व्यवसाय अब परम्परागत ढङ्कगका मुद्दा र रिटको प्रतिरक्षाका खातिर बहस र पैरवीमा मात्र सीमित छैन। कानून व्यवसायको क्षेत्र व्यापक हुँदै गइरहेको छ। कानून व्यवसायीले कानून व्यवसायका अतिरिक्त मध्यस्थ, मेलमिलाप, कानूनी सहायता लगायतका अवसर विस्तार भएका छन्। त्यसै गरि विश्वविद्यालयमा प्राध्यापन, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारीमा

निकायमा रोजगारी, सरकारी, सार्वजनिक संस्थान तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा कानून अधिकृत एवम् कानूनी सल्लाहकार राख्नु अनिवार्य जस्तै भइसकेको पाइन्छ। यसले कानून व्यवसायीको कार्यक्षेत्र र अवसर विगतको तुलनामा वृद्धि भएको छ।

कानून व्यवसायीको सम्बन्धमा स्पष्ट कानूनी व्यवस्था

देवानी र फौजदारी संहिताहरू जारी भई २०७५ भदौ १ गतेबाट कार्यान्वयनमा आएको अवस्था छ। संहिता कानूनहरूको निर्माणबाट नेपालको परम्परागत कानून प्रणालीमा आधारभूत परिवर्तन भएको अवस्था छ। नयाँ संविधान जारी भएसँगै विभिन्न विषयहरूमा कानूनको निर्माण गर्ने र समसामयिक सुधार गर्ने अभियानले पनि निरन्तरता पाएको छ। सोही सन्दर्भमा २०५० सालमा बनेको कानून व्यवसायी परिषद् ऐनमा समेत समयानुकुल परिवर्तन गर्नका लागि यसको मस्यौदा तयार भई कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाइएको छ। यो ऐन प्राथमिकतापूर्वक संशोधन हुनुपर्ने देखिन्छ।

कानुन व्यवसायीले प्रदान गर्ने सेवालाई अत्यावश्यक सेवाको रूपमा मान्यता

सर्वोच्च अदालतले भर्खरै कानून व्यवसायी अधिवक्ता भएको सन्दर्भमा बन्दाबन्दी (लकडाउन) को समयमा पनि संविधानको धारा २० को उपधारा (२) द्वारा प्रत्याभूत हकको प्रयोग एवम् प्रचलन गर्ने गराउने प्रयोजनका लागि थुनामा रहेको व्यक्तिसँग भेट्न, त्यस्तो व्यक्तिलाई परामर्श दिन तथा कानूनी सेवा प्रदान गर्नुपर्ने अवस्था रहन्छ। यस प्रयोजनका लागि कुनै अदालतमा गई रहेको कानून व्यवसायीले नेपाल सरकारले घोषणा गरेको बन्दाबन्दी (लकडाउन) को उल्लङ्घन गरेको भन्ने अर्थमा लिन नमिल्ने भन्ने सिद्धान्त प्रतिपादन गरेको छ। अतः कानून व्यवसाय अत्यावश्यक सेवाको रूपमा स्थापित भएको छ।[13]

चुनौतीहरू

कुनै पनि सार्वजनिक संस्थाको बाह्य वातावरणमा अवसरहरू मात्र नभई चुनौतीहरू पनि रहेका हुन्छन् ।चुनौतीहरूसँग पन्छनेभन्दा पनि रणनीतिक योजनाले तिनका असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्दै जानु पर्दछ। परिषद्को बाह्य वातावरणमा रहेका केही चुनौतीहरू देहायबमोजिम रहेका छन्:

जनआस्था अभिवृद्धि एवम् मर्यादित पेसा

परिषद् मर्यादित कानून व्यवसायलाई उत्थान गर्नका लागि स्थापित नियमनकारी निकाय हो। परिषद्ले गर्ने हरेक काम कारबाहीलाई सरोकारवाला तथा सर्वसाधारणले नजिकबाट नियालिरहेका हुन्छन्। अतः परिषद्का काम कारबाहीमार्फत कानून व्यवसायप्रति जनआस्था अभिवृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ।

सरोकारवाला र सेवाग्राहीको बढ्दो अपेक्षा

सरोकारवाला र सेवाग्राहीहरूको परिषद्प्रतिको अपेक्षा दिनानुदिन बढ्दो छ। परिषद्को सेवा छिटो, छरितो र प्रभावकारी होस् भन्ने उनीहरूको चाहना रहेको हुन्छ । कानून व्यवसायीलाई नियमन गर्ने निकायको रूपमा रहेको परिषद्ले कानून व्यवसायीहरूको पारिश्रमिक पारदर्शी होस् भन्ने समेतका चाहना रहेको पाइन्छ।

नवोदित कानून व्यवसायीलाई पेसामा टिकाई राख्नु

कानूनको अध्ययन गर्ने सहभागीको सङ्ख्या वृद्धि हुँदै गरेको भएपनि नवोदित कानून व्यवसायीहरूले कानून व्यवसायलाई नै प्रमुख पेसाको रूपमा अंगाली सकेको अवस्था देखिदैन। वरिष्ठ अधिवक्ताहरूले अदालतमा बहस गर्न जाँदा अनिवार्य

१३ अधिवक्ता कान्तिराम ढुंगाना वि. नेपाल सरकार नेकाप २०७७, अङ्क ४, नि.नं. १०४७९

रूपमा अर्का कानून व्यवसायीलाई सहयोगीका रूपमा लैजानु पर्ने व्यवस्था भए तापनि त्यस व्यवस्थाको अक्षरसः पालना हुन सकेको छैन। कानून व्यवसायलाई पेसाको रूपमा परिणत गर्न नसक्दा नव आगन्तुक व्यवसायीहरू पेसामा टिक्न नसकी अन्य पेसा वा व्यवसायमा लागेको अवस्था पनि छ। निजहरूलाई पेसामा टिकाई राख्न परिषद्ले कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ। नवआगन्तुक व्यवसायीहरूका लागि प्रारम्भिक दिनहरूमा इन्टर्नको रूपमा अनुभव हासिल गर्ने अवसर र पछि व्यवसाय प्रारम्भ गर्नका लागि आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनुका साथै विभिन्न विषयका अध्ययन अनुसन्धानमा सहभागी गराई सीप हस्तान्तरण र व्यावसायिकता प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिएको छ। त्यसै गरि विदेशी विश्वविद्यालय अध्ययन गरेका वा अङ्ग्रेजी भाषामा अध्ययन गरी व्यवसायमा आएका कानून व्यवसायीका लागि नेपाली भाषामा कानूनी लिखत तयार गर्ने सीप विकास गर्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्ने देखिन्छ।

अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा प्रतिस्पर्धा गर्नु

नेपालमा विदेशी लगानी क्रमश: विस्तार भैरहेको छ। यसबाट विवादहरू पनि नयाँ प्रकारका देखिएका छन्। विदेशी कम्पनी विरुद्ध नेपालका अदालतहरूमा मुद्दा लाग्नसक्छ भने विदेशमा समेत नेपालका कम्पनीहरू पक्ष भएको मुद्दा चल्न सक्दछ। बहुराष्ट्रिय कम्पनीको स्थापना र कारोबारले गर्दा वाणिज्य, करार र बैङ्किङ् कानूनका विषयमा राष्ट्रियका साथै अन्तर्राष्ट्रिय न्यायिक मापदण्ड र व्यवहारअनुरूप न्यायिक प्रक्रिया सञ्चालन हुनुपर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ। आजका कानून व्यवसायीहरूले विदेशी नागरिक पक्ष भएका वा विदेशी राष्ट्रपक्ष भएका वा विदेशी बहुराष्ट्रिय कम्पनी पक्ष भएका वा विदेशी बहुराष्ट्रिय कम्पनीसँग सम्बद्ध भएका मुद्दाहरूमा बहस पैरवी र प्रतिनिधित्व गर्नुपर्ने स्थिति आइ सकेको देखिन्छ। त्यसै गरि नेपालको विश्व व्यापार संघ (WTO) मा भएको संलग्नताले गर्दा नेपालका कानून व्यवसायीले राष्ट्रिय कानूनको मात्र ज्ञाता भएर पुग्ने अवस्था छैन। अन्य सेवामुखी व्यवसायमा जस्तै कानून व्यवसायको क्षेत्रमा पनि राष्ट्रिय सीमाको बन्देज क्रमशः खुकुलो भएको छ। नेपालमा अब कानून व्यवसायमा लाग्ने ब्यक्तिले अन्तर्राष्ट्रिय कानून, विश्वव्यापी रूपमा प्रचलित व्यावसायिक युग (Corporate Regime) सँग सम्बन्धित न्याय प्रणाली लगायत न्यायका नवीनतम मूल्य मान्यता र सिद्धान्तका बारेमा सक्षमताका साथ प्रतिनिधित्व गर्न र अदालतलाई सहयोग गर्न सक्नु पर्दछ।

कानून अध्यापन गराउने विश्वविद्यालयहरूसँगको समन्वय

परिषद्लाई स्तरीय कानूनी शिक्षाका लागि सिफारिस गर्न सक्ने गरी ऐनले अधिकार दिएको भए पनि लामो समयसम्म यो विषयमा काम हुन सकेन। गत वर्षदेखि गरिएको प्रयासस्वरूप कानून शिक्षालाई व्यवस्थित गर्नका लागि विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरू समेतको सहभागितामा कानून शिक्षा नियमावली बनी कार्य प्रारम्भ भएको छ। कानूनी शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सकेमा मात्र कानून व्यवसायीको गुणात्मकता प्रवर्द्धन हुने हुँदा परिषद्ले यो विषयमा विशेष ध्यान पर्याउनु पर्ने र प्राथमिकतामा राखी कानून शिक्षा खास गरी कानून स्नातकको पाठ्यक्रम र परीक्षा प्रणाली समेतमा सुधारका लागि सहजीकरण गर्नु पर्ने देखिन्छ। चिकित्साशास्त्र, इन्जिनियरिङ, नर्सिङ शिक्षामा सम्बन्धित परिषद्को भूमिका जस्तै कानूनी शिक्षामा नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को भूमिका कायम हुने गरी ऐनमा नै संशोधन समेत गरिनु पर्ने देखिन्छ। विश्वविद्यालयको प्राज्ञिक स्वायत्ततालाई सम्मान हुने गरी कानूनी शिक्षा खास गरी व्यावसायिक कानूनी शिक्षाको बारेमा परामर्शदायी जिम्मेवारीबाट परिषद्को भूमिका विस्तार हुनु पर्ने देखिन्छ।

अन्तर्राष्ट्रय सम्बन्ध विकास

नेपाल बार काउन्सीलले अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा समेत सम्बन्ध स्थापित गरेको छ । २०५७ साल असोज ६ गते सार्क क्षेत्र भित्र बार काउन्सीलका प्रतिनिधिहरुको बैठक सम्पन्न भएको थियो । उक्त बैठकले अधिवक्ताको बार परीक्षाबाट प्रमाणपत्र जारी गर्ने, प्रभावकारी रूपमा कानून व्यवसायीको व्यवसाय संस्थागत विकास गर्ने, अभिलेख राख्ने, आचारसंहिताको उल्लंघन गर्ने कानून व्यवसायीलाई अनुशासनमा कारबाही गर्ने र आचारसंहिता पुनरावलोकन गर्ने गरी साझा एजेण्डामा सार्क क्षेत्रका बार काउन्सील एकमत भई अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध निरन्तर गर्ने कुरामा सहमती भएको थियो । हालसम्म उक्त सार्क क्षेत्रमा बार काउन्सीलको नेपाल अध्यक्ष रहेको छ । उक्त मिटिङ्गले गठन गरेको समितिमा बद्रीबहादुर कार्की अध्यक्ष, अमिर-युएल- ईस्लाम, बंगलादेश, छेरिरी वाङ्गचुक, भूटान, डि.भी सुब्बा राव, भारत, मिर्जा -अदील-एम. वेग, पाकिस्तान, डि.पि. मेन्दीस, श्रीलंका समेत रहेको समिति गठन भएको थियो । उक्त मिटिङले पास गरेको संकल्प (Resolution) **अनुसूची १३** मा राखिएको छ ।

खुला अर्थतन्त्र, उदार अर्थ व्यवस्था एवम् विश्वव्यापीकरणको प्रभाव कानून व्यवसायमा पनि पर्नु स्वाभाविक हो । नेपालका कानून व्यवसायीहरू अन्य देशमा समेत गएर व्यवसाय गर्नुपर्ने र विदेशी कानून व्यवसायीहरू समेत नेपालमा आएर त्यस किसिमको अभ्यास गर्नुपर्ने अवस्था विकास भइरहेको पाइन्छ । यसर्थ अन्य मुलुकमा रहेका बार काउन्सिलसँगको सम्बन्ध समेत बिस्तार गर्दै परिषद्ले कानून व्यवसायीको दक्षता विकास र कार्यक्षेत्र विस्तारतर्फ क्रियाशील हुनुपर्ने देखिन्छ । त्यसै गरि मुलुकबाहिर हुने कार्यक्रमहरूमा कानून व्यवसायीको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने र परिषद् आफैँले पनि अग्रसर भई विदेशीहरू समेत सहभागी हुने गरी कार्यक्रमहरू आयोजना गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

निःशुल्क कानूनी सहायता अभिवृद्धि

नेपालको संविधानले न्याय सम्बन्धी हक अन्तर्गत असमर्थ पक्षलाई कानूनमा व्यवस्था भएबमोजिम निःशुल्क कानूनी सहायता पाउने हकको प्रत्याभूति गरेको छ । साथै पक्राउ परेका व्यक्तिलाई पक्राउ परेको समयदेखि नै आफूले रोजेको कानून व्यवसायीसँग सल्लाह लिन पाउने तथा कानून व्यवसायीद्वारा पुर्पक्ष गर्ने हक समेत प्रत्याभूत छ । असमर्थ पक्षलाई कानूनी सहायता उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा संयुक्त राष्ट्र सङ्घबाट ग्रहण गरिएका मानव अधिकार सम्बन्धी दस्तावेज तथा फौजदारी न्याय प्रणालीमा कानूनी सहायतामा पहुँच सम्बन्धी सिद्धान्तहरूलाई अवलम्बन गरेको छ । साथै मानव अधिकारसम्बन्धी विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धिमा पक्ष बनी नेपालले आफ्नो प्रतिबद्धतासमेत जनाएको छ । अतः न्यायमा आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका वर्गको समान र सहज पहुँचका लागि निःशुल्क कानूनी सहायता उपलब्ध गराउनु राज्यको दायित्व हुन आउँछ । न्यायमा पहुँचका दृष्टिले पनि यो विषयमा परिषद्ले विशेष समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने । देखिन्छ । परिषद्ले समेत नेपाल बार एशोसिएशनसँग सहकार्य गरी कानून व्यवसायीहरूमार्फत असहाय र असमर्थ पक्षलाई निःशुल्क कानूनी सहायताको दायरा विस्तार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

माथिको विवेचना गरिए बमोजिम नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को वस्तुस्थिति विश्लेषणको सारांश तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

वस्तुस्थिति विश्लेषणको सारांश

आन्तरिक कार्य वातावरण	
सबल पक्ष (Strengths)	**कमजोर पक्ष (Weaknesses)**
स्पष्ट जिम्मेवारी सहित कानूनद्वारा स्थापित अविछिन्न उत्तराधिकारवाला र स्वशासित	ऐन कानुनहरू समयानुसार संशोधन नहुनु
स्थायी सङ्गठनात्मक संरचना र सरोकारवाला निकायका पदाधिकारी/अनुभवी व्यावसायिक कानून व्यवसायीको संलग्नता	परिषद्को परम्परागत परीक्षा प्रणाली
कानून शिक्षा सुधार तथा गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि क्रियाशीलता	आचारसंहितामा समयानुकुल पुनरावलोकन गरी संशोधन नहुनु
कानून व्यवसायीहरूका क्षमता एवम दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी प्रशिक्षणहरू सञ्चालन	योजनाबद्ध रूपमा सुधारका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न नसक्नु
कानून व्यवसायीको भूमिका र कार्यक्षेत्रमा वृद्धि	कानूनी पेसालाई मर्यादित एवम् सम्मानित बनाउन नसक्नु
अनुसन्धानमूलक अध्ययन तथा जर्नलको नियमित प्रकाशन	सब कानून व्यवसायीहरूलाई आधारभूत र विशिष्टीकृत प्रशिक्षण दिन नसक्नु
कानून र न्यायको क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुर्याउने कानून व्यवसायीहरूको सम्मान	परिषद्को कार्य सञ्चालन तथा सम्पादनमा सूचना प्रविधिको न्यून प्रयोग
	न्यून जनशक्ति र उत्प्रेरणाको अभाव
वाह्य कार्य वातावरण	
अवसरहरू (Opportunities)	**चुनौतीहरू (Threats)**
संविधानमा उल्लेख गरिएको पेसा	जनआस्था अभिवृद्धि एवम् मर्यादित पेसा
राष्ट्रिय योजनामा सम्बोधन	सरोकारवाला र सेवाग्राहीको बढ्दो अपेक्षा
राज्यद्वारा सङ्घीयता र समावेशिताको सिद्धान्त अङ्गिकार	नयाँ व्यवसायीलाई पेसामा टिकाई राख्नु
कानून व्यवसायप्रति युवापुस्ताको आकर्षण	अन्तर्राष्ट्रिय जगत्मा प्रतिस्पर्धा गर्नु
कानून अध्ययन अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय र शैक्षिक संस्थाको स्थापना	कानून अध्यापन गराउने विश्वविद्यालयहरूसँगको समन्वय
कानूनी शिक्षाको स्तरमा सुधार	अन्तरार्ष्ट्रिय सम्बन्ध विकास
कानून व्यवसाय पेसाका क्षेत्रहरू विस्तार	निःशुल्क कानूनी सहायता अभिवृद्धि
कानून व्यवसायीको सम्बन्धमा स्पष्ट कानूनी व्यवस्था	
कानून व्यवसायीले प्रदान गर्ने सेवालाई अत्यावश्यक सेवाको रूपमा मान्यता	

परिच्छेद तीन
योजनाको परिदृष्य, परिलक्ष्य, मूल्य, लक्ष्य र रणनीतिहरू

३.१ परिदृष्य

सक्षम र मर्यादित कानून व्यवसाय मार्फत विधिको शासन प्रवर्द्धन।

३.२ परिलक्ष्य

कानूनको शासन र न्यायमा पहुँचको सुनिश्चितताका लागि व्यावसायिक रूपमा सक्षम र नैतिकरूपमा निष्ठावान् कानून व्यवसायीको नियामक निकायको रूपमा स्थापित हुने।

३.३ मूल्यहरू

स्वच्छ सुनुवाइ, कार्य सम्पादनमा स्वच्छता, समानता र अविभेद, सदाचार र निष्ठा, मर्यादा र सम्मान, व्यावसायिक प्रतिनिधित्व, गुणस्तरीय सेवा, समावेशिता र समानुपातिक सहभागिता, लोकतन्त्र र स्वतन्त्र न्यायपालिकाप्रतिको प्रतिबद्धता, न्यायमा पहुँच, निरन्तर सिकाइ।

३.४ लक्ष्य र रणनीतिहरू

योजनाले परिकल्पना गरेका परिदृश्य र परिलक्ष्य हासिल गर्नका लागि ६ वटा लक्ष्यहरू २७ रणनीतिहरू र १२० वटा क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको छ। ती यस प्रकार छन्।

लक्ष्य १: कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि

रणनीति १.१: कानून शिक्षा समितिलाई क्रियाशील बनाउने।

रणनीति १.२: कानून अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाहरूबीच कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि पहल गर्ने।

रणनीति १.३: कानून शिक्षा अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाको स्वीकृत मापदण्डको पालनासम्बन्धी अनुगमन गर्ने ।

लक्ष्य २: प्रभावकारी परीक्षा प्रणालीको विकास

रणनीति २.१: कानून व्यवसायी परीक्षा प्रणालीलाई अझ भरपर्दो, प्रभावकारी र व्यावसायिक बनाउने।

रणनीति २.२: परीक्षाको लागि आवश्यक स्रोत सामग्रीहरू प्रकाशनका लागि अनुमति दिने ।

लक्ष्य ३: मर्यादित कानून व्यवसायको विकास

रणनीति ३.१: कानून व्यवसायीहरूको अभिलेख तयार गर्ने ।

रणनीति ३.२: कानून व्यवसायीको कार्यालय दर्ता नवीकरण एवम् अद्यावधिक प्रणालीको सुदृढीकरण ।

रणनीति ३.३: कानून व्यवसायी आचारसंहिताको पालनामा शून्य सहनशीलता अपनाउने ।

रणनीति ३.४: कानून व्यवसायीको मर्यादा अभिवृद्धि गर्ने ।

रणनीति ३.५: कानून व्यवसायीको पेसागत हक हितको प्रवर्द्धन गर्ने ।

लक्ष्य ४: कानून व्यवसायीको सक्षमता अभिवृद्धि

रणनीति ४.१: कानून व्यवसायी प्रतिष्ठानको स्थापना र संस्थागत प्रबन्ध गर्ने ।

रणनीति ४.२: कानून व्यवसायीहरूका लागि प्रशिक्षण आयोजना गर्ने ।

रणनीति ४.३: प्रशिक्षणको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने ।

रणनीति ४.४: कानून र न्यायसँग सम्बन्धित अध्ययन अनुसन्धान गरी प्रकाशन गर्ने ।

रणनीति ४.५: परिषद्का नियमित प्रकाशनहरूलाई निरन्तरता दिने ।

लक्ष्य ५: न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि

रणनीति ५.१: नि:शुल्क कानूनी सेवा अभिवृद्धिका लागि सहजीकरण गर्ने ।

रणनीति ५.२: न्यायमा पहुँच अभिवृद्धिका लागि समन्वय गर्ने ।

रणनीति ५.३: व्यावसायिक सामाजिक दायित्व (Corporate Social Responsibility) निर्वाहका लागि कानून व्यवसायीलाई उत्प्रेरित गर्ने ।

रणनीति ५.४: परिषद्का काम कारबाहीमा लैङ्गिक तथा समावेशी वातावरण सुनिश्चित गर्ने ।

लक्ष्य ६: परिषद्को संस्थागत सुदृढीकरण

रणनीति ६.१: कानून व्यवसायी परिषद्सँग सम्बन्धित ऐन कानूनहरूको पुनरावलोकन गर्ने ।

रणनीति ६.२: योग्य एवम् दक्ष कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने ।

रणनीति ६.३: भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने ।

रणनीति ६.४: ई एडभोकेट कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

रणनीति ६.५: पुस्तकालय सुदृढीकरण ।

रणनीति ६.६: संस्थागत समन्वय तथा सम्बन्ध विकास ।

रणनीति ६.७: विभिन्न समितिहरूको क्रियाशीलता बढाउने ।

रणनीति ६.८: प्रभावकारी योजना कार्यान्वयन प्रणालीको विकास ।

परिच्छेद चार
रणनीतिहरूको कार्यान्वयन योजना

४.१ रणनीतिक योजनाको कार्यान्वयन योजना

रणनीतिक योजनाले निर्धारण गरेको परिदृश्य र परिलक्ष्य बमोजिम लक्ष्य तथा रणनीतिक कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि लक्ष्य अन्तर्गतका क्रियाकलापहरूको विवरण, सोको कार्य सम्पादन सूचक, समयावधि र उक्त कार्य गर्न जिम्मेवार पदाधिकारी उल्लेख गरिएको रणनीतिहरूको कार्यान्वयन योजना यस प्रकार रहेको छ ।

लक्ष्य १: कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि

रणनीति १.१: कानून शिक्षा समितिलाई क्रियाशील बनाउने

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
१.१.१: कानून शिक्षा समितिको नियमित बैठक बस्ने	बैठक माइन्यूट	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कानून शिक्षा समिति
१.१.२: कानून शिक्षा शाखाको स्थापना गर्ने	शाखा स्थापना र कार्यविवरण	२०७८ साउन देखि ३ महिना	कानून शिक्षा समिति
१.१.३: कानून शिक्षाको आधारभूत सर्वेक्षण (बेसलाइन सर्वेक्षण) गर्ने	सर्वेक्षण प्रतिवेदन	२०७८ साउन देखि छ महिना	कानून शिक्षा समिति
१.१.४: कानून अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय र शैक्षिक संस्थाहरूको पाठ्यक्रमको अभिलेखीकरण गर्ने	पाठ्यक्रम अभिलेख रजिस्टर	२०७८ साउन	कानून शिक्षा समिति
१.१.५: कानून स्नातकको अध्यापनमा एकरूपता कायम गर्न सहजीकरण गर्ने	बैठक माइन्यूट	२०७८ साउन	कानून शिक्षा समिति
१.१.६: कानून शिक्षा प्राप्त जनशक्तिको सेवा प्राप्त गर्ने निकायहरूसँग कार्य सम्पादन स्तरका बारेमा छलफल गर्ने • कम्तीमा वर्षमा १ पटक बस्ने	बैठक माइन्यूट	२०७८ साउन	कानून शिक्षा समिति
१.१.७: कानून अध्ययन गर्ने विश्वविद्यालयहरूका विद्यार्थी बीच राष्ट्रिय स्तरको मुटकोर्ट प्रतियोगिता आयोजना गर्ने वर्षको कम्तीमा १ पटक	प्रतियोगिताको प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३	कानून शिक्षा समिति
१.१.८: कानूनी शिक्षा निर्देशनालय स्थापनाका बारेमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन	२०७८ माघदेखि	कानून शिक्षा समिति
१.१.९: कानूनी शिक्षालाई व्यावसायिक बनाउन विश्वविद्यालय र सरोकारवाला निकायसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने	समन्वय बैठक	२०७८ भदौदेखि	कानून शिक्षा समिति

रणनीति १.२: कानून अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाहरूबीच कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि पहल गर्ने

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
१.२.१: कानून अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाहरूसँग आवधिक (छ महिना) सम्पर्क एवम् समन्वय बैठक बस्ने	बैठक माइन्यूट	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कानून शिक्षा समिति
१.२.२: अनुसन्धानमूलक अध्ययनद्वारा कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धिका उपायहरू पहिचान गर्ने	पहिचान प्रतिवेदन	२०७८ साउन	कानून शिक्षा समिति
१.२.३: कानूनको प्राध्यापन गर्ने शिक्षकहरूको योग्यता, दक्षता, क्षमता र समयको उपलब्धताका बारेमा विश्वविद्यालयको संलग्नतामा मापदण्ड तयार गर्ने	मापदण्ड प्रतिवेदन	२०७८ साउनदेखि ६ महिना	कानून शिक्षा समिति
१.२.४: विश्वविद्यालयको कानून स्नातक तहको परीक्षा प्रणालीको मूल्याङ्कन गरी सुधारका उपायहरू अवलम्बन गर्न विश्वविद्यालयसँग समन्वय गर्ने • वर्षको १ पटक समन्वय बैठक	बैठक माइन्यूट	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कानून शिक्षा समिति
१.२.५: विश्वविद्यालयको कानून स्नातक तहबाट व्यावसायिक जनशक्ति विकास गर्ने गरी विश्वविद्यालयको समेत समन्वयमा अध्ययन समूह गठन गरी सुझाव कार्यान्वयन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन	२०८० साल साउनदेखि छ महिना	कानून शिक्षा समिति
१.२.६: कानून स्नातक तहको पाठ्यक्रममा आधारभूत र अनिवार्य विषयहरूको एकरूपता कायम गर्न सहजीकरण गर्ने	बैठक माइन्यूट	२०७९ साउन	कानून शिक्षा समिति
१.२.७: कानून स्नातक तहको प्रवेश परीक्षाको गुणस्तर कायम गर्ने गरी मापदण्ड तयार गर्न विश्वविद्यालयसँग समन्वय गर्ने वर्षको १ पटक समन्वय बैठक	बैठक माइन्यूट	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कानून शिक्षा समिति

रणनीति १.३: कानून शिक्षा अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाको स्वीकृत मापदण्डको पालनासम्बन्धी अनुगमन गर्ने

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
१.३.१: कानून शिक्षा अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय तथा शैक्षिक संस्था सञ्चालन सम्बन्धी मापदण्ड तयार गर्ने	मापदण्ड प्रतिवेदन	२०७८ साउनदेखि छ महिना	कानून शिक्षा समिति
१.३.२: मापदण्ड पालना सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्ने दस जोड दुई (कानून) को अध्ययन अध्यापन (शैक्षिक संस्था) र कानून स्नातक तहको अध्ययन अध्यापन (विश्वविद्यालय) प्रत्येक भदौ १ गते अघिल्लो आ.व. को अनुगमन प्रतिवेदन पेस गर्ने	अनुगमन तथा निरीक्षण अभिलेख	२०७८ माघदेखि	कानून शिक्षा समिति

लक्ष्य २: प्रभावकारी परीक्षा प्रणालीको विकास

रणनीति २.१: कानून व्यवसायी परीक्षा प्रणालीलाई अझ भरपर्दो, प्रभावकारी र व्यावसायिक बनाउने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
२.१.१:	कानून व्यवसायी परीक्षा पाठ्यक्रमको पुनरावलोकन गर्ने (विषयवस्तु, पूर्णाङ्क, मूल्याङ्कन प्रक्रिया)	पुनरावलोकन प्रतिवेदन	२०७८ साउनदेखि छ महिना	परीक्षा समिति
२.१.२:	कानून व्यवसायी परीक्षा प्रणालीको बारेमा पुनरावलोकन गर्ने (परीक्षा केन्द्र, परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, प्रश्नपत्र निर्माण, उत्तरपुस्तिका जाँच, नतिजा र प्रकाशन)	पुनरावलोकन प्रतिवेदन	२०७८ माघदेखि ३ महिना	परीक्षा समिति
२.१.३:	परीक्षा उत्तीर्ण गरी कानून व्यवसायमा प्रवेश गर्नुअघि प्रशिक्षण सञ्चालन गर्ने ● अनलाइन कोसर् ● इन्टर्नशीप ● पूर्वव्यावसायिक आधारभूत प्रशिक्षण	प्रशिक्षण प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	परीक्षा समिति
२.१.४:	परीक्षा पश्चात् परीक्षाको सञ्चालन व्यवस्थापन एवम् परीक्षार्थीको गुणस्तरका बारेमा विज्ञ समूहद्वारा मूल्याङ्कन गर्ने (प्रत्येक परीक्षाको नतिजा प्रकाशन भएपछि)	मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	परीक्षा समिति

रणनीति २.२: परीक्षाको लागि आवश्यक स्रोत सामाग्रीहरू प्रकाशनका लागि अनुमति दिने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
२.२.१:	विषयगत स्रोत सामाग्री मूल्याङ्कनका लागि विज्ञ समूह गठन गर्ने	निर्णय सिफारिस	२०७८ साउनदेखि ३ महिना	कार्य सम्पादन समिति
२.२.२:	विषयगत स्रोत सामाग्री तयारीका लागि मापदण्ड तयार गर्ने	मापदण्ड प्रतिवेदन	२०७८ माघदेखि छ महिना	प्रकाशन समिति/ कार्य सम्पादन समिति
२.२.३:	विज्ञ समूहद्वारा स्वीकृत स्रोत सामग्री प्रकाशनका लागि अनुमति दिने	अनुमति पत्र	**२०७९/०८० देखि**	प्रकाशन समिति

लक्ष्य ३: मर्यादित कानून व्यवसायको विकास

रणनीति ३.१: कानून व्यवसायीको अभिलेख तयार गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
३.१.१:	सफ्टवेयर निर्माण गर्ने (एकीकृत सफ्टवेयर) ई एडभोकेट	एकीकृत सफ्टवेयर	२०७९/०८० देखि	कार्यसम्पादन समिति
३.१.२:	कानून व्यवसायीको विवरण र सूचना प्रविष्ट गर्ने	अभिलेखको प्रतिवेदन	२०७९/०८० देखि	कार्यसम्पादन समिति

रणनीति ३.२: कानून व्यवसायीको कार्यालय दर्ता नवीकरण एवम् अद्यावधिक प्रणालीको सुदृढीकरण

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
३.२.१:	कानून व्यवसायीको कार्यालय कानून बमोजिम अनुगमन गर्ने (कार्यालय दर्ता अभिलेख, व्यावसायिक सेवा लिएको दिएको अभिलेख, कानून व्यवसायी र कर्मचारीको अभिलेख, व्यावसायिक कर दर्तामा आबद्धता प्रमाणपत्र, नवीकरण तथा अध्यावधिको अभिलेख, लेखा परीक्षण आदि)	अनुगमन प्रतिवेदन	२०८० भाद्रदेखि	कार्यसम्पादन समिति
३.२.२:	नवीकरण एवम् अद्यावधिक प्रणालीको सुदृढीकरण सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने अध्यावधिको मापदण्ड निर्धारण (शुल्क, प्रशिक्षण, अनुभव (वकालत), अध्ययन अनुसन्धान र कृति प्रकाशन आदि)	अध्ययन प्रतिवेदन	२०८२ साउनदेखि छ महिना	कार्यसम्पादन समिति
३.२.३:	अन्य प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका ल फर्महरू परिषद् ऐन अन्तर्गत दर्ता हुने व्यवस्था गर्ने साबिकको दर्ता अभिलेख परिषद्मा हस्तान्तरण सम्बन्धमा सम्बन्धित कानूनहरूमा परिषद् ऐनसँग सामनजस्यता कायम गर्न ती कानूनहरू संशोधन गर्न सहजीकरण गर्ने। (आवश्यक अनुसन्धान गर्ने)	पुनरावलोकन प्रतिवेदन	२०८० साउनदेखि ३ महिना	कार्यसम्पादन समिति

रणनीति ३.३: कानून व्यवसायी आचारसंहिताको उल्लङ्घनमा शून्य सहनशीलता अपनाउने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
३.३.१:	कानून व्यवसायी आचारसंहिताको पुनरावलोकन गर्ने (सामाजिक सञ्जालको प्रयोग, वेभ पेज निर्माण, यौन दुर्व्यवहार, छुवाछुत र जातीय विभेद गर्नु नहुने आदि)	पुनरावलोकन प्रतिवेदन	२०७८ साउनदेखि ६ महिना	कार्य सम्पादन समिति
३.३.२:	कानून व्यवसायीको आचारसंहिता र विशेषाधिकारको बारेमा प्रचारप्रसार गर्ने (दफा १४ कानूनी कारबाही नहुने र दफा २४ कानून व्यवसायीको विशेष सुबिधा समेतका बारेमा) ● छापा माध्यम ● श्रव्यदृश्य माध्यम	प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	अनुगमन समिति
३.३.३:	आचारसंहिताको पालनाको अवस्थाका बारेमा अनुसन्धानमूलक अध्ययन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन	२०७९ साउनदेखि छ महिना	अनुगमन समिति
३.३.४:	आचारसंहिताको बारेमा कानूनका स्नातक तहका विद्यार्थीहरूसँग छलफल गर्ने	प्रतिवेदन	२०७९ माघदेखि	अनुगमन समिति

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
३.३.५:	आचारसंहिता सम्बन्धी परेका मुद्दाहरूको शीघ्र किनारा गर्ने सामान्यतया उजुरी परेको ३ महिनाभित्र किनारा गरी सक्ने	उजुरी फर्छ्यौट विवरण	२०७८ साउनदेखि निरन्तर	अनुशासन समिति समिति
३.३.६:	आचारसंहिताको पालनाको अनुगमनका सम्बन्धी निर्देशिका तर्जुमा गर्ने आचारसंहिता अनुगमन गर्दा न्यायाधीश र अदालतका कर्मचारी तथा सरकारी वकिल समेतका सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग समेत धारणा बुझ्ने विषयसमेत समावेश गर्ने ।	निर्देशिका	२०७९ माघदेखि छ महिना	अनुगमन समिति
३.३.७:	कानून व्यवसायीको आचारसंहिताको पालनाका बारेमा वार्षिक समीक्षा गर्ने	समीक्षा प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	अनुगमन समिति

रणनीति ३.४: कानून व्यवसायीको मर्यादा अभिवृद्धि गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
३.४.१:	वृत्ति विकास कोष सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्ने	कार्यविधि प्रतिवेदन	२०७८ साउनदेखि ३ महिना	कार्यसम्पादन समिति/ वृत्ति विकास समिति
३.४.२:	सर्वोत्कृष्ट कानून व्यवसायीलाई पुरस्कृत सम्बन्धी मापदण्ड तयार गर्ने	मापदण्ड प्रतिवेदन	२०७८ साउनदेखि ३ महिना	पुरस्कार समिति
३.४.३:	वार्षिक रूपमा कानून तथा न्यायक्षेत्रमा उत्कृष्ट अध्ययन अनुसन्धान गर्ने सर्जकलाई पुरस्कृत गर्ने (सबै कानून व्यवसायीहरू) (अङ्ग्रेजी र नेपाली भाषामा पुस्तक वा अनुसन्धान लेख प्रकाशन गर्ने १/१जना)	निर्णय सिफारिस	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	पुरस्कार समिति
३.४.४:	कानून व्यवसायमा दीर्घ (२० वर्ष वा सोभन्दा बढी) सेवा गरी व्यावसायिक जीवनमा ख्याति प्राप्त कानून व्यवसायी ७ जना (प्रदेश स्तरीय) सम्मान गर्ने (लैङ्गिक तथा समावेशिताको सिद्धान्तसमेतको आधार)	निर्णय सिफारिस	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	पुरस्कार समिति
३.४.५:	नेपाल बार एशोसिएशनसँग समन्वय गरी कानून व्यवसायी महिलाहरूको राष्ट्रिय सम्मेलन गर्ने २ वर्षमा एक पटक (पारित घोषणापत्रको कार्यान्वयनलाई प्राथमिकता दिने)	सम्मेलन प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
३.४.६:	प्रत्येक वर्ष नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् दिवस (साउन २७ गते) आयोजना गर्ने	दिवस प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
३.४.७:	इन्टर्नसम्बन्धी नीति तयार गर्ने (मापदण्ड, सुविधा र अवधि आदि)	इन्टर्न सम्बन्धी नीति	(२०७८/०७९)	वृत्ति विकास समिति

रणनीति ३.५: कानून व्यवसायीको पेसागत हकहित प्रवर्द्धन गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
३.५.१:	नव प्रवेशी कानून व्यवसायीलाई व्यवसाय सुरु गर्नका लागि सहयोग उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने र प्राप्त सुझाब कार्यान्वयन गर्ने (अल्पकालीन सहयोग जस्तैः वित्तीय कर्जा, आवश्यक कानूनका पुस्तकहरूको उपलब्धता)	अध्ययन प्रतिवेदन	२०७८ साउनदेखि १ वर्ष	वृत्ति विकास समिति
३.५.२:	कानून व्यवसायीहरूको कल्याणकारी व्यवस्थाहरूका बारेमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने र प्राप्त सुझाब कार्यान्वयन गर्ने (सामूहिक बीमा, गम्भीर रोगको उपचारमा सहयोग, सञ्चयकोष, सामाजिक सुरक्षा कोष, दुर्घटना बीमा, पेन्सन कोष, सामाजिक सुरक्षा कोष, औषधोपचार विदेशको अभ्यास)	सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन	२०७८ साउनदेखि १ वर्ष	वृत्ति विकास समिति
३.५.३:	कानून व्यवसायीहरूलाई उच्च शिक्षा अध्ययन तथा बैदेशिक प्रशिक्षणका लागि सहजीकरण गर्ने (लैङ्गिक तथा समावेशिताको सिद्धान्त बमोजिम)	पत्राचार तथा ईमेल	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
३.५.४:	वरिष्ठ अधिवक्ताको मापदण्ड पुनरावलोकनका लागि सहजीकरण गर्ने (जिल्ला अदालतमा गरिने बहससमेतको गणना गर्ने, वरिष्ठ अधिवक्ताको उपाधि प्रदान गर्दा परिषद्को संलग्नता समेत कायम गर्ने)	छलफल पत्राचार समन्वय बैठक	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
३.५.५:	कानून व्यवसायीको पोसाकका बारेमा अध्ययन गरी मापदण्ड तयार गर्ने (वरिष्ठ अधिवक्ता र अन्य कानून व्यवसायीका लागि)	मापदण्ड स्वीकृत	(२०७८/०७९)	कार्य सम्पादन समिति
३.५.६:	कानून व्यवसायीको सुरक्षाका सम्बन्धमा अवलम्बन गर्नु पर्ने नीतिका बारेमा अध्ययन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन	२०७९ साउन देखि १ वर्ष	कार्य सम्पादन समिति
३.५.७:	कानून व्यवसायीको मर्यादाक्रमका सम्बन्धमा अवलम्बन गर्नुपर्ने मापदण्डका बारेमा अध्ययन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन	२०८० साउन देखि १ वर्ष	कार्य सम्पादन समिति

लक्ष्य ४: कानून व्यवसायीको सक्षमता अभिवृद्धि

रणनीति ४.१: कानून व्यवसायी प्रतिष्ठानको स्थापना र संस्थागत प्रबन्ध गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
४.१.१:	कानून व्यवसायी प्रतिष्ठान सञ्चालन सम्बन्धी आवश्यकतानुसार नियम निर्देशिका विकास गर्ने (नियमावली निर्माण, जग्गा प्राप्ति, भवन निर्माणमा गुरुयोजना, कार्य सञ्चालन निर्देशिका, प्रशिक्षण व्यवस्थापन निर्देशिका, प्रशिक्षण योजना निर्माण)	नियम निर्देशिका प्रकाशन	२०७८ साउनदेखि २०८० मसान्त सम्म	कार्य सम्पादन समिति
४.१.२:	प्रशिक्षण नीति तर्जुमा गर्ने (प्रत्येक कानून व्यवसायीले वर्षमा कम्तीमा **एउटा प्रशिक्षण** प्रदान गर्ने गरी नीति बनाइने)	प्रशिक्षण नीति	२०७८ साउनदेखि ६ महिना	कार्य सम्पादन समिति

रणनीति ४.२: कानून व्यवसायीहरूका लागि प्रशिक्षण आयोजना गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
४.२.१:	प्रशिक्षण आवश्यकता पहिचान गर्ने	प्र. आ. प. प्रतिवेदन	२०७८ साउनदेखि छ महिना	वृत्ति विकास समिति
४.२.२:	प्रशिक्षण पाठ्यक्रम एवम् निर्देशिका (म्यानुअल) निर्माण गर्ने • प्रशिक्षण पाठ्यक्रम वर्षमा ३ वटा (आधारभूत र विशिष्टीकरण) • निर्देशिका (म्यानुअल) वर्षमा ३ वटा • आचारसंहितालाई पाठ्यक्रममा समावेश गर्नु पर्ने	प्रशिक्षण पाठ्यक्रम एवम् निर्देशिका	(२०७८/०७९-२०७९/०८०)	वृत्ति विकास समिति
४.२.३:	विषय विज्ञहरूको सूचीकरण गर्ने प्रत्येक वर्ष अध्यावधिक गर्ने	विज्ञहरूको सूचीकरण अभिलेख	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
४.२.४: क.	विषयगत तथा विशिष्टीकृत प्रशिक्षण सञ्चालन गर्ने प्रशिक्षक प्रशिक्षण कार्यक्रम (Training of Trainers TOT) • वर्षमा ३ वटा प्रशिक्षण कार्यक्रम	प्रशिक्षण प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
ख. आधारभूत प्रशिक्षण कार्यक्रम ■ कानुनको मस्यौदा प्रशिक्षण कार्यक्रम वर्षमा ७ वटा ■ कानूनी लिखतको मस्यौदा प्रशिक्षण कार्यक्रम वर्षमा ७ वटा ■ कानूनी राय प्रदान गर्ने सीप सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम वर्षमा ७ वटा ■ बहसकला सम्बन्धी सीप सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम वर्षमा ७ वटा ■ बाल न्याय सम्बन्धी सीप सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम वर्षमा ७ वटा ■ करार सम्बन्धी सीप सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम वर्षमा ७ वटा ■ कानून र न्याय क्षेत्रसँग सम्बन्धी नवीनतम अवधारणाका प्रशिक्षण कार्यक्रम (जिकिरको सौदाबाजी, सजायमा छुट, पुनस्थापकीय न्याय, सजाय निर्धारणको सुनुवाइ, सम्पत्ति शुद्धीकरण)	प्रशिक्षण प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
ग. विशिष्टीकरण सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम ■ संवैधानिक कानून सम्बन्धी वर्षमा १ वटा ■ वाणिज्य कानून सम्बन्धी वर्षमा १ वटा ■ देवानी कानून सम्बन्धी वर्षमा १ वटा ■ फौजदारी कानून सम्बन्धी वर्षमा १ वटा ■ मेडिको लिगल सम्बन्धी वर्षमा १ वटा ■ साइबर अपराध सम्बन्धी वर्षमा १ वटा ■ सङ्गठित अपराध सम्बन्धी वर्षमा १ वटा	प्रशिक्षण प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
घ. आवधिक रूपमा पुनर्ताजगी प्रशिक्षण कार्यक्रम ■ विशिष्टीकरणको प्रशिक्षण प्राप्त गरेका कानून व्यवसायीका लागि	प्रशिक्षण प्रतिवेदन	(२०७९/०८०-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
ङ. स्मृति प्रवचन श्रृङ्खला सञ्चालन गर्ने ■ वर्षमा ३ वटा	प्रवचन प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
च. अङ्ग्रेजी माध्यमबाट अध्ययन गरेका कानूनका विद्यार्थीहरूका लागि नेपाली भाषामा कानूनी लिखत सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने वर्षमा १ वटा	कार्यक्रम प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
छ. इजलासको मर्यादा तथा न्यायाधीशको काम कारबाही अनुशासन र आचरण समेतका विषयमा कानून व्यवसायीहरूलाई अभिमुखीकरण (न्यायाधीशको कार्य सम्पादनसँग परिचित हुने गरी) वर्षमा १ वटा	अभिमुखीकरण कार्यक्रमको प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
४.२.५:	प्रशिक्षणसँग सम्बन्धित विषयहरूका बारेमा अन्य प्रशिक्षण प्रदायक निकायसँग समन्वय एवम् सम्पर्क विकास गर्ने (पाठ्यक्रम, निर्देशिका एवम् स्रोत सामग्री) न्याय सेवा तालिम केन्द्र. अभियोजन प्रशिक्षण केन्द्र र रा.न्या.प्र.)	प्रवचन प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
४.२.६:	कानून व्यवसायीका लागि प्रशिक्षण प्रदान गर्न अनलाइन कोर्ष तयार गर्ने। वर्षका तीन वटाका दरले।	अनलाइन सामग्री	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति

रणनीति ४.३: प्रशिक्षणको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
४.३.१:	प्रशिक्षणको मूल्याङ्कन गर्ने (विषयवस्तु, स्रोतव्यक्ति, सहभागी, व्यवस्थापन) प्रत्येक प्रशिक्षणमा	मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति
४.३.२:	प्रशिक्षणको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने (प्रशिक्षणबाट ज्ञान सीप दक्षता अभिवृद्धि भए नभएको, पेसामा सकारात्मक प्रभाव पारे नपारेको आदि) प्रशिक्षण सम्पन्न भएको एक वर्षपछि	मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	वृत्ति विकास समिति

रणनीति ४.४: कानून र न्यायसँग सम्बन्धित अध्ययन अनुसन्धान गरी प्रकाशन गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
४.४.१:	अध्ययन अनुसन्धानका लागि निर्देशिका तयार गर्ने	निर्देशिका जारी	(२०७८ साउनबाट तीन महिना)	प्रकाशन समिति
४.४.२:	जुरिमेट्रिक अनुसन्धान गर्ने – वर्षको –दुई वटा	अनुसन्धान प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति
४.४.३:	कानून र न्यायका विभिन्न विषयमा अध्ययन अनुसन्धान प्रतिवेदन तयार गर्ने र प्रकाशन गर्ने – वर्षमा कम्तीमा २ वटा	अध्ययन प्रतिवेदन प्रकाशन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति
४.४.४:	विषयगत स्रोत सामग्री प्रकाशन – वर्षमा २ वटा	प्रकाशन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति
४.४.५:	प्रकाशित विषयगत स्रोत सामग्री पुनरावलोकन – वर्षमा २ वटा	प्रकाशन	(२०८१/०८२-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति

रणनीति ४.५: परिषद्‌का नियमित प्रकाशनहरूलाई निरन्तरता दिने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
४.५.१:	अङ्ग्रेजी जर्नल प्रकाशन । नेपाली जर्नल प्रकाशन वर्षमा १ ।१ वटा	प्रकाशन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति
४.५.२:	परिषद् गतिविधि (न्यूजलेटर) प्रकाशन विद्युतीय माध्यमबाट त्रैमासिक	प्रकाशन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति
४.५.३:	नेपाल कानूनहरूको वार्षिक सर्वेक्षण गर्ने	प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति
४.५.४:	कानूनको वार्षिक सर्वेक्षण सहित कानून व्यवसायीहरूको दर्ता एवम् अद्यावधिक र परिषद्को वार्षिक गतिविधि बुलेटिन मार्फत प्रकाशन गर्ने	वेभ साइटमा अपलोड समेत	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति

लक्ष्य ५: न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि

रणनीति ५.१: नि:शुल्क कानूनी सेवा अभिवृद्धिका लागि सहजीकरण गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
५.१.१:	नि:शुल्क कानूनी सेवाका बारेमा अध्ययन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन	२०८० साउनदेखि छ महिना	कार्य सम्पादन समिति
५.१.२:	असहाय कमजोर र पिछडिएको वर्गलाई कानून सहायताको उपलब्धता सन्दर्भमा आधारभूत सर्वेक्षण गर्ने र प्राप्त नतिजा केन्द्रीय कानूनी सहायता समितिलाई उपलब्ध गराउने	आधारभूत सर्वेक्षण प्रतिवेदन/ पत्राचार	२०७९ साउनदेखि ६ महिना	कार्य सम्पादन समिति
५.१.३:	स्वेच्छिक निःशुल्क कानूनी सेवा (प्रो वोनो) र कानूनी सहायता उपलब्ध गराएको अभिलेख सम्बन्धित नेपाल बार एशोसिएशनमार्फत प्राप्त गरी एकीकृत अभिलेख तयार गर्ने	एकीकृत अभिलेख	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति

रणनीति ५.२: न्यायमा पहुँच अभिवृद्धिका लागि समन्वय गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
५.२.१:	न्यायमा पहुँचको विद्यमान अवस्था र कानून व्यवसायीको भूमिकाका बारेमा विज्ञहरू मार्फत अध्ययन अनुसन्धान गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन	२०८९ साउन	कार्य सम्पादन समिति
५.२.२:	न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न नेपाल बार एशोसिएशनसँग समन्वय गर्ने	समन्वय बैठक	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
५.२.३:	न्यायमा पहुँचसँग सम्बन्धित सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गर्ने	बैठक माइन्युट	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
५.२.४:	न्यायमा पहुँच अभिवृद्धिका लागि कानून व्यवसायीले पुर्याउन सक्ने सम्भावित क्षेत्रहरू पहिचान गर्ने (व्यावसायिक लिखत प्रमाणीकरण जस्तैः नियमावली तथा प्रबन्ध पत्र आदि, स्थानीय तह, स्थानीय न्यायिक समिति, व्यापारिक समूह)	अध्ययन प्रतिवेदन। छलफल।	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
५.२.५:	कानून व्यवसायीबाट उपलब्ध गराइएका सेवाहरूका बारेमा सेवाग्राहीको सन्तुष्टि सर्वेक्षण गर्ने	सर्वेक्षण प्रतिवेदन	२०८०/०८१	कार्य सम्पादन समिति
५.२.६:	वार्षिक रूपमा नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् र नेपाल बार एशोसिएशनका पदाधिकारीहरूको राष्ट्रिय कार्यशाला आयोजना गर्ने (कानून व्यवसायको अवस्था र सुधारका क्षेत्रहरू)	सर्वेक्षण प्रतिवेदन	२०८०/०८१	कार्य सम्पादन समिति
५.२.७:	न्याय क्षेत्रमा हुने विसङ्गति नियन्त्रण गर्न आवधिकरूपमा सरोकारवालाहरूसँग परामर्श बैठक गरी कानून व्यवसायीको रचनात्मक भूमिका अभिवृद्धि गर्ने	बैठक माइन्युट	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
५.२.८:	न्याय क्षेत्रमा पिछडिएका वर्ग र सीमान्तकृत समुदायको समानुपातिक र समावेशिताको सिद्धान्त बमोजिम सहभागिता सुनिश्चित गर्न अनुसन्धानमूलक अध्ययन गर्ने र सोको सुझाब कार्यान्वयनका लागि सहजीकरण गर्ने।	अध्ययन प्रतिवेदन	२०७९ साउन	कार्य सम्पादन समिति

रणनीति ५.३: व्यावसायिक सामाजिक दायित्व निर्वाहका लागि कानून व्यवसायीलाई उत्प्रेरित गर्ने

क्रियाकलापहरू		कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
५.३.१:	सार्वजनिक तथा सामाजिक सरोकारका विषयमा कानूनी सचेतना अभिवृद्धिका लागि नेपाल बार एशोसिएशनमार्फत कानून व्यावसायीहरूलाई अभियन्ताको रूपमा काम गर्न उत्प्रेरित गर्ने	बैठक माईन्युट	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
५.३.२:	व्यावसायिक सामाजिक दायित्व निर्वाह तथा सार्वजनिक सरोकारका विषयमा कानून व्यवसायीले गरेको कामको अभिलेख नेपाल बार एशोसिएशनमार्फत समेत प्राप्त गरी एकीकृत विवरण तयार गर्ने	एकीकृत विवरण	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
५.३.३: जातीय भेदभाव, छुवाछुत र छाउपडी लगायतका सामाजिक कुरीति र विकृतिका विरुद्धमा सामाजिक सचेतना अभिवृद्धि गर्ने समेतका लागि समुदायमा वकिल कार्यक्रमका लागि कार्यविधि तयार पार्ने । • समुदायमा वकिल कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	कार्यविधि निर्माण ।कार्यक्रमको प्रतिवेदन	२०७९ साउन	कार्य सम्पादन समिति

रणनीति ५.४: परिषद्का काम कारबाहीमा लैङ्गिक तथा समावेशी वातावरण सुनिश्चित गर्ने

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
५.४.१: लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणसम्बन्धी नीति तयार गर्ने । महिला, दलित, अल्पसङ्ख्यक र सीमान्तकृत वर्गका कानून व्यवसायीको सारभूत सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने विषयमा समेत केन्द्रित हुने गरी ।	नीति प्रतिवेदन	२०७९ साउनदेखि ३ महिना	कार्य सम्पादन समिति
५.४.२: लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणका बारेमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्रत्येक प्रदेशमा वर्षको १ वटा	अभिमुखीकरण प्रतिवेदन	(२०७९/०८०-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति

लक्ष्य ६: परिषद्को संस्थागत सुदृढीकरण

रणनीति ६.१: कानून व्यवसायी परिषद्सँग सम्बन्धित ऐन कानूनहरूको पुनरावलोकन गर्ने

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
६.१.१: कानून व्यवसायी परिषद् ऐन पुनरावलोकन गर्ने (कानून व्यवसायी परिषद्को संरचना, सङ्घीय स्वरूप बमोजिम प्रदेश स्तरीय कार्यालयको स्थापना, कानून व्यवसायी प्रतिष्ठानको स्थापना र संस्थागत विकास, कानून व्यवसायीको अनुभवको आधारमा विभिन्न तहका अदालतमा प्रतिनिधित्व गर्न पाउने मापदण्ड, कानून व्यवसायीको परिभाषा/वर्गीकरण, कानून शिक्षाको गुणस्तर, कानून व्यवसायीको वृत्ति विकास, कार्यक्षेत्र अभिवृद्धि आदि)	पुनरावलोकन प्रतिवेदन	२०७८/०७९	कार्य सम्पादन समिति
६.१.२: कानून व्यवसायी परिषद् ऐन तथा नियमावलीहरूमा भएको पुनरावलोकनले पारेका प्रभाव मूल्याङ्कन गरी सुधारका लागि सिफारिस गर्ने	पुनरावलोकन प्रतिवेदन	२०८१/०८२	कार्य सम्पादन समिति
६.१.३: प्रदेश स्तरीय कार्यालयको स्थापना गर्ने सम्बन्धा सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्राप्त सुझाब कार्यान्वयन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन	२०८०/०८१	कार्य सम्पादन समिति

रणनीति ६.२: योग्य एवम् दक्ष कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
६.२.१: कर्मचारी दरबन्दी र सङ्गठन संरचना पुनरावलोकन गर्ने (सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण)	सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन	(२०७८/०७९)	कार्य सम्पादन समिति
६.२.२: दरबन्दी स्वीकृत तथा पदपूर्ति गर्ने	निर्णय	(२०७८/०७९)	कार्य सम्पादन समिति
६.२.३: कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि प्रशिक्षण दिने ● सेवा प्रवेश ● कार्यालय व्यवस्थापन/क्षमता विकास वर्षको कम्तीमा दुई वटा ● नेतृत्व विकाससम्बन्धी वर्षको एउटा	प्रशिक्षण प्रतिवेदन	(२०७९/०८०-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
६.२.४: उत्प्रेरणा र वृत्ति विकास सम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने ● उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने २ जना कर्मचारीलाई वार्षिक रूपमा पुरस्कृत गर्ने ● कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन, ● अध्ययन अवलोकन भ्रमणमा सहभागिता, ● भाषिक सीप विकास प्रशिक्षण, ● यातायात सुविधा	कार्यक्रम प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति

रणनीति ६.३: भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
६.३.१: कार्यालय भवनको व्यवस्था	कार्यालय भवन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
६.३.२: अत्याधुनिक प्रशिक्षण कक्षहरूको व्यवस्थापन पहिलो वर्ष २ वटा र तेस्रो वर्ष थप १ वटा प्रशिक्षण कक्ष निर्माण गर्ने	प्रशिक्षण कक्षहरू	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
६.३.३: कार्यालय सामान प्राप्ति (फर्निचर, विद्युतीय उपकरण जस्तै: ल्यापटप, प्रोजेक्टर, क्यामेरा आदि)	भुक्तानी आदेश	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
६.३.४: सवारी साधन खरिद योजना अवधिमा २ वटा	भुक्तानी आदेश	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
६.३.५: कानून व्यवसायी प्रतिष्ठानको भवन निर्माणका लागि जग्गाको प्राप्तिका लागि पहल गर्ने	समन्वय बैठक	२०७९	कार्य सम्पादन समिति
६.३.६: कानून व्यावसायी प्रतिष्ठानको भवन निर्माणको गुरुयोजना तर्जुमा गर्ने	गुरुयोजना	२०८०	कार्य सम्पादन समिति

रणनीति ६.४: ई एडभोकेट कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
६.४.१: एकीकृत सफ्टवेयर निर्माण गर्ने ● निवदेन, ● उजूरी तथा गुनासो ● सेवा शुल्क भुक्तानी ● प्रतिलिपि उपलब्धता र परीक्षा सम्बन्धी ● परीक्षाको अभिलेख ● कार्यालय दर्ता र नवीकरण ● प्रमाणपत्र अद्यावधिक ● कानून व्यवसायीको व्यक्तिगत विवरण अभिलेख ● कानून व्यवसायीको कार्यालयको अभिलेख, निःशुल्क कानूनी सेवा (प्रो वोनो), ● कानूनी सहायता र व्यावसायिक सामाजिक दायित्वको अभिलेख, ● अनुशासनसम्बन्धी कारबाहीको अभिलेख, ● कानून व्यवसायीको क्षमता विकास सम्बन्धी अभिलेख, ● विषय विज्ञ र विशिष्टीकृत कानून व्यवसायीहरूको अभिलेख ● वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिलेख (लेखा तथा जिन्सी) ● कर्मचारीहरूको अभिलेख	सफ्टवेयर	२०७८ श्रावणदेखि छ महिना	कार्य सम्पादन समिति
६.४.२: परिषद्को वेभसाइट स्तरोन्नति गर्ने र अध्यावधिक गर्ने	अध्यावधिक वेभ साइट	२०७८ श्रावणदेखि निरन्तर	कार्य सम्पादन समिति

रणनीति ६.५: पुस्तकालय सुदृढीकरण

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
६.५.१: पुस्तकालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका तर्जुमा	निर्देशिका प्रतिवेदन	२०८२ श्रावण	प्रकाशन समिति
६.५.२: पुस्तकालय कक्षको स्तरोन्नति ● भौतिक पूर्वाधार र अध्ययन कक्षसमेत	स्तरोन्नति पुस्तकालय कक्ष	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति
६.५.३: पुस्तक खरिदलाई वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गर्ने	बैठक माइन्यूट	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
६.५.४: परिषद्का प्रकाशनहरू विद्युतीय माध्यमबाट सम्प्रेषण	वेभ साइटमा अपलोड	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति
६.५.५: कानून र न्यायसँग सम्बन्धित विश्वविद्यालय, शैक्षिक संस्था एवम् निकायका पुस्तकालयसँग समन्वय गर्ने (केन्द्रीय कानून पुस्तकालय, सर्वोच्च अदालत., महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, नेपाल बार, कानून अध्ययन अध्यापन हुने विश्वविद्यालय र रा.न्या.प्र.को पुस्तकालय आदि)	बैठक माइन्यूट/पत्राचार	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति
६.५.६: कानून तथा न्यायसम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय प्रकाशनसँग विद्युतीय माध्यमबाट (सब्सक्राइब) आबद्ध हुने जस्तै: Casemaker/Casetext/ Lexisnexis	भुक्तानी आदेश	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	प्रकाशन समिति

रणनीति ६.६: संस्थागत समन्वय तथा सम्बन्ध विकास

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
६.६.१: अन्य मुलुकका बार काउन्सिलसँग सम्बन्ध (सदस्यता) विकास गरी समन्वय र सहकार्य गर्ने (LAWASIA, SAARCLAW जस्ता निकायमार्फत सम्मेलन, सेमिनार तथा गोष्ठीको माध्यमबाट सहभागिता, पारस्परिक भ्रमण आदान प्रदान) (लैङ्गिक तथा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा)	बैठक माईन्यूट/पत्राचार	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समिति
६.६.२: अन्य मुलुकका बार काउन्सिलहरूसँग समेत समन्वय गरी भर्चुअल सेमिनार आयोजना गर्ने वर्षमा कम्तीमा १ वटा	सेमिनार प्रतिवेदन	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समिति
६.६.३: विकास साझेदार निकायहरूसँग परिषद् र कानून व्यवसायीको उन्नयन र विकासका लागि सहकार्य तथा समन्वय अभिवृद्धि गर्ने	बैठक माइन्यूट/पत्राचार	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	योजना कार्यान्वयन समिति
६.६.४: मध्यस्थता केन्द्र स्थापना सम्बन्धमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन	२०७९ साउन	कार्य सम्पादन समिति

रणनीति ६.७: विभिन्न समितिहरूको क्रियाशीलता बढाउने

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
६.७.१: आवश्यकता र विशेषज्ञताको आधारमा विभिन्न समितिहरूको गठन गर्ने लैङ्गिक तथा समावेशीकरणको सिद्धान्तको आधारमा)	समति गठन सिफारिस	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	कार्य सम्पादन समिति
६.७.२: समितिहरूको निर्णयहरूलाई कार्यान्वयन गरी अभिलेखीकरण गर्ने	निर्णय अभिलेखीकरण	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	सम्बन्धित समिति

रणनीति ६.८: प्रभावकारी योजना कार्यान्वयन प्रणालीको विकास

क्रियाकलापहरू	कार्य सम्पादन सूचक	समयावधि	जिम्मेवारी
६.८.१: प्रस्तुत रणनीतिक योजनाको कार्यान्वयन अनुमगमन, निरीक्षण तथा आवधिक समीक्षाका लागि योजना कार्यान्वयन संयन्त्रको स्थापना गर्ने	बैठक माइन्यूट/ सिफारिस	२०७८ श्रावण	कार्य सम्पादन समिति
६.८.२: योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोतको व्यवस्थापन गर्ने (अनुदान वृद्धिका लागि सहजीकरण, मौजुदा स्रोतको दिगो उपयोगका लागि मापदण्ड, वैकल्पिक स्रोत पहिचान, प्रशिक्षण सहभागिता शुल्क, सदस्यता शुल्क सहितका नियमित शुल्कहरू, विकास साझेदार वीचको सहकार्यका लागि नीति)	समति गठन सिफारिस	(२०७८/०७९-२०८२/०८३)	योजना कार्यान्वयन समिति
६.८.३: रणनीतिक योजना कार्यान्वयनका लागि परिषद्ले प्रत्येक वर्ष वार्षिक कार्य योजना तर्जुमा गरी लागू गर्ने	पत्राचार	२०७८ श्रावण	योजना कार्यान्वयन समिति
६.८.४: परिषद्को वार्षिक कार्य योजनाको आवधिक समीक्षा गर्ने	बैठक माइन्युट	२०७९ देखि प्रत्येक वर्ष असोज	योजना कार्यान्वयन समिति
६.८.५: रणनीतिक योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको खाका (मापदण्ड) तयार गर्ने (योजना कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०७८)	मापदण्ड प्रतिवेदन	२०७८ श्रावण	कार्य सम्पादन समिति
६.८.६: योजनाको कार्यान्वयनको आधा अवधि व्यतीत भएपछि मध्यावधि मूल्याङ्कन गर्ने	मध्यावधि मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	२०८० माघदेखि ३ महिना	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनसमिति
६.८.७: योजना कार्यान्वयनको अन्तिम वर्ष परिषद्को दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजनाको तर्जुमा, अनुमोदन गरी लागू गर्ने	बैठक माइन्युट	२०८२ माघ देखि २०८३ असार	परिषद् बैठक

नोट : योजनाले प्रक्षेपण गरेका क्रियाकलापहरू सम्पन्न गर्नका लागि सम्बन्धित समितिलाई जिम्मेवारी दिइएको छ। सम्बन्धित समितिका संयोजकको निर्देशनमा रही कार्यान्वयनको जिम्मा मूलतM समितिका सदस्य सचिव वा सचिवको हुनेछ। सचिवले कार्य सम्पादन समितिसँगको परामर्शमा काम गर्नेछन्।

परिच्छेद पाँच
रणनीतिक योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेटको प्रक्षेपण

५.१ रणनीतिक योजनाको अनुमानित बजेट

परिषद्को नियमित कार्यालय सञ्चालन खर्चहरू तलब भत्ता, मसलन्द, सञ्चार, इन्धन र प्रकाशन लगायतका खर्चहरू बाहेक रणनीतिक योजनाले निर्धारित गरेका लक्ष्यहरू प्राप्तिका लागि प्रक्षेपण गरेका रणनीतिक बमोजिमका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनका लागि कुल २६ करोड १८ लाख ६० हजार आवश्यक पर्ने अनुमान गरिएको छ । उल्लेखित बजेटमध्ये पहिलो वर्ष ७ करोड ३७ लाख १९ हजार, दोस्रो वर्ष ५ करोड ६ लाख १४ हजार, तेस्रो वर्ष ५ करोड १६ लाख १४ हजार, चौथो वर्ष ४ करोड २३ लाख ९४ हजार र पाचौँ वर्ष ४ करोड ३५ लाख १९ हजार खर्च हुने अनुमान गरिएको छ ।

योजनाले नियमित बजेटका अतिरिक्त योजनामा समावेश भएका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनको लागि अतिरिक्त बजेटको आवश्यकता पर्दछ । प्रस्तुत योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्था मौजुदा आर्थिक स्रोत र साधनबाट संभव देखिँदैन । अतिरिक्त बजेटको व्यवस्थापनका लागि बाह्य र आन्तरिक तवरबाट गर्न सकिन्छ । यसका लागि आन्तरिक रूपमा परिषद्बाट सञ्चालन हुने कुनै पनि कार्यक्रममा सहभागी कानून व्यवसायीहरूबाट न्यूनतम रकम दर्ता शुल्कको रूपमा लिएर स्रोत अभिवृद्धि गर्न सकिन्छ भने वैदेशिक अध्ययन भ्रमण वा कार्यक्रममा सहभागी हुने सहभागीबाट पनि केही रकम परिषद्ले सहभागिता शुल्कको रूपमा लिन सक्ने व्यवस्था गर्न पनि सकिन्छ । उपर्युक्त विषयहरूका सम्बन्धमा अब बन्ने प्रशिक्षण नीतिमा नै समावेश गरी तत्काल कार्यान्वयन गर्न सकिन् । यसका साथै परिषद्बाट प्रकाशन हुने विभिन्न प्रकाशनहरूलाई बिक्री वितरणमार्फत पनि आर्थिक स्रोत जुटाउन सकिन्छ । अझ कतिपय क्रियालकलापहरू सहकार्य मार्फत पनि कार्यान्वयन हुन सक्ने कार्यक्रमहरू पनि रहेका छन् । यसका लागि परिषद्ले त्यस्ता साझेदार संस्थासँग सम्पर्क एवम् समन्वयमार्फत कार्यान्वयन गर्ने प्रयास गर्नु पर्दछ ।

रणनीतिक योजनाका लागि आवश्यक पर्ने अनुमानित बजेटको सारांश तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

रणनीतिक योजनाको अनुमानित बजेटको सारांश

रु हजारमा

लक्ष्यहरू	पहिलो वर्ष (२०७८/०७९)	दोस्रो वर्ष (२०७९/०८०)	तेस्रो वर्ष (२०८०/०८१)	चौथो वर्ष (२०८१/०८२)	पाँचौँ वर्ष (२०८२/०८३)	जम्मा
लक्ष्य १: कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि	६६,२५	५१,६५	४८,६५	४६,००	४६,००	२,५८,५५
लक्ष्य २: प्रभावकारी परीक्षा प्रणालीको विकास	३६,५०	२५,२०	२५,२०	२५,२०	२५,२०	१,३७,३०

लक्ष्यहरू	पहिलो वर्ष (२०७८/०७९)	दोस्रो वर्ष (२०७९/०८०)	तेस्रो वर्ष (२०८०/०८१)	चौथो वर्ष (२०८१/०८२)	पाँचौं वर्ष (२०८२/०८३)	जम्मा
लक्ष्य ३: मर्यादित कानून व्यवसायको विकास	१,४१,९५	१०,९०	२०,९०	१०,९०	१०,९०	१,९५,५५
लक्ष्य ४: कानून व्यवसायीको सक्षमता अभिवृद्धि	३,४५,८९	२,६९,४९	२,६९,४९	२,६९,४९	२,६९,४९	१४,२३,८५
लक्ष्य ५: न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि	७२,५५	४२,३०	४४,०५	३४,५०	३४,५०	२,२७,९०
लक्ष्य ६: परिषद्को संस्थागत सुदृढीकरण	७४,०५	१,०६,६०	१,०७,८५	३७,८५	४९,१०	३,७५,४५
जम्मा	७,३७,१९	५,०६,१४	५,१६,१४	४,२३,९४	४,३५,१९	२६,१८,६०

रणनीतिक योजनाको अनुमानित बजेट अनुमान (सारांश)

रु हजारमा

क्र सं	विवरण	आर्थिक वर्ष					जम्मा रकम
		वर्ष १	वर्ष २	वर्ष ३	वर्ष ४	वर्ष ५	वर्ष १ देखि ५
लक्ष्य १:	**कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि**						
रणनीति १.१:	कानून शिक्षा समितिलाई क्रियाशील बनाउने	२,२३०	१,१००	१,३६५	१,१००	१,१००	६,८९५
रणनीति १.२:	कानून अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाहरूबीच कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि पहल गर्ने	२,३३०	२,३१५	१,७५०	१,७५०	१,७५०	९,८९५

रणनीति १.३:	कानून शिक्षा अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाको स्वीकृत मापदण्डको पालनासम्बन्धी अनुगमन गर्ने	२,०६५	१,७५०	१,७५०	१,७५०	१,७५०	९,०६५
	लक्ष्य १ को जम्मा	६,६२५	५,१६५	४,८६५	४,६००	४,६००	२५,८५५
लक्ष्य २:	प्रभावकारी परीक्षा प्रणालीको विकास						
रणनीति २.१:	कानून व्यवसायी परीक्षा प्रणालीलाई अझ भरपर्दो, विश्वासिलो र व्यावसायिक बनाउने	३,५००	२,३७०	२,३७०	२,३७०	२,३७०	१२,९८०
रणनीति २.२:	परीक्षाका लागि आवश्यक स्रोत सामग्रीहरू प्रकाशनका लागि अनुमति दिने	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	७५०
	लक्ष्य २ को जम्मा	३,६५०	२,५२०	२,५२०	२,५२०	२,५२०	१३,७३०
लक्ष्य ३:	मर्यादित कानून व्यवसायको विकास						
रणनीति ३.१:	कानुन व्यवसायीहरूको अभिलेख तयार गर्ने	३००	-	-	-	-	३००
रणनीति ३.२:	कानुन व्यवसायीको कार्यालय दर्ता नवीकरण एवम् अद्यावधिक प्रणालीको सुदृढीकरण	१,२८०	२५०	२५०	२५०	२५०	२,२८०
रणनीति ३.३:	कानून व्यवसायी आचारसंहिता पालनामा शून्य सहनशीलता अपनाउने	१,५८५	२९०	२९०	२९०	२९०	२,७४५
रणनीति ३.४:	कानुन व्यवसायीको मर्यादा अभिवृद्धि गर्ने	९,०८०	५५०	१,५५०	५५०	५५०	१२,२८०
रणनीति ३.५:	कानुन व्यवसायीको पेसागत हकहित प्रवर्द्धन गर्ने	१,९५०	-	-	-	-	१,९५०
	लक्ष्य 2 को जम्मा	१४,१९५	१,०९०	२,०९०	१,०९०	१,०९०	१९,५५५
लक्ष्य ४:	कानून व्यवसायीको सक्षमता अभिवृद्धि						
रणनीति ४.१:	कानून व्यवसायी प्रतिष्ठानको स्थापना र संस्थागत प्रबन्ध गर्ने	२,३५०	-	-	-	-	२,३५०
रणनीति ४.२:	कानुन व्यवसायीहरूका लागि प्रशिक्षण आयोजना गर्ने	२६,२१९	२१,३१९	२१,३१९	२१,३१९	२१,३१९	१११,४९५

रणनीति ४.३:	प्रशिक्षणको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने	७४०	७४०	७४०	७४०	७४०	३,७००
रणनीति ४.४:	कानून र न्यायसँग सम्बन्धित अध्ययन अनुसन्धान गरी प्रकाशन गर्ने	४,१४०	४,१४०	४,१४०	४,१४०	४,१४०	२०,७००
रणनीति ४.५:	परिषद्का नियमित प्रकाशनहरूलाई निरन्तरता दिने	१,१४०	७५०	७५०	७५०	७५०	४,१४०
	लक्ष्य ४ को जम्मा	३४,५८९	२६,९४९	२६,९४९	२६,९४९	२६,९४९	१४२,३८५
लक्ष्य ५:	न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि						
रणनीति ५.१:	निःशुल्क कानुनी सेवा अभिवृद्धिका लागि सहजीकरण गर्ने	३९०	-	-	-	-	३९०
रणनीति ५.२:	न्यायमा पहुँच अभिवृद्धिका लागि समन्वय गर्ने	२,७३५	१,३९०	१,९५५	१,०००	१,०००	८,०८०
रणनीति ५.३:	व्यावसायिक सामाजिक दायित्व निर्वाहका लागि कानून व्यवसायीलाई उत्प्रेरित गर्ने	७००	१,०९०	७००	७००	७००	३,८९०
रणनीति ५.४:	परिषद्का काम कारबाहीमा लैङ्गिक तथा समावेशी वातावरण सुनिश्चित गर्ने	३,४३०	१,७५०	१,७५०	१,७५०	१,७५०	१०,४३०
	लक्ष्य ५ को जम्मा	७,२५५	४,२३०	४,४०५	३,४५०	३,४५०	२२,७९०
लक्ष्य ६:	परिषद्को संस्थागत सुदृढीकरण						
रणनीति ६.१:	कानून व्यवसायी परिषद्सँग सम्बन्धित ऐन कानुनहरूको पुनरावलोकन गर्ने	१,३८५	-	-	-	-	१,३८५
रणनीति ६.२:	योग्य एवम् दक्ष कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने	१,३९५	९५५	९५५	९५५	९५५	५,२१५
रणनीति ६.३:	भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने	-	६,८७५	५,८७५	-	-	१२,७५०
रणनीति ६.४:	ई एडभोकेट कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	६००	-	-	-	-	६००
रणनीति ६.५:	पुस्तकालय सुदृढीकरण	९४०	६००	६००	६००	६००	३,३४०

रणनीति ६.६:	संस्थागत समन्वय तथा सम्बन्ध विकास	१,११५	६००	६००	६००	६००	३,५१५
रणनीति ६.७:	विभिन्न समितिहरूको क्रियाशीलता	१,०८०	१,०८०	१,०८०	१,०८०	१,०८०	५,४००
रणनीति ६.८:	प्रभावकारी योजना कार्यान्वयन प्रणालीको विकास	८९०	५५०	१,६७५	५५०	१,६७५	५,३४०
	लक्ष्य ६ को जम्मा	७,४०५	१०,६६०	१०,७८५	३,७८५	४,९१०	३७,५४५
	लक्ष्य १ देखि ६ सम्मको जम्मा	७३,७१९	५०,६१४	५१,६१४	४२,३९४	४३,५१९	२६१,८६०

परिच्छेद छ
जोखिम विश्लेषण तथा न्यूनीकरणको योजना

तत्कालीन अवस्था र आवश्यकताको आधारमा सिङ्गो योजना तर्जुमा गरिएको हुन्छ। योजनाका रणनीति तथा कार्यक्रमहरू पनि सोही बमोजिम निर्धारण गरिएको हुन्छ। केही रणनीतिहरू त्यस्ता हुन्छन् जसको कार्यान्वयन केही स्रोत साधनको उपलब्धतामा भर पर्दछ। स्रोत साधनको अभावमा कार्यान्वयन गर्न नसकिने जोखिमको सम्भावना हुन सक्छ। अत: यो योजना कार्यान्वयन अवधिमा के कस्ता जोखिमहरू आउन सक्छन् र ती जोखिमको प्रभाव कस्तो हुन सक्छ, उक्त जोखिमलाई कसरी न्यूनीकरण गर्ने भन्ने बारेमा विश्लेषण गरी न्यूनीकरण सम्बन्धी योजना तयार गरिएको छ। प्रस्तुत योजना तर्जुमाको क्रममा गरिएको आन्तरिक तथा बाह्य कार्य वातावरण समेतको विश्लेषण समेतका आधारमा पहिचान गरिएका जोखिम तथा चुनौतीहरू र सोको समाधानका उपायहरू यस प्रकार छन्।

६.१ प्रक्षेपित कार्यक्रम अनुसारको आर्थिक स्रोतको उपलब्धता

रणनीतिक योजनाको कार्यान्वयन पर्याप्त बजेट विना सम्भव हुँदैन। योजनामा रहेका अधिकांश कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न बजेटको आवश्यक हुन्छ। त्यसै गरी केही कार्यक्रम कार्यान्वयका लागि भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माणका लागि समेत बजेट उपलब्धता हुनु पर्दछ। यस योजनाले पनि प्रक्षेपण गरेको बजेट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ। परिषद्को आर्थिक स्थिति, बजेट बाँडफाँडको आधार र प्रक्रियाले बजेट विनियोजनमा असर पार्न सक्ने हुँदा यस विषयलाई प्रस्तुत योजना कार्यान्वयनको जोखिमको प्रमुख विषयका रूपमा पहिचान गरिएको छ।

प्रस्तुत योजनाले प्रक्षेपण गरेको बजेट लगायतको स्रोत साधनको सुनिश्चितताका लागि परिषद्ले आवश्यक पहल गर्नेछ। नियमित बजेट स्रोतका अतिरिक्त परिषद्ले योजनाका केही रणनीति प्राथमिकताको आधारमा कार्यान्वयनका लागि सहकार्यको सम्भावना खोजी गर्नेछ।

६.२ आवश्यक जनशक्तिको आपूर्ति/उपलब्धता

यस रणनीतिक योजनाले निर्धारण गरेका कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त र दक्ष जनशक्ति हुनु अति आवश्यक रहन्छ। यी जनशक्तिको अभावमा वार्षिक कार्य योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, प्रभावकारी अनुगमन, अध्ययन तथा अनुसन्धान लगायतका कार्यहरूको सञ्चालन, समन्वय जस्ता क्रियाकलापहरू हुन सक्दैनन्। परिषद्को सचिवालयको सङ्गठनात्मक संरचना तथा हालसम्म उपलब्ध जनशक्ति तथा स्रोत साधनको उपलब्धता र यसतर्फको वर्तमान अवस्थालाई हेर्दा यसलाई पनि अर्को जोखिमको रूपमा लिइएको छ।

६.३ सरोकारवाला निकायसँगको समन्वय र प्रतिबद्धता

यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन कानून व्यवसायसँग सम्बन्धित सङ्घीयदेखि स्थानीय तहसम्मका सरोकारवाला निकायहरू, न्यायिक र अर्धन्यायिक निकायहरू, गैरसरकारी तथा व्यावसायिक संघ/संस्था तथा ब्यक्तिहरू र तिनका

एकाइहरूले गर्ने कार्यहरूमा निर्भर रहन्छ। कानून व्यवसायलाई मर्यादित र सम्मानित बनाउनका सरोकारवालासँग सम्बन्ध तथा सहयोगका लागि सञ्चार, सम्पर्क, र समन्वयका साथै सहयोगको प्रतिबद्धता हुनु जरूरी हुन्छ। यी सरोकारवाला निकायहरू बीचको सार्थक सम्वन्ध तथा सहयोग र समन्वय हुन नसके यो पनि सम्भावित जोखिम हुन सक्दछ।

योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वनयका लागि सम्वद्ध सरोकारवालाहरूका बीचमा सार्थक सम्बन्ध र प्रभावकारी समन्वयात्मक कार्य तथा सहकार्यका माध्यमबाट साझा कार्यक्षेत्र तथा सहकार्यका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आपसी सहयोग र समन्वयलाई थप क्रियाशील बनाइने छ।

६.४ काबु बाहिरको परिस्थिति सिर्जना

योजना कार्यान्वयनको अवधिमा काबु बाहिरका परिस्थितिहरू प्राकृतिक विपद् तथा प्रकोपका राजनीतिक व्यवस्थामा समेत परिवर्तन पनि हुन सक्दछ। यस्ता परिस्थतिहरू सिर्जना भएमा योजना कार्यान्वयनमा नै हुन सक्दैन। यस प्रकारको परिस्थिति पर्न गएमा योजनालाई सोही बमोजिम पुनरावलोकन गरी परिमार्जित रूपमा तत्कालीन रूपमा अर्को योजना बनाउनु पर्ने हुन सक्दछ।

उपर्युक्त सम्भाव्य जोखिम र न्यूनीकरणका उपायहरू निम्न अनुसार तलको तालिका प्रस्तुत गरिएको छ।

सम्भाव्य जोखिम र न्यनीकरणका उपायहरू

क्र.सं.	सम्भावित जोखिमहरू	जोखिमको सम्भावना	योजनामा पर्ने सक्ने प्रभाव	न्यूनीकरणका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू
१	प्रक्षेपित कार्यक्रम अनुसारको आर्थिक स्रोतको उपलब्धता	न्यून	अधिक	• आवश्यकता अनुसारको बजेटका लागि अर्थ मन्त्रालयका पदाधिकारीहरूसँग निरन्तर संवाद गर्ने। • बाह्य सहयोगका लागि आवश्यक पहल गर्ने। • परिषद्को आन्तरिक स्रोतको दिगोपन कायम रहने गरी परिचालन गर्ने।
२	आवश्यक जनशक्तिको आपुर्ति/उपलब्धता	मध्यम	अधिक	• दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापन तथा आपूर्तिका लागि लोकसेवा आयोग लगायतका सम्वद्ध निकायहरूसँग पहल गर्ने। • उपलब्ध जनशक्ति टिकाइ राख्न उत्प्रेरणा तथा मनोबल अभिवृद्धि गर्ने र वृत्ति विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने गराउने।
३	सरोकारवाला निकायसँगको समन्वय र प्रतिबद्धता	मध्यम	मध्यम	• सरोकारवाला निकाय तथा व्यक्तिहरूसँग आवधिक बैठकहरूको आयोजना गर्ने। • गतिविधिबारे जानकारी गराउन 'इलेक्ट्रोनिक न्यूज लेटर त्रैमासिक रूपमा तयार पारी सम्बन्धित सबै सरोकारवालाहरूलाई वितरण गर्ने।
४	काबुबाहिरको परिस्थिति सिर्जना	न्यून	अधिक	• योजनालाई पुनरावलोकन गरी परिमार्जित रूपमा तत्कालीन योजना बनाउने

परिच्छेद सात
योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

७.१ योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

यो रणनीतिक योजनाको कार्यान्वयन अवधि २०७८/०७९ सालदेखि प्रारम्भ भई २०८२/०८३ सालसम्म रहनेछ। प्रत्येक आर्थिक वर्षका लागि वार्षिक कार्य योजना तर्जुमा गरी समग्र योजनाको कार्यान्वयन गरिनेछ। यस रणनीतिक योजना कार्यान्वयनको प्रमुख जिम्मेवारी नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को हुनेछ। योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि प्रस्तुत योजनाको ६.८.५ अनुसार तयार गरिने "योजना कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०७८" बमोजिम आवधिक रूपमा नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्ले गर्नेछ। योजना कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०७८ मा देहायका व्यवस्था गरिने छ।

७.२ योजना कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

७.२.१ योजना कार्यान्वयन समिति

योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि परिषद्बाट देहाय बमोजिमको ५ सदस्यीय योजना कार्यान्वयन समिति गठन गरिनेछ। सो समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार योजना कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०७८ मा उल्लेख गरिए बमोजिम हुनेछ।

परिषद्का उपाध्यक्ष	संयोजक
पार्षद्हरू ३ जना (समावेशी, समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने गरी उपलब्ध भएसम्म कम्तिमा एकजना महिला)	सदस्य
नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को सचिव	सदस्य सचिव

योजना कार्यान्वयन समितिले रणनीतिक योजना कार्यान्वयनका लागि प्रत्येक वर्ष वार्षिक कार्यान्वयन योजना तयार गर्नेछ।

७.२.२ योजना कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन परिषद्ले गर्नेछ। योजना कार्यान्वयन समितिसँग समन्वय गरी परिषद्ले योजनाको कार्यान्वयनको बारेमा आवधिक समीक्षा गर्नेछ। योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक नीतिगत निर्देशन परिषद्ले दिनेछ। यसका लागि प्रदेश तहमा कार्यान्वयन गरिने योजनाको अनुगमनको काम सम्बन्धित प्रदेशबाट निर्वाचित पार्षद्को संयोजकत्वमा हुनेछ।

७.२.३ योजनाको मध्यावधि मूल्याङ्कन र दोस्रो योजनाको तर्जुमा

योजनाको आधा समय अर्थात् करिब २ वर्ष ६ महिना पछि समग्र योजनाको समग्र अनुगमन तथा मुल्याङ्न तेस्रो वर्ष आ.व. (२०८०/०८१) को मध्य समय अर्थात् २०८० माघ महिना सम्ममा विज्ञ समूहबाट मध्यावधि अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

गरिनेछ। यसै गरी पहिलो योजनाको अन्तिम वर्षको अर्थात् आ.व. २०८२/०८३ अन्त्यमा विज्ञ समूहबाट समग्र योजनाको प्रभाव मूल्याङ्कन गरि दोस्रो योजना तर्जुमा गरिने छ। अवलोकन तथा मूल्याङ्कन गर्दा देहायका आधार गरिनेछ। अन्य विषयका सम्बन्धमा "योजना कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०७८" बमोजिम गरिनेछ।

७.३ मूल्याङ्कनका आधारहरू

योजनाद्वारा निर्धारित लक्ष्य, रणनीति तथा क्रियाकलाप र सोको कार्यसम्पादन सूचक अनुसार प्राप्त परिमाणात्मक नतिजालाई सङ्ख्या वा प्रतिशतमा उल्लेख गरिनेछ। सङ्ख्यामा उल्लेख गर्न नसकिने गुणात्मक नतिजाको अवस्थालाई प्राप्त उपलब्धि, कार्य सम्पादन स्तरमा ल्याएको सुधारका साथै निर्धारित लक्ष्य प्राप्तिका रणनीति अनुसारको उद्देश्य (मूल्य) प्राप्ति भए/नभएको आधारमा देहाय बमोजिम परिमाणात्मक र गुणात्मक उपलब्धिका आधारमा मूल्याङ्कन गरिने छ। मूल्याङ्कन सम्बन्धी तालिका तल उल्लेख गरिएको छ।

मूल्याङ्कन सम्बन्धी तालिका

गुणात्मक	शतप्रतिशत कार्य सम्पन्न भएको	अधिकांश कार्य सम्पन्न भएको	अधिक कार्य भएको	आंशिक मात्र कार्य भएको	कार्य प्रारम्भ मात्र भएको
परिमाणात्मक	(१००%)	(८०- ९९%) ८० %	(६०-७९%) ६० %	(२०- ५९ %) ४० %	(१- १९%) २० %
अङ्क भार	५	४	३	२	१

सन्दर्भ सामग्री

- नेपालको संविधान
- नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५०
- कानून व्यवसायीको आचारसंहिता, २०५१
- आन्तरिक (कार्यव्यवस्था) सञ्चालन नियमावली, २०५५
- पाठ्यक्रम तथा परीक्षा सञ्चालन नियमावली, २०५५,
- कानून व्यवसायी परीक्षा सञ्चालन निर्देशिका, २०५५,
- लेखापढी व्यवसायी सम्बन्धी नियमावली, २०५१,
- कर्मचारीको नियुक्ति र सेवा सम्बन्धी नियमावली, २०५५,
- आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०५५,
- अनुशासन समिति (कार्यव्यवस्था) नियमावली, २०५८,
- कानून व्यवसायीको कार्यालय दर्ता र सञ्चालन नियमावली, २०६९
- समितिका अध्ययन प्रतिवेदनहरू
- न्यायपालिकाको चौथो पञ्च वर्षीय रणनीतिक योजना (२०७६/०७७–२०८०/०८१)
- महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना, (२०७३/०७४–२०७८/०७९)को मस्यौदा
- राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठानको दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना, (२०७२/०७३–२०७६/०७७)
- न्यायपालिकाको लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी रणनीति (२०७७/०७८ - २०८१ /०८२) प्रस्तावित मस्यौदा
- न्यायमा पहुँच आयोगको कार्ययोजना आर्थिक वर्ष २०७३/०७४
- नेपाल प्रहरीको अपराध अनुसन्धान कार्ययोजना २०७१
- Nepal Bar Association: Periodic Strategic Plan 2020 – 2024
- पन्ध्रौ योजना (२०७६/०७७-२०८०/०८१)
- संयुक्त राष्ट्रसंघको बडापत्र १९४५
- मानव अधिकारसम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणापत्र, १९४८
- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६
- आर्थिक तथा सामाजिक अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६
- बन्दीहरू प्रति गरिने व्यवहार संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय न्यूनतम मापदण्डको नियमावली, १९५५
- अपराध तथा अख्तियारको दुरूपयोग पीडितका लागि न्यायका आधारभूत सिद्धान्तको घोषणापत्र, १९८५
- कानुन व्यवसायको भूमिकासम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त, १९९०

- बाल अधिकारसम्बन्धी महासन्धिको सयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार समिति पेस गरेको आवधिक प्रतिवेदन - समापन टिप्पणी बालअधिकार महासन्धिको तेस्रो, चौथो र पाँचौ आवधिक प्रतिवेदनमाथि समितिको समापन टिप्पणी -२०१६
- महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि अन्तर्गतको नेपालको छैठौं आवधिक प्रतिवेदनमाथि दिएको निष्कर्ष सुझाब, २०१८
- Universal Periodic Review Report (3rd Cycle) of Nepal submitted to Human Rights Council on 12 October 2020 Government of Nepal Office of the Prime Minister and Council of Ministers Human Rights and Treaty Division Singhadurbar, Kathmandu
- फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण र कार्यान्वयन) ऐन, २०७४
- मुलुकी अपराध संहिता, २०७४
- मुलुकी फौजदारी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४
- न्याय प्रशासन ऐन, २०७३
- सर्वोच्च अदालत ऐन, २०४८
- उच्च अदालत नियमावली, २०७३
- जिल्ला अदालत नियमावली, २०७५
- Bar-Council-Strategic-Plan-2019-24. UK and Wales
- नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् बुलेटिन पूर्णाङ्क १३, साउन २०६७ पृ २१
- नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्का विभिन्न बुलेटिनका अङ्कहरू
- नेपाल बार एशोसिएशनका विभिन्न बुलेटिनका अङ्कहरू

अनुसूची १
प्रादेशिक परामर्श कार्यक्रम र राष्ट्रिय कार्यशालाका सहभागीहरूको विवरण

परिषद्का पदाधिकारी र सरोकारवालाबीच प्रारम्भिक परामर्श बैठक
मिति २०७८/०१/३० र ३१

सहभागीहरूको नामावली

क्र सं	नाम	पद	कार्यालय
क	**योजना तर्जुमा निर्देशक समिति**		
१	माननीय श्री रमेश बडाल	अध्यक्ष	नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्
२	श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ, वरिष्ठ अधिवक्ता	उपाध्यक्ष	नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्
३	श्री निर्मला पौडेल	रजिष्ट्रार	सर्वोच्च अदालत
४	श्री उदयराज सापकोटा	सचिव	कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय
५	श्री श्याम कुमार भट्टराई	नायब महान्यायाधिवक्ता	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय
६	प्रा.श्री पूर्णमान शाक्य	अध्यक्ष	सर्वोच्च अदालत बार एशोसिएशन
७	श्री लिलामणि पौडेल	महासचिव	नेपाल बार एशोसिएशन
८	श्री मोना सिंह	सचिव	नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्
ख	**योजना तर्जुमा समिति**		
९	डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवाली, वरिष्ठ अधिवक्ता	पार्षद्	संयोजक
१०	श्री गीता पाठक सङ्ग्रौला	वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
११	श्री विजयकान्त मैनाली	वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
१२	श्री उषा मल्ल पाठक	वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
१३	श्री सुरेन्द्र कुमार महतो	वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
१४	श्री सुनिल कुमार पोखरेल	अधिवक्ता	सदस्य
१५	श्री केदार कार्की	अधिवक्ता	सदस्य
१६	श्री गोविन्द बन्दी	अधिवक्ता	सदस्य
१७	श्री विजयप्रसाद मिश्र	अधिवक्ता	सदस्य
१८	श्री युवराज भण्डारी	अधिवक्ता	सदस्य
१९	श्री शंकर लिम्बू	अधिवक्ता	सदस्य

क्र सं	नाम	पद	कार्यालय
२०	श्री लक्ष्मण थपलिया	अधिवक्ता	सदस्य
२१	डा.दिनमणि पोखरेल	अधिवक्ता	सदस्य
२२	श्री बिनिता कार्की	अधिवक्ता	सदस्य
२३	श्री योगिता राई	अधिवक्ता	सदस्य
२४	श्री रामचन्द्र गौतम	अधिवक्ता	सदस्य
ग	**योजना तर्जुमा कार्य समूह**		
२५	श्री श्यामकुमार भट्टराई	नायब महान्यायाधिवक्ता	संयोजक
२६	श्री शिव वाग्ले	सहायक न्यायाधिवक्ता	सदस्य
२७	श्री राजन कुमार के.सी.	अधिवक्ता	सदस्य
२८	श्री बिदुर प्रसाद सापकोटा	वरिष्ठ प्रशासकीय अधिकृत	नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्

प्रादेशिक स्तरीय परामर्शको बैठकको विवरण

१ नं प्रदेश

मिति २०७८ /२ /१०

सहभागीहरूको नामावली

क्र. सं.	नाम	पद	बार
१	श्री हिमा बस्नेत भट्टराई	अधिवक्ता	धनकुटा बार
२	श्री तारा पराजुली	अधिवक्ता	इलाम बार
३	श्री डिक बहादुर कार्की	अधिवक्ता	तेह्रथुम बार
४	श्री प्रकाश शाक्य	अधिवक्ता	सङ्खुवासभा बार
५	श्री लाखमान राई	अधिवक्ता	धनकुटा उच्च बार
६	श्री खगराज कट्टेल	अधिवक्ता	इलाम उच्च बार
७	श्री कृष्णप्रसाद दहाल	अधिवक्ता	सुनसरी बार
८	श्री सुमन कार्की	अधिवक्ता	सुनसरी बार
९	श्री सुरेशलाल श्रेष्ठ	वरिष्ठ अधिवक्ता	विराटनगर उच्च बार
१०	श्री भरत बहादुर थापा	अधिवक्ता	मोरङ बार
११	श्री डिल्ली कार्की	अधिवक्ता	मोरङ बार
१२	श्री बिनोदकुमार तिम्सिना	अधिवक्ता	विराटनगर उच्च बार
१३	श्री महेश खड्का	अधिवक्ता	विराटनगर उच्च बार
१४	श्री प्रेमप्रसाद घिमिरे	अधिवक्ता	विराटनगर उच्च बार
१५	श्री पेसल कुमार न्यौपाने	अधिवक्ता	मोरङ बार
१६	श्री नारायण प्रसाद दहाल	अधिवक्ता	विराटनगर उच्च बार
१७	श्री देवेन्द्र कोइराला	अधिवक्ता	मोरङ बार
१८	श्री उमेशकुमार श्रेष्ठ	अधिवक्ता	भोजपुर बार
१९	श्री जश बहादुर लुङ्गेली	वरिष्ठ अधिवक्ता	इलाम उच्च बार
२०	श्री कुलप्रसाद दहाल	वरिष्ठ अधिवक्ता	झापा बार
२१	श्री गजेन्द्र आर्चाय	वरिष्ठ अधिवक्ता	झापा बार
२२	श्री लेखनाथ निरौला	वरिष्ठ अधिवक्ता	झापा बार

२ नं प्रदेश

मिति २०७८/२/८

सहभागीहरूको नामावली

क्र.सं.	नाम	पद	बार
१	श्री श्याम कुमार मिश्र	पार्षद् अधिवक्ता	जनकपुर उच्च बार
२	श्री किशोरी साह	अधिवक्ता	जनकपुर उच्च बार

क्र.सं.	नाम	पद	बार
३	श्री चन्द्र मैनाली	अधिवक्ता	जनकपुर उच्च बार
४	श्री राम शंकर प्रसाद साह	अधिवक्ता	जनकपुर उच्च बार
५	श्री राम नेगी	अधिवक्ता	जनकपुर उच्च बार
६	श्री डि.टि. निरौला	अधिवक्ता	जनकपुर उच्च बार
७	श्री रेखा झा	अधिवक्ता	जनकपुर उच्च बार
८	श्री भरत यादव	अधिवक्ता	राजविराज उच्च बार
९	श्री डोमन साह	अधिवक्ता	सप्तरी बार
१०	श्री किरण कुमारी साह	अधिवक्ता	सप्तरी बार
११	श्री ओम प्रकाश गुप्ता	अधिवक्ता	जनकपुर उच्च बार

बागमति प्रदेश
मिति २०७८/२/१२

सहभागीहरूको नामावली

क्र. सं.	नाम	पद	बार
१	श्री पूर्णमान शाक्य	वरिष्ठ अधिवक्ता	स.अ.बार एशोसिएशन
२	श्री मुकुन्द प्रसाद पौडेल	वरिष्ठ अधिवक्ता	स.अ.बार एशोसिएशन
३	श्री ऋषिराम घिमिरे	अधिवक्ता	स.अ.बार एशोसिएशन
४	श्री शर्मिला श्रेष्ठ	अधिवक्ता	स.अ.बार एशोसिएशन
५	श्री बिनोद कुमार कार्की	अधिवक्ता	स.अ.बार एशोसिएशन
६	श्री राजेन्द्र प्रशाद शाह	अधिवक्ता	स.अ.बार एशोसिएशन
७	श्री अनन्तराज लुईंटेल	अधिवक्ता	स.अ.बार एशोसिएशन
८	श्री रामचन्द्र सिंखडा	अधिवक्ता	उच्च बार पाटन
९	श्री देवकुमार मोक्तान	अधिवक्ता	काभ्रे बार
१०	श्री मधुसुदन वाग्ले	अधिवक्ता	काभ्रे बार
११	श्री लालतारा अधिकारी	अधिवक्ता	काभ्रे बार
१२	श्री दमन बहादुर चन्द	का.वा. अध्यक्ष	काठमाण्डौ बार
१३	श्री अर्जुन महर्जन	अध्यक्ष	ललितपुर बार
१४	श्री तोलाकुमारी पाठक	अधिवक्ता	धादिङ्ग बार
१५	श्री सुशिल कुमार पोखरेल	अध्यक्ष	हेटौंडा उच्च बार
१६	श्री प्रमिला के.सी.	कोषाध्यक्ष	हेटौंडा उच्च बार
१७	श्री ऋषि के.वी.	अध्यक्ष	हेटौंडा उच्च बार
१८	श्री रमिता चौलागाई	कोषाध्यक्ष	हेटौंडा उच्च बार
१९	श्री शान्तिमाया मुक्तान	सह सचिव	हेटौंडा उच्च बार
२०	श्री सरोज कृष्ण घिमिरे	अधिवक्ता	सर्वोच्च बार
२१	श्री सुवोध बाबु चिलुवाल	अधिवक्ता	काठमाडौं बार
२२	श्री रमेश कुमार मैनाली	वरिष्ठ अधिवक्ता	ललितपुर बार
२३	श्री रमेश काफ्ले	अधिवक्ता	चितवन बार

क्र. सं.	नाम	पद	बार
२४	श्री विनोद मिश्र	अधिवक्ता	चितवन बार
२५	श्री गोकुल भण्डारी	अधिवक्ता	काठमाडौं बार
२६	श्री लक्ष्मी देवी दाहाल	अधिवक्ता	काठमाडौं बार
२७	श्री बद्रि पण्डित	अधिवक्ता	काठमाडौं बार
२८	श्री जीवन ज्योति	अधिवक्ता	काठमाडौं बार
२९	श्री प्रमिला कायस्थ	अधिवक्ता	ललितपुर बार
३०	श्री कोमल प्रकाश घिमिरे	वरिष्ठ अधिवक्ता	सर्वोच्च बार

गण्डकी प्रदेश

मिति २०७८/२/९

सहभागीहरूको नामावली

क्र. सं.	नाम	पद	बार
१	श्री कल्पना भण्डारी	अधिवक्ता	पोखरा उच्च बार
२	श्री मोहननाथ कोइराला	अधिवक्ता	पोखरा उच्च बार
३	श्री कृष्ण बहादुर थापा	वरिष्ठ अधिवक्ता	पोखरा उच्च बार
४	श्री कृष्ण बहादुर गुरुङ	वरिष्ठ अधिवक्ता	पोखरा उच्च बार
५	श्री हरि प्रसाद सुवेदी	वरिष्ठ अधिवक्ता	पोखरा उच्च बार
६	श्री भानु सुवेदी	अधिवक्ता	तनहुँ बार
७	श्री त्रैलोक्य वाग्ले	अधिवक्ता	तनहुँ बार
८	श्री शिव नारायण श्रेष्ठ	अधिवक्ता	स्याङ्जा बार
९	श्री हरि नारायण रेग्मी	अधिवक्ता	स्याङ्जा बार
१०	श्री चिरन्जीवी शर्मा	अधिवक्ता	पोखरा उच्च बार
११	श्री मुकुन्द राज अर्याल	पार्षद्	पोखरा उच्च बार
१२	श्री तुलसी गिरी	अधिवक्ता	स्याङ्जा बार
१३	श्री सरिता थापा भण्डारी	अधिवक्ता	पोखरा उच्च बार
१४	श्री युग नारायण	अधिवक्ता	पोखरा उच्च बार

लुम्बिनी प्रदेश

मिति २०७८/२/११

सहभागीहरूको नामावली

क्र. सं.	नाम	पद	बार
१	श्री शालिकराम बञ्जाडे	वरिष्ठ अधिवक्ता	बुटवल उच्च बार
२	श्री गोवन्द प्रसाद मरासिनी	अधिवक्ता	बुटवल उच्च बार
३	श्री भोला सिंह हमाल	वरिष्ठ अधिवक्ता	बुटवल उच्च बार

क्र. सं.	नाम	पद	बार
४	श्री विश्वजीत तिवारी	अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार
५	श्री बीर बहादुर रोकाय	अधिवक्ता	बर्दिया बार
६	श्री विकास आचार्य	अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार
७	श्री प्रल्हाद बहादुर कार्की	अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार
८	श्री विजय कुमार शर्मा	अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार
९	श्री टिका जंग सिंह	अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार
१०	श्री पदम पाण्डे	अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार
११	श्री लोकबहादुर शाही	अधिवक्ता	दैलेख बार
१२	श्री जोगबहादुर खत्री	अधिवक्ता	दैलेख बार
१३	श्री लक्ष्मी नेपाल	अधिवक्ता	बर्दिया बार
१४	श्री डिल्लीराज धिताल	वरिष्ठ अधिवक्ता	तुल्सीपुर बार
१५	श्री ध्रुवप्रसाद बस्याल	अधिवक्ता	तुल्सीपुर बार
१६	श्री बलबहादुर चन्द	अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार
१७	श्री इन्द्रजित तिवारी	वरिष्ठ अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार
१८	श्री हरिप्रसाद अर्याल	अधिवक्ता	गुल्मी बार
१९	श्री गोमा महरा	अधिवक्ता	
२०	श्री रविन्द्र शर्मा	अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार

कर्णाली प्रदेश
मिति २०७८ /२ /११

सहभागीहरूको नामावली

क्र. सं.	नाम	पद	बार
१	श्री रक्षा बस्याल	उपाध्यक्ष	नेपाल बार एशोसिएसन
२	श्री नन्दबहादुर भण्डारी	अध्यक्ष	सुर्खेत जिल्ला बार
३	श्री हिमालय जंग शाही	उपाध्यक्ष	सुर्खेत जिल्ला बार
४	श्री पिताम्बर ढकाल	अधिवक्ता	
५	श्री सुरेन्द्रकुमार अधिकारी	अधिवक्ता	
६	श्री दिपेन्द्रबहादुर थापा	अधिवक्ता	
७	श्री ललितबहादुर मल्ल	अधिवक्ता	दैलेख बार
८	श्री गणेशबहादुर हमाल	अध्यक्ष	रुकुम पश्चिम बार
९	श्री रचना मल्ल	सचिव	रुकुम पश्चिम बार
१०	डा. नवराज गौतम	वरिष्ठ अधिवक्ता	रुकुम पश्चिम बार

क्र. सं.	नाम	पद	बार
११	श्री नन्दबहादुर भण्डारी	अधिवक्ता	
१२	श्री सुजन पन्त	अधिवक्ता	
१३	श्री उत्तम प्रसाद आचार्य	अधिवक्ता	सुर्खेत उच्च बार
१४	श्री खड्ग सिजापति	अधिवक्ता	दैलेख बार
१५	श्री दिपेन्द्र थापा	अधिवक्ता	
१६	श्री विष्णु पोखरेल	अधिवक्ता	
१७	श्री विवस बस्नेत	अधिवक्ता	
१८	श्री एक्कबहादुर पाण्डे	अधिवक्ता	रुकुम पश्चिम बार
१९	श्री राजबहादुर सिंह	अधिवक्ता	
२०	श्री भिमबहादुर सिंह	अधिवक्ता	
२१	श्री बिष्णु तिमल्सेना	अधिवक्ता	
२२	श्री दमनराज बम	अधिवक्ता	कालिकोट बार
२३	श्री अनिता तिमल्सेना	अधिवक्ता	जुम्ला उच्च बार
२४	श्री विजया लक्ष्मी अर्याल	अधिवक्ता	

सुदूर पश्चिम प्रदेश
मिति २०७८/२ /९

सहभागीहरूको नामावली

क्र. सं.	नाम	पद	बार
१	श्री शंकरदीप मडै	अधिवक्ता	दिपायल उच्च बार
२	माननीय कुलानन्द उपाध्याय	मुख्य न्यायाधिवक्ता	सुदूर पश्चिम प्रदेश सरकार
३	श्री प्रकाश बहादुर पाण्डेय	पार्षद्	महेन्द्रनगर उच्च बार
४	श्री दल बहादुर धामी	अधिवक्ता	दिपायल उच्च बार
५	श्री उद्धवराज भट्ट	अधिवक्ता	महेन्द्रनगर उच्च बार
६	श्री सिद्ध राज ओझा	अधिवक्ता	कैलाली बार
७	श्री रमेश देव भट्ट	वरिष्ठ अधिवक्ता	कैलाली बार
८	श्री गंगा राम उपाध्याय	अधिवक्ता	नि.व.उपाध्यक्ष, नेपाल बार
९	श्री राजेन्द्र साउद	वरिष्ठ अधिवक्ता	नि.व.अध्यक्ष, नेपाल बार
१०	श्री देवराज पन्त	अधिवक्ता	कञ्चनपुर बार
११	श्री उमेश प्रसाद विष्ट	अधिवक्ता	ने.वा.ए.
१२	श्री लाल बहादुर जाग्री	अधिवक्ता	डडेल्धुरा बार
१३	श्री विष्णु भट्ट	नि.व. अध्यक्ष	डडेल्धुरा बार

क्र. सं.	नाम	पद	बार
१४	श्री गोविन्द राज जोशी	अधिवक्ता	डडेल्धुरा बार
१५	श्री कर्ण दत्त भट्ट	अधिवक्ता	बैतडी बार
१६	श्री धिरेन्द्र साउद	अधिवक्ता	दार्चुला बार
१७	श्री मोहन दौल्याल	अधिवक्ता	बझाङ बार
१८	श्री शिव राज जोशी	अधिवक्ता	बझाङ बार
१९	श्री जनक बोहरा	अधिवक्ता	बाजुरा बार
२०	श्री खडक बहादुर खडका	अधिवक्ता	अछाम बार
२१	श्री नवराज भट्ट	अधिवक्ता	डोटी बार
२२	श्री प्रताप ठकुराठी	अधिवक्ता	सुदूर पश्चिम कानून समाज
२३	श्री दीपक राज जोशी	अधिवक्ता	सुदूर पश्चिम कानून समाज
२४	श्री कृष्ण महरा	अधिवक्ता	सुदूर पश्चिम कानून समाज
२५	श्री कृष्ण देव जोशी	अधिवक्ता	सदस्य जिल्ला बार कञ्चनपुर
२६	श्री जगत प्रकाश जोशी	अधिवक्ता	सदस्य जिल्ला बार कञ्चनपुर
२७	श्री प्रयाग राज भट्ट	अधिवक्ता	नि.व. उपाध्यक्ष ने.वा.ए
२८	श्री जोहारीलाल चौधरी	अधिवक्ता	नि.व. उपाध्यक्ष ने.वा.ए
२९	श्री विनोद प्रशाद भट्ट	अधिवक्ता	जिल्ला बार कञ्चनपुर
३०	श्री गम्भिर सिंह ऐर	अधिवक्ता	कैलाली बार
३१	श्री चुडामणि अर्याल	अधिवक्ता	महेन्द्रनगर उच्च बार
३२	श्री तुलाराम गिरी	अधिवक्ता	कैलाली जिल्ला बार
३३	श्री कृष्ण दत्त कलौनी	वरिष्ठ अधिवक्ता	कैलाली बार
३४	श्री चेत राज भट्ट	नि.व. अध्यक्ष	डँडेलधुरा बार

राष्ट्रिय परामर्श बैठकको विवरण
मिति २०७८ असार ५ गते
नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्का पदाधिकारीहरू

क्र सं	नाम	पद	कार्यालय
क	**कानून व्यवसायी परिषद्**		
१	माननीय श्री रमेश बडाल, महान्यायाधिवक्ता	अध्यक्ष	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय
२	श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ, अध्यक्ष, नेपाल बार एशोसिएशन	उपाध्यक्ष	नेपाल बार एशोसिएशन
३	श्री निर्मला पौडेल, रजिष्ट्रार, सर्वोच्च अदालत	पार्षद्	सर्वोच्च अदालत
४	प्रा.डा. श्री बिजय सिंह सिजापति, डिन कानून संकाय, त्रि.वि.वि.	पार्षद्	कानून संकाय, त्रि.वि.वि.
५	डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवाली, वरिष्ठ अधिवक्ता	पार्षद्	बागमती प्रदेश
६	श्री प्रेमप्रसाद पोखरेल, अधिवक्ता	पार्षद्	प्रदेश नं १
७	श्री मुकुन्दराज अर्याल, अधिवक्ता	पार्षद्	गण्डकी प्रदेश
८	श्री श्यामकुमार मिश्र, अधिवक्ता	पार्षद्	प्रदेश नं २
९	श्री बाबुराम पाण्डे, अधिवक्ता	पार्षद्	लुम्बिनी प्रदेश
१०	श्री रामबाबु बि.सी., अधिवक्ता	पार्षद्	कर्णाली प्रदेश
११	श्री प्रकाशबहादुर पाण्डेय, अधिवक्ता	पार्षद्	सुदूरपशश्चिम प्रदेश
१२	श्री भीम बहादुर गुरुङ्ग, अधिवक्ता	पार्षद्	नेवाए
१३	श्री सुनिता सुन्दर चौधरी, अधिवक्ता	पार्षद्	नेवाए
ख	**विशिष्ठ अतिथिहरू**		
१४	माननीय हरिकृष्ण कार्की	न्यायाधीश	सर्वोच्च अदालत
१५	माननीय हरि प्रसाद फुयाल	न्यायाधीश	सर्वोच्च अदालत
१६	माननीय श्री पवन कुमार ओझा	पूर्व न्यायाधीश	सर्वोच्च अदालत
१७	माननीय श्री तिल प्रसाद श्रेष्ठ	मुख्य न्यायाधीश	विराटनगर उच्च अदालत
१८	श्री अग्निप्रसाद खरेल	पूर्व महान्यायाधिवक्ता	
१९	श्री लालबहादुर कुँवर	मुख्य रजिष्ट्रार	सर्वोच्च अदालत
२०	माननीय श्री सूर्यप्रसाद पराजुली	न्यायाधीश	काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालत
ग	**योजना तर्जुमा निर्देशक समिति**		
२१	श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ, वरिष्ठ अधिवक्ता	संयोजक	नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्
२२	श्री निर्मला पौडेल, रजिष्ट्रार	सदस्य	सर्वोच्च अदालत

क्र सं	नाम	पद	कार्यालय
२३	श्री उदयराज सापकोटा, सचिव	सदस्य	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय
२४	प्रा. श्री पूर्णमान शाक्य, अध्यक्ष	सदस्य	सर्वोच्च अदालत बार एशोसिएशन
२५	श्री लिलामणि पौडेल, महासचिव	सदस्य	नेपाल बार एशोसिएशन
२६	श्री श्यामकुमार भट्टराई, नायब महान्यायाधिवक्ता,	सदस्य	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय
२७	श्री मोना सिंह, सचिव,	सदस्य सचिव	नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्
२८	श्री विदुर प्रसाद सापकोटा	वरिष्ठ प्रशासकीय अधिकृत	नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्
घ	**योजना तर्जुमा समिति**		
२९	श्री सुरेन्द्र कुमार महतो	वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
३०	श्री उषा मल्ल पाठक	वरिष्ठ अधिवक्ता	सदस्य
३१	श्री विजयकान्त मैनाली	अधिवक्ता	सदस्य
३२	श्री विजयप्रसाद मिश्र	अधिवक्ता	सदस्य
३३	श्री लक्ष्मण थपलिया	अधिवक्ता	सदस्य
३४	डा.दिनमणि पोखरेल	अधिवक्ता	सदस्य
३५	श्री बिनिता कार्की	अधिवक्ता	सदस्य
३६	श्री योगिता राई	अधिवक्ता	सदस्य
३७	श्री रामचन्द्र गौतम	अधिवक्ता	सदस्य
ङ	**आमन्त्रित महानुभावहरू**		
३८	प्रा.डा. रजितभक्त प्रधानाङ्ग	वरिष्ठ अधिवक्ता	**अनुशासन समिति**
३९	श्री बोर्ण बहादुर कार्की	वरिष्ठ अधिवक्ता	
४०	श्री राधेश्याम अधिकारी	वरिष्ठ अधिवक्ता	पूर्व अध्यक्ष
४१	श्री हरिहर दाहाल	वरिष्ठ अधिवक्ता	पूर्व अध्यक्ष
४२	श्री प्रेम बहादुर खड्का	वरिष्ठ अधिवक्ता	पूर्व अध्यक्ष
४३	श्री शेर बहादुर के.सी.	वरिष्ठ अधिवक्ता	पूर्व अध्यक्ष
४४	प्रा.डा. श्री शशि कुमारी अधिकारी	वरिष्ठ अधिवक्ता	कानुन शिक्षा समिति
४५	श्री खेम राज ज्ञवाली	सह न्यायाधिवक्ता	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय
४६	माननीय श्री प्रकाश वस्ती	पूर्व न्यायाधीश	पूर्व पार्षद्
४७	प्रा.डा.श्री अम्बरप्रसाद पन्त	वरिष्ठ अधिवक्ता	पूर्व पार्षद्
४८	डा. श्री कुमार शर्मा आचार्य	वरिष्ठ अधिवक्ता	पूर्व पार्षद्

क्र सं	नाम	पद	कार्यालय
४९	श्री रमेशराज प्रधान	अधिवक्ता	पूर्व पार्षद्
५०	प्रा.डा. श्री ताराप्रसाद सापकोटा	अधिवक्ता	पूर्व पार्षद्
५१	श्री सन्ध्या बस्नेत भट्ट	वरिष्ठ अधिवक्ता	पूर्व पार्षद्
५२	श्री श्रीप्रसाद पण्डित	वरिष्ठ अधिवक्ता	पूर्व पार्षद्
५३	प्रा.डा. लक्ष्मी प्रसाद मैनाली	वरिष्ठ अधिवक्ता	पूर्व पार्षद्
५४	डा. श्री रामकृष्ण तिमल्सेना	प्रिन्सिपल/कार्यकारी निर्देशक	नेशनल ल कलेज
५५	डा. श्री दिनानाथ पराजुली	क्याम्पस प्रमुख	नेपाल ल क्याम्पस
५६	श्री मान बहादुर रुम्जाली	अधिवक्ता	नेबाए
५७	श्री ईश्वरी प्रसाद भट्टराई	अधिवक्ता	नेबाए
५८	श्री सुरेन्द्र थापा मगर	अधिवक्ता	नेबाए
५९	श्री रामचन्द्र सिंह	अधिवक्ता	नेबाए
६०	श्री रक्षा बस्याल	अधिवक्ता	नेबाए
६१	श्री विश्वराज कोइराला	नायब महान्यायाधिवक्ता	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय
६२	डा टेक बहादुर घिमिरे	नायब महान्यायाधिवक्ता	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय
६३	श्री सन्जिवराज रेग्मी	सहन्यायाधिवक्ता	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय
६४	श्री रामहरि शर्मा काफले	जिल्ला न्यायाधिवक्ता	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय
६५	श्री भद्रकाली पोखरेल	सह रजिष्ट्रार	सर्वोच्च अदालत
६६	श्री टीकाराम भट्टराई	पूर्व उपाध्यक्ष	ने.बा.ए
६७	श्री कृष्णप्रसाद बश्याल	परीक्षा समितिका संयोजक	नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्
६८	श्री कृष्णप्रसाद भण्डारी	वरिष्ठतम वरिष्ठ अधिवक्ता	सर्वोच्च बार
६९	श्री रामचन्द्र सिंखडा	अधिवक्ता	पाटन उच्च बार
७०	श्री अर्जुन महर्जन	अधिवक्ता	ललितपुर बार
७१	श्री देव कुमार मोक्तान	अधिवक्ता	काभ्रेपलाञ्चोक बार
७२	श्री ओम प्रकाश अर्याल	अधिवक्ता	सर्वोच्च बार
७३	श्री गंगा राम पाध्याय	अधिवक्ता	नेपाल बारका नि.व.उपाध्यक्ष
७४	श्री जगत जोशी	अधिवक्ता	कञ्चनपुर बार

क्र सं	नाम	पद	कार्यालय
७५	श्री नेत्र तामाङ्ग	अधिवक्ता	सिन्धुपाल्चोक बार
७६	श्री पदम पाण्डेय	अधिवक्ता	नेपालगञ्ज उच्च बार
७७	श्री उमेश प्रसाद विष्ट	अधिवक्ता	ने.बा.ए.
७८	श्री गम्भिर सिंह ऐर	अधिवक्ता	कञ्चनपुर बार
७९	श्री महेश दत्त भट्ट	अधिवक्ता	कैलाली बार
८०	डा. केदार चन्द्र भट्ट	अधिवक्ता	कञ्चनपुर बार
८१	श्री हुम बहादुर केसी	अधिवक्ता	कञ्चनपुर बार
८२	श्री सिद्धराज ओझा	अधिवक्ता	कञ्चनपुर बार
८३	श्री हर्क रावल	अधिवक्ता	
८४	श्री रामहरि शर्मा काफ्ले	उप न्यायाधिवक्ता	मोरङ जिल्ला सरकारी वकिल

परामर्श बैठक
दलित कानून व्यवसायीहरूसँग
मिति ०७८/३/९

क्र सं	नाम	पद	कार्यालय
१	श्री टेकराम टमटा	अधिवक्ता	
२	श्री शैलेन्द्र अम्वेडकर	अधिवक्ता	
३	श्री अन्जु परियार	अधिवक्ता	
४	श्री बलमाया विश्वकर्मा	अधिवक्ता	
५	श्री भक्तबहादुर विश्वकर्मा	अधिवक्ता	
६	श्री प्रकाश नेपाली	अधिवक्ता	
७	श्री श्याम विश्वकर्मा	अधिवक्ता	
८	श्री सुवर्ण पौडेल	अधिवक्ता	
९	श्री यम कुमारी डडेल	अधिवक्ता	
१०	श्री लुमा सिंह विश्वकर्मा	अधिवक्ता	
११	श्री सूचना सुनुवार	अधिवक्ता	

अनुसूची २
परिषद्का समितिहरूको नामावली

अनुशासन समिति

माननीय महान्यायाधिवक्ता श्री रमेश बडाल	अध्यक्ष
प्रा.डा. रजितभक्त प्रधानाङ्ग	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री वोर्णबहादुर कार्की	सदस्य

कार्यसम्पादन समिति

वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ	अध्यक्ष
वरिष्ठ अधिवक्ता डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवाली	सदस्य
श्री मोना सिंह	सदस्य

परीक्षा समिति

वरिष्ठ अधिवक्ता श्री कृष्ण प्रसाद बश्याल	अध्यक्ष
डा. श्री दिनानाथ पराजुली	सदस्य
अधिवक्ता श्री हर्क रावल	सदस्य

वृत्ति विकास समिति

वरिष्ठ अधिवक्ता श्री महेश कुमार नेपाल	संयोजक
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री नारायण झा	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री विजयकान्त मैनाली	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री राजु बस्नेत	सदस्य
अधिवक्ता श्री केदार कार्की	सदस्य
अधिवक्ता श्री बद्री पाठक	सदस्य
अधिवक्ता श्री लिलामणि पौडेल	सदस्य
अधिवक्ता श्री रुद्र पोखरेल	सदस्य
अधिवक्ता डा. श्री दिनमणि पोखरेल	सदस्य

पुरस्कार समिति

वरिष्ठ अधिवक्ता श्री महादेव प्रसाद यादव	संयोजक
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री श्याम प्रसाद खरेल	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री हरिहर दाहाल	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री हरिशंकर निरौला	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री शशी कुमार उपाध्याय	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सविता भण्डारी बराल	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री अमितालक्ष्मी सैंजु	सदस्य

कानून शिक्षा समिति

प्रा. श्री पवनकुमार ओझा	संयोजक
प्रा.डा. श्री बिजय सिंह सिजापति	सदस्य
प्रा.डा. श्री शशि कुमारी अधिकारी	सदस्य
प्रा.डा. श्री सुस्मिता सिंह कार्की	सदस्य
प्रा.डा. श्री कुमार इङनाम	सदस्य
डा. श्री दिनानाथ पराजुली	सदस्य
श्री भद्रकाली पोखरेल	सदस्य
श्री सुशील कोइराल	सदस्य
श्री खेमराज ज्ञवाली	सदस्य

प्रकाशन समिति

प्रा.डा. श्री लक्ष्मीप्रसाद मैनाली	संयोजक
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सन्ध्या बस्नेत भट्ट	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री उषा मल्ल पाठक	सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री यदुनाथ खनाल	सदस्य
अधिवक्ता श्री नानीबाबु दाहाल	सदस्य

अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समिति

वरिष्ठ अधिवक्ता श्री बद्रीबहादुर कार्की	संयोजक
वरिष्ठ अधिवक्ता डा. श्री सूर्य ढुंगेल	सदस्य
प्रा.डा. श्री कुमार इङनाम	सदस्य
प्रा.डा. श्री शशि कुमारी अधिकारी	सदस्य
अधिवक्ता श्री सरोज श्रेष्ठ	सदस्य
अधिवक्ता श्री सरोजकृष्ण घिमिरे	सदस्य

अनुगमन समिति

माननीय महान्यायाधिवक्ता श्री रमेश बडाल	संयोजक
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ	सदस्य
पार्षद् रजिष्ट्रार श्री निर्मला पौडेल	सदस्य
पार्षद् प्रा.डा. श्री बिजय सिंह सिजापती	सदस्य
पार्षद् वरिष्ठ अधिवक्ता डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवाली	सदस्य
पार्षद् अधिवक्ता श्री प्रेमप्रसाद पोखरेल	सदस्य
पार्षद् अधिवक्ता श्री मुकुन्दराज अर्याल	सदस्य
पार्षद् अधिवक्ता श्री श्यामकुमार मिश्र	सदस्य
पार्षद् अधिवक्ता श्री बाबुराम पाण्डे	सदस्य
पार्षद् अधिवक्ता श्री प्रकाशबहादुर पाण्डेय	सदस्य
पार्षद् अधिवक्ता श्री रामबाबु बि.सी.	सदस्य
पार्षद् अधिवक्ता भिम बहादुर गुरुङ्ग	सदस्य
पार्षद् अधिवक्ता श्री सुनिता सुन्दर चौधरी	सदस्य

अनुसूची ३
कानून व्यवसायीहरूको विस्तृत विवरण

क्र.सं.	कानून व्यवसायीहरू	दर्ता भएका			अध्यावधिक भएका
		महिला	पुरुष	जम्मा	जम्मा
१	वरिष्ठ अधिवक्ता	२८	४२०	४४८	३३४
२	अधिवक्ता	२,९६०	१५,९८४	१८,९४४	११०५६
३	अभिवक्ता	७१४	९,२६०	९,९७४	३२६
४	अभिकर्ता	५	१,०८८	१,०९३	१३
	जम्मा	**३,७०७**	**२६,७५२**	**३०,४५९**	**११,७२९**

अनुसूची ४
परिषद्को वार्षिक आर्थिक विवरण

आ. व. २०७६/२०७७ को आम्दानी तथा खर्चको विवरण

आम्दानी			खर्च		
क्र. सं	शिर्षक	रु	क्र. सं	शिर्षक	रु
१	परीक्षा दस्तुर	८५,२०,२००.००	१	तलव भत्ता	५,३५४,६०३.८८
२	परीक्षा फाराम/सिलेबस बिक्री	३,७७,९१९.००	२	परीक्षा सञ्चालन खर्च	१५,७७,३८५.०७
३	प्रमाण पत्र दस्तुर	६१,२९,०००.००	३	प्रशिक्षण खर्च	१७,२४,९४९.५९
४	अद्यावधिक तथा नवीकरण	४२,४१,५१०.००	४	मसलन्द तथा छपाई	२३,००,९००.९०
५	सिफारिस दस्तुर	५९,५००.००	५	प्रकाशन	११,९९,५५०.००
६	व्याज आम्दानी	१९,२७,३८०.२०	६	इन्धन	७०,५६०.५३
७	परिचयपत्र प्रतिलिपि	८१,०६०.००	७	लेखा परीक्षण	३९,५५०.००
८	ल फर्म दर्ता दस्तुर	१३,६४,१२५.००	८	टेलिफोन	२०,०८०.६९
९	सहभागिता दस्तुर	२१,७०,५००.००	९	बिजुली	१,४२,५२३.४३
१०	पुस्तक तथा बुलेटिन विक्री	११,३८,९४५.००	१०	मर्मत	३,४८,६०८.४०
११	उजूरी दस्तुर	१,६००.००	११	अभ्यागत	२,९७,६०६.००
१२	निवेदन दस्तुर	१५,४९५.००	१२	विज्ञापन	१,०५,७६८.००
१३	घर भाडा	३५,८४,०१०.००	१३	विविध खर्च	१४,३२,७५३.१९
१४	विविध आम्दानी	११,९९,२७४.५२	१४	वार्षिकोत्सव	११,६९,६६७.७३
१५	सरकारी अनुदान	०.००	१५	निर्वाचन	४,०७,४०३.००
				बचत (अर्को आ. व. मा सारिएको)	*१,९०,२६,०११.३१*
	जम्मा आम्दानी	३,४८,१०,५१८.७२			३४८१०५१८.७२

आ व २०७६/२०७७ को सम्पत्ति तथा दायित्वको विवरण

सम्पत्तिहरू			दायित्वहरू		
क्र.सं.	शिर्षक	रु	क्र. सं	शिर्षक	रु
१	धरौटी	६,०००.००	१	बचत (अर्को आ व मा सारिएको)	८,०९,०४,४४२.३०
२	नगद तथा बैक मौज्दात	५३,७७,१९,४९.३२	२	ज्रवाली अक्षय कोष	३,००,०००.००
क	बैक मौज्दात			पेस्की दायित्व	५,८८,१३२.९४
अ	बैक अफ काठमाडौं	४,८९,०२३.६४			
आ	वाणिज्य बैक	९८,७५,२०९.६८			
इ	सिभिल बैक	६६,३७६.३६			
ई	कृषि विकास बैक	२७,०५४.८२			
उ	सिद्धार्थ बैक	१,९०,४३,७३२.२०			
ऊ	एन.आई.सि. एशिया बैक	८७,०२६.९७			
ए	सानिमा बैक	७,१७,३२३.३८			
ख	मुद्धति खाता				
क	सिद्धार्थ बैक	५०,००,०००.००			
ख	सानिमा बैक	१,५८,००,०००.००			
३	स्थिर सम्पत्ति				
क	जग्गा	८६,२५,०००.००			
ख	भवन	१,६८,८७,०१८.३९			
ग	फर्निचर फिक्चर्स	११,४५,००९.०६			
घ	कम्प्युटर उपकरण	११,१२,७१२.०५			
ङ	सवारी साधन	१,४६,९८४.८२			
च	मेसिनरी सामान	३७,७४९.६०			
४	नागरिक लगानी कोष	२३,६६,२०२.१४			
५	ज्रवाली अक्षय कोष	३,००,०००.००			
६	पेस्की सम्मत्ति	६०,१५२.००			
	कुल सम्पत्ति	८,१७,९२,५७५.२४		कुल दायित्व	८,१७,९२,५७५.२४

अनुसूची ५
परिषद्का हालसम्मका सचिवहरूको विवरण

क्र सं	नाम	कार्यकाल
१	श्री सूर्यराज दाहाल (शाखा अधिकृत)	२०५१-२०५२
२	श्री सुदर्शनराज पाण्डे (शाखा अधिकृत)	२०५२-२०५३
३	श्री यादव प्रसाद सेढाई (शाखा अधिकृत)	२०५३-२०५३
४	श्री सूर्यनाथ प्रकाश अधिकारी (शाखा अधिकृत)	२०५३-२०५५
५	श्री राम कुमार थापा (शाखा अधिकृत)	२०५५-२०५७
६	श्री मुकुन्द अधिकारी (शाखा अधिकृत)	२०५७-२०६१
७	श्री लक्ष्मण उपाध्याय घिमिरे (शाखा अधिकृत)	२०६१ -२०६६/१२/०८
८	श्री नारायण बहादुर थापा (शाखा अधिकृत)	२०६६/११/२६-२०६८/०१/२२
९	श्री प्रकाश कोइराला (शाखा अधिकृत)	२०६८/०१/१२-२०६८/०५/०८
१०	श्री घनश्याम ओझा (उपसचिव)	२०६८/०५/०१-२०७०/०९/२८
११	श्री दमन सिंह बिष्ट (उपसचिव)	२०७०/१०/०२-२०७२/०२/०४
१२	श्री रुद्र प्रसाद सुवेदी (उपसचिव)	२०७२/०२/०३-२०७३/०४/०९
१३	श्री गोकुल बहादुर निरौला (उपसचिव)	२०७३/०४/०९-२०७५/०२/१४
१४	श्री रामहरि शर्मा काफ्ले (उपसचिव)	२०७५/०२/१६-२०७८/०१/०५
१५	श्री मोना सिंह (उपसचिव)	२०७८/०१/०८

अनुसूची ६
परिषद्को जनशक्तिको दरबन्दी सम्बन्धी विस्तृत विवरण

क्र. सं	नाम	पद
१	श्री मोना सिंह	परिषद् सचिव, राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणी
२	श्री विदुर प्रसाद सापकोटा	वरिष्ठ प्रशासकीय अधिकृत
३	श्री सुरेश महर्जन	कम्प्युटर तथा अभिलेख अधिकृत
४	श्री जेनी खड्का	लेखा सहायक
५	श्री मिरा ज्ञवाली	कार्यालय सहायक
६	श्री अर्पणा ढकाल	कार्यालय सहायक
७	श्री मुकुन्द खड्का	कार्यालय सहयोगी
८	श्री तुलसा खड्का	कार्यालय सहयोगी
९	श्री विजय तामाङ्ग	कार्यालय सहयोगी
१०	श्री सोमलाल तामाङ्ग	ड्राईभर

अनुसूची ७
कर्मचारीहरूको कार्य विभाजन विवरण

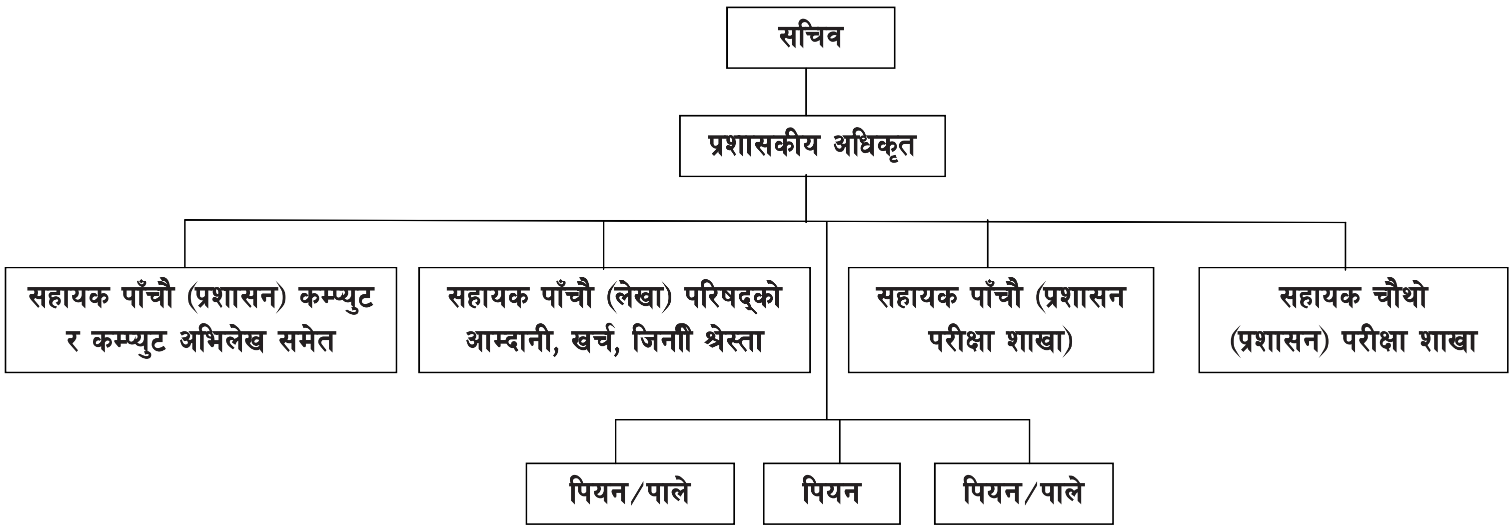

अनुसूची ८
परिषद्को भौतिक पूर्वाधारको विवरण

सिनं.	सामानको विवरण	सङ्ख्या
१	जग्गा क्षे.फ. १-१२-२-१	
२	घर (फुल फ्लोर एरिया १६९४१५.७५ बर्ग फिट)	
३	सोफा सेट	२
४	कुर्सी (तालिम समेत)	१९२
५	लोबेड–१, खाट–३	४
६	मोटरसाइकल	३
७	डिजिटल बोर्ड	१
८	प्रिन्टर	५
९	भ्याकुम क्लिनर	१
१०	कम्प्युटर	६
११	ल्याप्टप	२
१२	प्रोजेक्टर	२
१३	स्क्यानर	१
१४	इन्भटर	१
१५	ब्याट्री	२
१६	फोटोकपी	१
१७	ग्यास चुलो	२
१८	ग्यास सिलिन्डर	२
१९	पुलिस बिट	१
२०	डिस्पेन्सर	१
२१	टिपट (ड्रम)	२
२२	र्‍याक	३
२३	नम्बरिङ मेसिन	५
२४	फलामको भर्याङ	१
२५	फ्रिज	१
२६	कार्ड प्रेसो	१
२७	क्यामरा (Canon)	१
२८	एयर कन्डिस्नर	१
२९	पानी तान्ने मेसिन	१
३०	टुल	८
३१	टि टेबल	२
३२	गाडी (मारुती सुजुकी) महान्यायाधिवक्ता कार्यालयको	१
३३	टेबल (तालिम समेत)	७०

अनुसूची ९
परिषद्को सङ्गठनात्मक स्वरूप

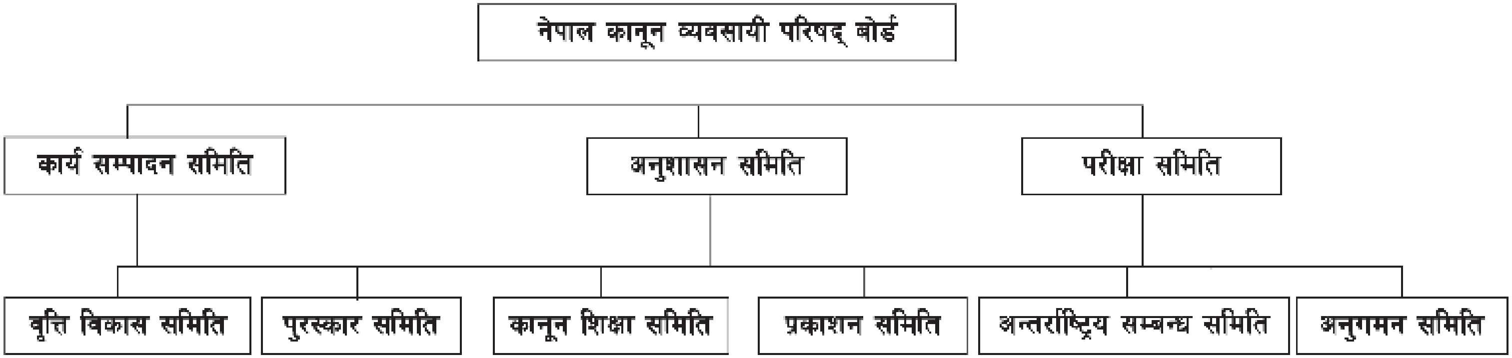

अनुसूची १०
हालसम्म निर्वाचित र मनोनीत हुनुभएका पार्षद्ज्यूहरूको विवरण

पूर्व अध्यक्षहरु

सि.नं.	नाम	कार्यकाल
१.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री मोतीकाजी स्थापित	२०५०/०८/०२ - २०५१/०८/१३ २०५२/०७/२० - २०५३/११/२७
२.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सर्वज्ञरत्न तुलाधर	२०५१/०८/२६ - २०५२/०५/२७
३.	श्री प्रेमबहादुर विष्ट	२०५४/०१/०५ - २०५५/०१/२८ २०५९/०१/२३ - २०५९/०९/०५
४.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री बद्रीबहादुर कार्की	२०५५/०२/०१ - २०५८/१२/२२
५.	श्री कृष्णराम श्रेष्ठ	२०५९/११/०९ - २०६०/०५/२६
६.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सुशिलकुमार पन्त	२०६०/०५/३० - २०६१/०४/०६
७.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री महादेव प्रसाद यादव	२०६१/०४/२२ - २०६१/१०/२२
८.	वरिष्ठ अधिवक्ता प्रा.श्री पवनकुमार ओझा	२०६१/११/०६ - २०६२/०९/१०
९.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री लक्ष्मीबहादुर निराला	२०६२/०९/११ - २०६३/०१/१५
१०.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री यज्ञमूर्ती बन्जाडे	२०६३/०१/२९ - २०६५/०४/३१
११.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री राघवलाल बैद्य	२०६५/०५/०५ - २०६६/०२/११
१२.	प्रा.डा. श्री भरतबहादुर कार्की	२०६६/०३/०४ - २०६७/०८/०३
१३.	प्रा.डा. श्री युवराज संग्रौला	२०६७/११/०२ - २०६८/०५/१२
१४.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री मुक्तिनारायण प्रधान	२०६८/०%/२३ - २०६९/१२/०२
१५.	श्री द्रोणराज रेग्मी	२०६९/१२/११ - २०७०/१०/२७
१६.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री बाबुराम कुँवर	२०७०/११/०५ - २०७२/०६/२५
१७.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री हरिकृष्ण कार्की	२०७२/०६/२८ - २०७२/११/१८
१८.	अधिवक्ता श्री हरि फुयाल	२०७३/०१/०६ - २०७३/०४/१९
१९.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री रमनकुमार श्रेष्ठ	२०७३/०४/२४ - २०७४/०४/२९
२०.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री वसन्तराम भण्डारी	२०७४/०५/०२ - २०७४/११/०३
२१.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री अग्नि प्रसाद खरेल	२०७४/११/०८ - २०७७/१२/०६
२२.	अधिवक्ता श्री रमेश बडाल	२०७७/१२/७ देखि हाल कार्यरत

पूर्व उपाध्यक्षहरू

सि.नं.	नाम	कार्यकाल
१.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री राधेश्याम अधिकारी	२०५०/०८/०७- २०५१/११/०२
२.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री कृष्णप्रसाद पन्त	२०५१/११/०२ - २०५४/११/०१
३.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री हरिहर दाहाल	२०५४/११/०१ - २०५७/११/०१
४.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सिन्धुनाथ प्याकुरेल	२०५७/११/०२ - २०६०/११/०१
५.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री शम्भु थापा	२०६०/११/०१ - २०६३/११/०१
६.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री विश्वकान्त मैनाली	२०६३/११/०१ - २०६६/११/०२
७.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री प्रेमबहादुर खड्का	२०६६/११/०२- २०६९/११/०२
८.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री हरिकृष्ण कार्की	२०६९/११/०२ - २०७२/०६/२७
९.	अधिवक्ता श्री राजेन्द्रबहादुर साउद (का.अ.)	२०७२/०७/१९ - २०७३/११/०७
१०.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री शेरबहादुर के.सी	२०७३/११/०८ - २०७५/१२/३)
११	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ	२०७६/१/१ –हाल कार्यरत

पूर्व पार्षद्हरू (सर्वोच्च अदालतका रजिष्ट्रार)

सि.नं.	नाम
१.	श्री माधवदत्त भट्ट
२.	श्री बद्री कुमार बस्नेत
३.	श्री श्रीप्रसाद पण्डित
४.	डा. श्री रामकृष्ण तिमल्सिना
५.	श्री लोहित चन्द्र शाह
६.	श्री श्रीकान्त पौडेल
७.	श्री नृपध्वज निरौला
८.	श्री नहकूल सुवेदी
९.	श्री राजनप्रसाद भट्टराई
१०.	श्री महेन्द्र प्रसाद उपाध्याय
११.	श्री लाल बहादुर कुँवर
१२.	श्री निर्मला पौडेल (हाल कार्यरत)

पूर्व पार्षद्हरू (त्रि.वि.वि.का डीन)

सि.नं.	नाम
१.	प्रा.डा.श्री श्यामकान्त सिलवाल
२.	प्रा. श्री कनकविक्रम थापा
३.	प्रा.डा श्री विद्याकिशोर राय
४.	प्रा.डा श्री अम्बरप्रसाद पन्त
५.	प्रा.डा श्री ताराप्रसाद सापकोटा
६.	प्रा.डा श्री विजय सिंह सिजापति (हाल कार्यरत)

पूर्व पार्षद्हरू (निर्वाचित) २०५१–२०५६

सि.नं.	नाम
१.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री माधवप्रसाद उपाध्याय – पूर्वाञ्चल
२.	श्री शिवराज अधिकारी – मध्यमाञ्चल
३.	श्री राधवलाल वैद्य – पश्चिमाञ्चल
४.	श्री रमेशराज प्रधान – पश्चिमाञ्चल मध्यवाधि निर्वाचनबाट
५.	डा.श्री कुमार शर्मा आचार्य– मध्यपश्मिाञ्चल
६.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री थानेश्वर प्रसाद भट्ट –सुदूरपश्मिाञ्चल

पूर्व पार्षद्हरू (निर्वाचित) २०५६–२०६१

सि.नं.	नाम
१.	श्री रमेश कोइराला – पूर्वाञ्चल
२.	श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ – मध्यमाञ्चल
३.	श्री हरिप्रसाद सुवेदी– पश्चिमाञ्चल
४.	श्री भोलासिंह हमाल– मध्यपश्मिाञ्चल
५.	श्री नारायणप्रसाद खत्री – सुदूरपश्चिमाञ्चल

पूर्व पार्षद्‌हरू (निर्वाचित) २०६१–२०६६

सि.नं.	नाम
१.	श्री भरत बहादुर थापा– पूर्वाञ्चल
२.	प्रा.डा.श्री रजितभक्त प्रधानङ्ग– मध्यमाञ्चल
३.	श्री हरिप्रसाद सुवेदी– पश्चिमाञ्चल
४.	श्री भोलासिंह हमाल– मध्यपश्चिमाञ्चल
५.	श्री नित्यानन्द पाण्डेय–सुदूरपश्चिमाञ्चल

पूर्व पार्षद्‌हरू (निर्वाचित) २०६६–२०७१

सि.नं.	नाम
१.	श्री रामप्रसाद घिमिरे– पूर्वाञ्चल
२.	व.अ.श्री लभकुमार मैनाली– मध्यमाञ्चल
३.	व.अ.श्री कृष्णबहादुर थापा– पश्चिमाञ्चल
४.	श्री अब्दूल अजित मुसलमान– मध्यपश्मिाञ्चल
५.	श्री ध्रुवकुमार श्रेष्ट– मध्यपश्मिाञ्चल मध्यावधि निर्वाचनबाट
६.	श्री देवराज अवस्थी –सुदूरपश्मिाञ्चल

पूर्व पार्षद्‌हरू (निर्वाचित) २०७१–२०७६

सि.नं.	नाम
१.	श्री हेमनारायण चौधरी– पूर्वाञ्चल
२.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री महेशकुमार नेपाल– मध्यमाञ्चल
३.	श्री मोहननाथ कोइराला– पश्चिमाञ्चल
४.	श्री वीरबहादुर रोकाय– मध्यपश्मिाञ्चल
५.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री रमेशदेव भट्ट –सुदूरपश्मिाञ्चल

हाल निर्वाचित पार्षद्हरू २०७६–२०८१

सि.नं.	नाम
१.	अधिवक्ता श्री प्रेमप्रसाद पोखरेल - प्रदेश नं. १
२.	अधिवक्ता श्री श्यामकुमार मिश्र - प्रदेश नं. २
३.	वरिष्ठ अधिवक्ता डा. श्री चन्द्र कान्त ज्ञवाली - बागमती प्रदेश
४.	अधिवक्ता श्री मुकुन्दराज अर्याल - गण्डकी प्रदेश
५.	अधिवक्ता श्री बाबुराम पाण्डे - लुम्बिनी प्रदेश
६.	अधिवक्ता श्री प्रकाशबहादुर पाण्डेय - सुदूरपश्चिम प्रदेश
७.	अधिवक्ता श्री रामबाबु बि.सी. - कर्णाली प्रदेश

पूर्व पार्षद्हरू (ने.वा.ए.बाट २/२ वर्षको लागि मनोनित)

सि.नं.	नाम
१.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री बासुदेव ढुङ्गाना
२.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सर्वज्ञरत्न तुलाधर
३.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री रामनगिना सिंह
४.	श्री धनपति उपाध्याय
५.	श्री बामदेव शर्मा
६.	श्री नरेशकुमार बर्मा
७.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री लक्ष्मणलाल कर्ण
८.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री कालीकुमार लाल
९.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री श्यामप्रसाद खरेल
१०.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री प्रकाश वस्ती
११.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री कमलनारायण दास
१२.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री रामप्रसाद सिटौला
१३.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री भरतराज उप्रेती
१४.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री श्रीहरि अर्याल
१५.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री यज्ञमुर्ति बञ्जाडे
१६.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री अग्निप्रसाद खरेल

सि.नं.	नाम
१७.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री बाबुराम कुँवर
१८.	श्री देवीबहादुर घिमिरे
१९.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री महेन्द्र प्रसाद सिंह
२०.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सन्ध्या बस्नेत
२१.	प्रा.डा. श्री लक्ष्मीप्रसाद मैनाली
२२.	श्री प्रकाशबाबु पन्त
२३.	श्री उद्धवचन्द्र घिमिरे
२४.	श्री गणेशप्रसाद वराल
२५.	वरिष्ठ अधिवक्ता श्री अनिरुद्र महतो
२६.	श्री केदार कार्की
२७.	श्री भिमबहादुर गुरुङ्ग (**हाल कार्यरत**)
२८.	श्री सुनिता सुन्दर चौधरी (**हाल कार्यरत**)

अनुसूची ११

हालसम्म कानून व्यवसायी परीक्षामा सहभागी भएका परीक्षार्थीहरूको विवरण

परीक्षा नं	परीक्षा साल	दर्खास्त दिने सङ्ख्या			उत्तीर्ण सङ्ख्या			उत्तीर्ण प्रतिशत		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	२०५२	२८	३३९	३६७	१५	१६४	१७९	५३.५७	४८.३८	४८.७७
२	२०५२	२८	४२९	४९२	१४	१६२	१७६	३३.३३	३७.७६	३५.७७
३	२०५३	५३	७४४	७९७	२५	३८०	४०५	४७.१७	५१.०८	५०.८२
४	२०५४	६४	८०२	८६६	३३	३५७	३९०	५१.५६	४४.५१	४५.०३
५	२०५५	५१	५९२	६४३	३०	३१३	३४३	५८.८२	५२.८७	५३.३४
६	२०५६	६७	१२५३	१३२०	४३	५१६	५५९	६४.१८	४१.१८	४२.३५
७	२०५७	१८९	१५६३	१७५२	१०९	८९०	९९९	५७.६७	५६.९४	५७.०२
८	२०५९	१७८	११८३	१३६१	९१	७३९	८३०	५१.१२	६२.४७	६०.९८
९	२०५९	१४४	११२३	१२६७	९२	७३९	८३१	६३.८९	६५.८१	६५.५९
१०	२०६०	९९	७२५	८२४	७३	५००	५७३	७३.७४	६८.९७	६९.५४
११	२०६१	६७	५१२	५७९	४६	३७६	४२२	६८.६६	७३.४४	७२.८८
१२	२०६२	८८	५७०	६५८	४९	३७२	४२१	५५.६८	६५.२६	६३.९८
१३	२०६३	९१	५२६	६१७	७०	३५६	४२६	७६.९२	६७.६८	६९.०४
१४	२०६४	८२	७०९	७९१	६५	५३२	५९७	७९.२७	७५.०४	७५.४७
१५	२०६५	७१	५३८	६०९	५३	३६२	४१५	७४.६५	६७.२९	६८.१४
१६	२०६६	६७	४०९	४७६	५१	२७१	३२२	७६.१२	६६.२६	६७.६५
१७	२०६७	९९	५४४	६४३	७९	३५९	४३८	७९.८०	६५.९९	६८.१२
१८	२०६८	११८	५४५	६६३	९२	३५१	४४३	७७.९७	६४.४०	६६.८२
१९	२०७०	१९२	६२२	८१४	१४९	४१५	५६४	७७.६०	६६.७२	६९.२९
२०	२०७१	२२१	६३६	८५७	१६२	४५६	६१८	७३.३०	७१.७०	७२.११
२१	२०७२	२९२	७०६	९९८	१५०	२९५	४४५	५१.३७	४१.७८	४४.५९

परीक्षा नं	परीक्षा साल	दर्खास्त दिने सङ्ख्या			उत्तीर्ण सङ्ख्या			उत्तीर्ण प्रतिशत		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
२२	२०७३	१६७	३९७	५६४	९१	१७९	२७०	५४.४९	४५.०९	४७.८७
२३	२०७३	३०७	७५१	१०५८	१५४	३४७	५०१	५०.१६	४६.२१	४७.३५
२४	२०७४	४४४	१०७२	१५१६	१७८	३८२	५६०	४०.०९	३५.६३	३६.९४
२५	२०७५	३४७	७८६	११३३	१६७	३३९	५०६	४८.१३	४३.१३	४४.६६
२६	२०७५	६६०	१३४६	२००६	२२४	३५५	५७९	३३.९४	२६.३७	२८.८६
२७	२०७६	४२४	८६०	१२८४	१३६	२३५	३७१	३२.०८	२७.३३	२८.८९
२८	२०७७	७४७	१३१७	२०६४	२९४	३७०	६६४	३९.३६	२८.०९	३२.१७
जम्मा		५३९९	२१५९९	२७०१९	२७३५	११११२	१३८७४			

अनुसूची १२
परिषद्बाट हालसम्म सम्मानीत र पुरस्कृत हुनु भएका महानुभावहरूको नामावली

क्रसं	पुस्तककोनाम	लेखक	साल
१	Commentary on the Nepalese Constitution	सुर्यप्रसाद ढुंगेल/विपिन अधिकारी/विपि भण्डारी	२०५७
२	Displacement and Rehabilitation in Nepal: Law Policy and Practice	डा. आनन्दमोहन भट्टराई	२०५८
३	Fundamental Rights and Judicial Review in Nepal: Evolution & Experiments	डा. हरिवंश त्रिपाठी	२०५९
४	नेपालको कानुनी ईतिहास	रेवति रमण खनाल	२०६०
५	CITES Implementation in Nepal and India: Law Policy and Practice	डा. रवि शर्मा अर्याल	२०६१
६	पीडित विधिशास्त्र	डा. शंकर कुमार श्रेष्ठ	२०६३
७	फौजदारी कानुनको समीक्षात्मक विवेचना	प्रा. माधव प्रसाद आचार्य /बद्री भण्डारी	२०६४
८	सार्वजनिक सरोकारको विवाद	डा. गोपाल प्रसाद दाहाल	२०६६
९	Jurisprudence the Philosophy of Law	डा. युवराज सङ्ग्रौला	२०६८
१०	नेपालको संवैधानिक कानून	डा. चन्द्र कान्त ज्ञवाली	२०७०
११	प्रमाण कानून सिद्धान्त र व्यवहार	केदार प्रसाद दाहाल	२०७३
१२	लोकतान्त्रिक निर्वाचन व्यवस्थापन	खेमराज ज्ञवाली	२०७५
१३	निर्वाचन, निर्वाचन कानूनः प्रक्रिया र अभ्यास	वरिष्ठ अधिवक्ता डा. गोविन्द गौतम	२०७६

अनुसूची १३

The Meeting of the Leaders of the Bar Council of SAARC Region (Resolution)

Leaders of the Bar Councils, having met in Kathmandu and having had discussion on the topics in the agendas, being aware of the needs for close co-operation among the respective Bar Council in the SAARC Region

Resolve That:

1. The Bar Councils of the SAARC Region need to work towards strengthening their institutional base to modernize and strengthen the Legal Profession in their respective countries.
2. Respective Bar Councils need to work towards building a regional mechanism for developing co-operation in order to exchange and knowledge and experience and information regarding various development in that laws in the region. Annual Meeting of its Council leaders should be held simultaneously with the SAARC Law Conference.
3. Leaders of the Bar Councils of all the respective countries need to look into the following subjects for their effective roles:-
    - Standard procedures for the enrollment in the Bar for the members and its' enforcement mechanism and to examine the legal provision for the professional liability of lawyers.
    - Effective code of conduct and cannon of legal ethics for the members and its' enforcement mechanism and to examine the legal provision for the professional liability of lawyers.
    - Continuing Legal Education for the members of the Bar to meet the new challenges in the emerging areas.
    - Review the legal provisions in regard to allowing foreign lawyers.

पहिलो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजनाको प्रतिवेदनलाई अन्तिम रूप दिनको लागि बसेको रणनीतिक योजना निर्देशक समिति र रणनीतिक योजना तर्जुमा समितिका पदाधिकारीहरू

PREMIUM

योजना तर्जुमा निर्देशक समिति र योजना तर्जुमा समितिका सदस्यहरु

कार्यसम्पादन समितिसँग नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्का कर्मचारीहरु

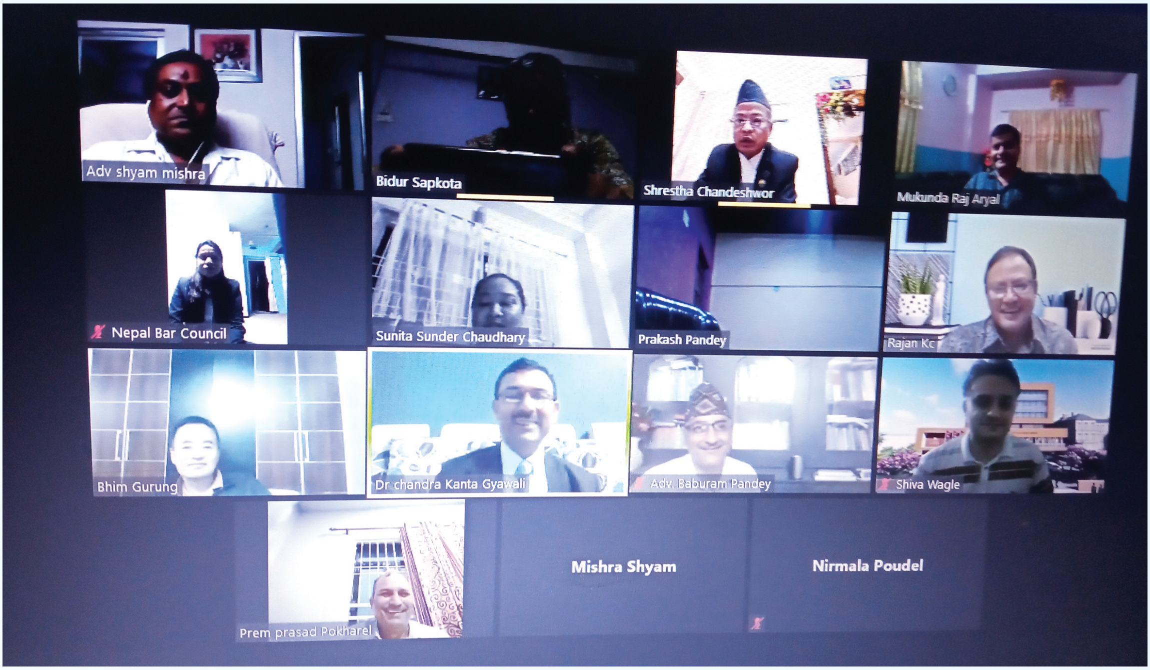

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को प्रथम रणनीतिक योजना तयार पार्ने क्रममा विद्युतीय माध्यम मार्फत (Zoom Link) राष्ट्रिय कार्यशाला गोष्ठीमा सहभागीहरू

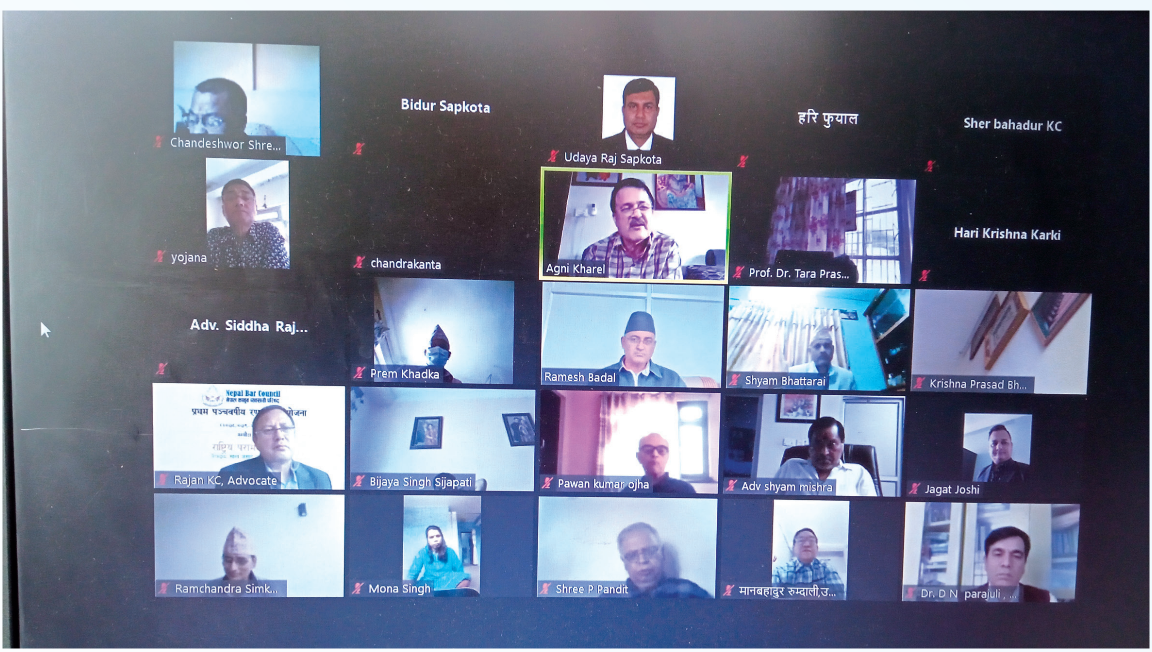

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्का पदाधिकारीहरूसँग विद्युतीय माध्यम (Zoom Link) मा छलफल गर्दै रणनीतिक योजनाका विज्ञहरू

परिदृष्य

सक्षम र मर्यादित कानून व्यवसाय मार्फत विधिको शासन प्रवर्द्धन ।

परिलक्ष्य

कानूनको शासन र न्यायमा पहुँचको सुनिश्चितताका लागि व्यावसायिकरुपमा सक्षम र नैतिकरुपमा निष्ठावान कानून व्यवसायीको नियामक निकायको रुपमा स्थापित हुने ।

मूल्यहरु

स्वच्छ सुनुवाई, कार्य सम्पादनमा स्वच्छता, समानता र अविभेद, सदाचार र निष्ठा, मर्यादा र सम्मान, व्यावसायिक प्रतिनिधित्व, गुणस्तरीय सेवा, समावेशिता र समानुपातिक सहभागिता, लोकतन्त्र र स्वतन्त्र न्यायपालिकाप्रतिको प्रतिवद्धता, न्यायमा पहुँच, निरन्तर सिकाइ ।

लक्ष्य र रणनीतिहरू

योजनाले परिकल्पना गरेका परिदृश्य र परिलक्ष्य हासिल गर्नका लागि ६ वटा लक्ष्यहरु २७ रणनीतिहरु र १२० वटा क्रियाकलापहरु निर्धारण गरिएको छ । ती यस प्रकार छन् ।

कानून शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि
प्रभावकारी परीक्षा प्रणालीको विकास
मर्यादित कानून व्यवसायको विकास
कानून व्यवसायीको सक्षमता अभिवृद्धि
न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि
परिषद्को संस्थागत सुदृढीकरण

नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्

कुपन्डोल, ललितपुर, फोनः ५२६१८८४/५२६०९६४
Email: info@nepalbarcouncil.org.np
Website: www.nepalbarcouncil.org.np

9 789937 091992